

## ΠΡΑΚΤΙΚΑ

### 5ΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ

#### ΕΠ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ 2014-2020

**κ. Ψαράκης Αντώνης Προϊστάμενος ΕΥΔ Πελοποννήσου:** Κυρίες και κύριοι καλημέρα σας καλωσορίσατε και ευχαριστούμε πάρα πολύ για την παρουσία σας στην 5<sup>η</sup> επιτροπή παρακολούθησης του επιχειρησιακού προγράμματος Πελοπόννησος 2014-2020. Σύμφωνα και με την πληροφόρηση που έχω και από τη Γραμματεία επετεύχθη η απαιτούμενη απαρτία σε πολύ ικανοποιητικότερο ποσοστό και από το αναμενόμενο. Οπότε εκ των πραγμάτων προχωρώ σύμφωνα με την ημερήσια διάταξη. Στο πρώτο μέρος το εισαγωγικό όπως βλέπετε έχουμε την έγκριση της ημερήσιας διάταξης που έχετε στο φάκελό σας έχει αναρτηθεί στο Δίαυλο, σας έχει κοινοποιηθεί και με ηλεκτρονικό μήνυμα σε όλα τα μέλη της Επιτροπής και σε αυτούς που έχουν δικαίωμα και σε αυτούς που δεν έχουν δικαίωμα ψήφου. Αν δεν έχουμε πρόβλημα με την έγκριση της ημερήσιας διάταξης. Ευχαριστώ πάρα πολύ. Δεύτερο θέμα η έγκριση των πρακτικών της προηγούμενης της 4<sup>ης</sup> συνεδρίασης της Επιτροπής Παρακολούθησης, που έγινε το Νοέμβριο του 2018 στην Πόλη της Καλαμάτας, τα πρακτικά είναι πολυσέλιδα έχουν αναρτηθεί στο Δίαυλο και σας έχει κοινοποιηθεί, για ευνόητους λόγους δεν υπάρχουν στο φάκελο 300 με 320 σελίδες που είναι. Πολύ ωραία ευχαριστώ για την έγκριση. Δίνω αμέσως το λόγο στον Πρόεδρο για την εισήγηση της Επιτροπής Παρακολούθησης στον Περιφερειάρχη Πελοποννήσου κ. Πέτρο Τατούλη με τη σημείωση ότι λόγω της ανάγκης για αναχώρηση των μελών των στελεχών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, τα οποία τα ευχαριστώ ιδιαίτερα για όλη τη συνεργασία και όλη τη γόνιμη χθεσινή τεχνική συνάντηση – θα αναφερθώ σε αυτά εκτενώς στη συνέχεια, αργότερα- επειδή λοιπόν πρέπει να προλάβουν το αεροπλάνο, μετά την 1<sup>η</sup> ενότητα που είναι η πρόοδος υλοποίησης του επιχειρησιακού προγράμματος – μετά την 2<sup>η</sup> ενότητα και πριν την 3<sup>η</sup>- θα δοθεί το δικαίωμα για παρεμβάσεις και για συζήτηση, προκειμένου και τα στελέχη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να καταθέσουν τις απόψεις τους και τα συμπεράσματά τους και στη συνέχεια ως τελευταία ενότητα θα είναι τα ειδικά θέματα. Παρακαλώ τον Περιφερειάρχη Πελοποννήσου και Πρόεδρο της Επιτροπής Παρακολούθησης να έχει το λόγο.

**Περιφερειάρχης Πελοποννήσου κ. Πέτρος Τατούλης:** Θα ήθελα ιδιαίτερα να χαιρετίσω την σημερινή 5<sup>η</sup> συνεδρίαση της Επιτροπής Παρακολούθησης, θα ήθελα να καλωσορίσω όλα τα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης, ιδιαίτερα δε τα μέλη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και στο καλωσόρισμα αυτό να πω από την πρώτη στιγμή για την εξαιρετική συνεργασία που είχαμε όλα αυτά τα χρόνια και χαίρομαι ιδιαίτερα γιατί εκτιμώ ότι αναβαθμίστηκε η ποιότητα της διαχειριστικής μας αρχής όλο αυτόν τον καιρό. Μπήκαν καινούργιοι στόχοι, τέθηκαν καινούργια ζητήματα, βρήκαμε καινούργιες λογικές απαντήσεις στα σημαντικά θέματα αλλά κυρίως όμως είχαμε ένα εξαιρετικό επίπεδο συνεργασίας που βοήθησε πάρα πολύ ώστε να μην επηρεαστεί μόνον η ποιότητα του δικού μας προγράμματος αλλά με συνεχείς παρεμβάσεις να

δημιουργούμε και καινούργια δεδομένα για τον τρόπο διοίκησης και υλοποίησης, ιδιαίτερα στο επίπεδο της Διοίκησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων και της Χώρας αλλά και της Περιφέρειας. Η εκτίμησής μου είναι ότι αυτή η συνεργασία που είχε επιτευχθεί όλον αυτόν τον καιρό, ιδιαίτερα ο θεσμικός ρόλος της Ένωσης Περιφερειών βοήθησε θα έλεγα τα μέγιστα, ώστε να αποδείξουμε ότι η πολιτική απόφαση του Καλλικράτη της μεγαλύτερης μεταρρύθμισης που έγινε απέναντι σε όλα τα φοβικά σύνδρομα που είχαν τότε αναπτυχθεί, ήταν προς τη σωστή κατεύθυνση. Και η δυνατότητα που δόθηκε στις αιρετές Περιφέρειες να διοικήσουν τα περιφερειακά προγράμματα είχαν ακριβώς θετική εξέλιξη σε δύσκολες εποχές, σε δύσκολους καιρούς για την ίδια τη Χώρα. Και βέβαια θέλω να πω ότι κάτω από τη δική μας επιμονή το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, αλλά και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποδέχθηκε την πρότασή μας ώστε να εκχωρήσει ένα σημαντικό κομμάτι του προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης. Θεωρώ ότι η σημερινή μας συνεδρίαση είναι εξαιρετικά ενδιαφέρουσα και γίνεται σε έναν πολύ κρίσιμο κομβικό σημείο, γιατί πρώτα είναι σχεδόν στο μέσον της συνολικής διάρκειας της πραγματικής εφαρμογής του ΠΕΠ και του ΕΣΠΑ της περιόδου 2014-2020, έχουν ήδη παρέλθει 48 μήνες από την 1<sup>η</sup> συνεδρίαση της Επιτροπής Παρακολούθησης που έγινε τον Ιούνιο του 2015 και απομένουν άλλοι 54 μήνες μέχρι τη λήξη της εφαρμογής του. Τέλος το 2023 – το τονίζω αυτό- το τέλος του 2023 γιατί υπάρχουν κάποιοι οι οποίοι θεωρούν ότι το πρόγραμμα τελειώνει το 2021. Και νομίζω ότι πρέπει να διαλευκανθεί και αυτός ο καμβάς των άστοχων παρεμβάσεων και των άστοχων παρατηρήσεων. Έτσι νομίζω ότι έχει ιδιαίτερη σημασία τόσο ο απολογισμός της μέχρι σήμερα εφαρμογής του προγράμματος, όσο και κυρίως ο προγραμματισμός και η προοπτική και ο στόχος μέχρι το τέλος του 2020- 2023 με ενδιάμεσο βραχυπρόθεσμο προγραμματισμό μέχρι το τέλος του 2019. Το δεύτερο είναι ότι στο χρονικό όριο της αποτίμησης της επίτευξης των στόχων του πλαισίου επίτευξης για την εξασφάλιση του αποθεματικού επίδοσης το οποίο αντιστοιχεί στο 6% του συνολικού προϋπολογισμού του προγράμματός μας. Ο τρίτος λόγος είναι ότι προς το τέλος των διαβουλεύσεων επί των νέων κανονισμών σχεδιασμού και εφαρμογής της νέας προγραμματικής περιόδου 2021-2027 η οποία αφενός θα πρέπει να ολοκληρώνει τα αποτελέσματα της εφαρμογής των προγραμμάτων της τρέχουσας περιόδου 2014-2020, αφετέρου θα πρέπει όμως να είναι η αφετηρία μιας νέας αναπτυξιακής πορείας της Χώρας αλλά και της Περιφέρειάς μας. Θεωρώ λοιπόν ότι αυτή τη στιγμή μπορεί να προχωρήσουν στην αποτίμηση της εφαρμογής του προγράμματος και τους παράγοντες που επηρέασαν την εφαρμογή τους. Όπως σε κάθε προγραμματική περίοδο, έτσι και στην προγραμματική περίοδο 2014-2020 όλα τα επιχειρησιακά προγράμματα τα πρώτα χρόνια μετά την έγκρισή τους αντιμετωπίζουν τις παιδικές ασθένειες διαχείρισης και υλοποίησης, είναι κάτι που είναι γνωστό σε όλους όσοι με σοβαρότητα ασχολούνται με αυτά τα θέματα. Αυτές λοιπόν οι παιδικές ασθένειες οφείλονται κατά κύριο λόγο στο εκάστοτε νέο θεσμικό και διοικητικό πλαίσιο διαχείρισης και υλοποίησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων κάθε περιόδου. Έτσι στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο οι παιδικές ασθένειες των επιχειρησιακών προγραμμάτων και ιδιαίτερα των περιφερειακών προγραμμάτων ήταν έντονες για τρία χρόνια μετά την έγκρισή τους, δηλαδή μέχρι το τέλος του 2017 με ιδιαίτερες επιπτώσεις σε κάθε πρόγραμμα ανάλογα τη διάρθρωσή του και τη χρηματοδοτική του βαρύτητα των δράσεων που αντιμετώπιζαν προβλήματα εφαρμογής. Υπό αυτές τις γενικές λοιπόν συνθήκες διαχείρισης και υλοποίησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων του ΕΣΠΑ το Πρόγραμμα της Περιφέρειας Πελοποννήσου συγκεντρώνοντας πάνω από το 40% των πόρων σε δύο άξονες προτεραιότητας, στον άξονα προτεραιότητας 1 που είναι η επιχειρηματικότητα και στον άξονα προτεραιότητας 2 Α που είναι το θέμα της

κοινωνικής ένταξης του ευρωπαϊκού κοινωνικού ταμείου που η διαχείρισή τους υπόκειται στις έντονες παιδικές ασθένειες κατάφερε να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά όλες τις δυσκολίες έναρξης της εφαρμογής του μέχρι και το τέλος του 2017, κάποιες όμως από τις οποίες συνεχίστηκαν και το 2018. Αυτό το πετύχαμε με εντατικές προσπάθειες της διαχειριστικής αρχής του προγράμματος αλλά και με την πολύ καλή συνεργασία των δικαιούχων μας υπηρεσιών της Περιφέρειας και των Δήμων μας καθώς και με την πολύ καλή συνεργασία της πολιτικής ηγεσίας και των υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης και όλων των υπόλοιπων Υπουργείων. Παράλληλα με την πρόταση αναθεώρησης του προγράμματος και την αντίστοιχη απόλυτα τεκμηριωμένη τροποποίηση του πλαισίου επίδοσης με την στενή πολύ καλή συνεργασία και υποστήριξη των Υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αντιμετωπίστηκαν με τον καλύτερο θα έλεγα τρόπο τα θέματα του πλαισίου επίδοσης του οποίου οι στόχοι για το 2018 επιτεύχθηκαν σε τρεις από τους πέντε κυρίως άξονες προτεραιότητας με αποτέλεσμα όλο το αποθεματικό επίδοσης να παραμένει στο πρόγραμμα με την κατάλληλη μετακίνηση πόρων μεταξύ των αξόνων προτεραιότητας. Σε αυτή την επιτυχία συνέβαλε τα μέγιστα η σημαντική επιτάχυνση της εφαρμογής του προγράμματος κατά το έτος 2018. Αφού αντιμετωπίσαμε τις αρχικές δυσκολίες μέχρι και το 2017 κατά το έτος 2018 και το πρώτο εξάμηνο του 2019 η πρόοδος του προγράμματός μας ήταν ιδιαίτερα σημαντική και μάλιστα με την ουσιαστική έναρξη εφαρμογής των στρατηγικών χωρικής ανάπτυξης δηλαδή των δύο ΒΑΑ και ενός ΤΑΠΤΟΚ, οι οποίες δεσμεύουν σχεδόν 37 εκατομμύρια €, ποσό που αντιστοιχεί στο 13% του συνολικού προϋπολογισμού του προγράμματος της Περιφέρειας Πελοποννήσου. Παράλληλα στο πλαίσιο του προγράμματός μας σχεδιάστηκε από την Περιφέρεια σε πολύ στενή συνεργασία με τους 2 Δήμους της Μάνης και άλλους τοπικούς φορείς της συγκεκριμένης περιοχής μια στρατηγική ολοκληρωμένων χωρικών επενδύσεων με προϋπολογισμό 12.100.000,00 € επίσης κατόπιν σχετικής μελέτης προσδιορίστηκε μια ακόμα στρατηγική ΟΧΕ στην Περιφερειακή Ενότητα Κορινθίας με προϋπολογισμό 12.000.000,00 € και με κύρια κατεύθυνση την αξιοποίηση του πολιτιστικού υποκειμένου αλλά και του περιβαλλοντολογικού αποθέματος της ευρύτερης περιοχής. Έτσι στο πλαίσιο του προγράμματός μας θα εφαρμοστούν στρατηγικές ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης προϋπολογισμού άνω των 60 εκατομμυρίων το 21% του προϋπολογισμού ολόκληρου του προγράμματος. Από τα παραπάνω όσον αφορά τις στρατηγικές χωρικής ανάπτυξης. Είναι εμφανής η σημασία που δίνουμε για αυτά τα εργαλεία χωρικής συνοχής τα οποία έχουν ιδιαίτερη ανάγκη η Περιφέρειά μας σύμφωνα με τα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της. Η επιτυχία εφαρμογής αυτών των εργαλείων ανάπτυξης σε αυτήν την περίοδο θα μας δώσει τη δυνατότητα ευρείας χρήσης των συγκεκριμένων εργαλείων κατά την νέα προγραμματική περίοδο 2021-2027, κατά την οποία η χωρική ανάπτυξις καταλαμβάνει ιδιαίτερη θέση στην πολιτική συνοχής, κάτι που εξαρχής πήραμε σοβαρά υπόψιν μας. Πέραν όμως αυτών των ιδιαιτέρων παρεμβάσεων στην Περιφέρεια Πελοποννήσου στο πλαίσιο του συγχρηματοδοτούμενου προγράμματος οι κυριότερες παρεμβάσεις που έχουν ενταχθεί και υλοποιούνται με ταχείς ρυθμούς αναφέρονται στα εξής: Σημαντικές οδικές υποδομές που συνδέουν τα παραγωγικά και αστικά κέντρα της Περιφέρειας με τα διευρωπαϊκά δίκτυα προϋπολογισμού 57.000.000,00 € με υπό ένταξη δύο έργα προϋπολογισμού 34.000.000,00 €. Σημαντικά έργα διαχείρισης πόσιμου νερού προϋπολογισμού της τάξης των 20.000.000,00 €. Σημαντικά έργα υποδομών στους τομείς υγείας και της εκπαίδευσης προϋπολογισμού 25.000.000,00 €, ενώ τελούν υπό άμεση ένταξη έργα στον τομέα της Πρωτοβάθμιας υγείας προϋπολογισμού περίπου στα 2,5 εκ. €. Επίσης έχουν ενταχθεί έργα προστασίας και ανάπτυξης της

πολιτιστικής κληρονομιάς προϋπολογισμού 11,4 εκ. €. Θα πρέπει να σας θυμίσω ότι στο προηγούμενο πρόγραμμά μας εκτελέσαμε έργα στον πολιτισμό με ένα σημαντικό δυναμικό πρόγραμμα που έφτανε τα 50 εκατ. €, ενώ βρίσκονται αντίστοιχα υπό ένταξη και ανακοινώνονται εντός των ημερών έργα προϋπολογισμού, έργα πολιτισμού προϋπολογισμού της τάξης των 10 εκ. €. Τέλος έχουν υποβληθεί προτάσεις αστικών αναπλάσεων από τα υπόλοιπα εκτός ΒΑΑ αστικά κέντρα της Περιφέρειάς μας συνολικού προϋπολογισμού 10 εκ. €. Ιδιαίτερη έμφαση έχει δοθεί στην τουριστική προβολή της Περιφέρειας με σημαντικά θετικά αποτελέσματα στην τουριστική κίνηση στην Περιφέρειά μας. Ήδη στην τεχνική σας συνάντηση έγινε η παρουσίαση από το Πελοπόννησος ΑΕ του σημαντικού προγράμματός μας της τουριστικής μας προβολής που για πρώτη φορά στη Χώρα επισήμως μια ανώνυμη εταιρία της τοπικής αυτοδιοίκησης των Δήμων και της Περιφέρειας συνέβαλε ώστε να ολοκληρώσει ένα σύγχρονο μοντέλο και να υλοποιήσει τουριστικής προβολής. Όσον αφορά στη διαχείριση των στερεών και υγρών αποβλήτων με εκχωρημένους πόρους στην Περιφέρεια από το τομεακό πρόγραμμα του περιβάλλοντος της τάξης των 75 εκ. € θα λυθούν τα επί πολλά έτη έντονα προβλήματα της Περιφέρειας Πελοποννήσου στη διαχείριση των στερεών αποβλήτων. Ενώ απαιτούνται περισσότεροι πόροι και διαφορετική προσέγγιση για την επίλυση των προβλημάτων στη διαχείριση των λυμάτων προκειμένου να συμμορφωθούμε με την οδηγία 91/237 των ευρωπαϊκών κοινοτήτων. Για την επίλυση αυτού του δύσκολου και επικίνδυνου προβλήματος στην Περιφέρειά μας, το οποίο όμως απειλεί πολλές Περιφέρειες σχεδόν το σύνολο των Περιφερειών της Χώρας η Περιφέρεια Πελοποννήσου πήρε πρόσφατα την πρωτοβουλία και υπέβαλλε πριν ένα μήνα, πριν ενάμιση μήνα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στην Επιτροπή καθοδήγησης του Εθνικού Επιχειρησιακού Σχεδίου για τα λύματα της Χώρας, πρόταση ολιστικής αντιμετώπισης της διαχείρισης λυμάτων στο πλαίσιο της εξειδίκευσης του εθνικού και περιφερειακού στρατηγικού σχεδιασμού διαχείρισης των λυμάτων. Είναι μια πιλοτική πρότυπος εργασία προκειμένου να αποτελέσει μούσουλια για τη Χώρα για τον τρόπο μιας συνολικής ολιστικής διαχείρισης των λυμάτων και ιδιαίτερα της λυματολάσπης. Εμπλέκοντας για πρώτη φορά στη διαχειριστική υποχρέωση της Χώρας μας και συνθήκες και κανόνες της κυκλικής οικονομίας. Με αυτά τα δεδομένα κατόπιν της σημαντικής επιτάχυνσης της εφαρμογής του προγράμματός μας κατά τους τελευταίους 18 μήνες και σύμφωνα με τις εξειδικεύσεις που έρχονται προς συζήτηση και έγκριση από την Επιτροπή μας στη σημερινή συνεδρίασή της το έτος 2019 θα πρέπει και δύναται να είναι το έτος πλήρους ενεργοποίησης και πολύ υψηλού βαθμού υλοποίησης του δικού μας προγράμματος. Σύμφωνα δε με τον προγραμματισμό της διαχειριστικής αρχής του προγράμματος όπως θα παρουσιαστεί από τον Προϊστάμενο της η πλήρης ενεργοποίηση και έναρξη υλοποίησης του προγράμματος στους επόμενους μήνες του έτους 2019 δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην εξής κατηγορία έργων:

1<sup>ον</sup> Επιχειρηματικότητα και Έρευνας – Τεχνολογία και Καινοτομία, 2<sup>ον</sup> Ανάπτυξης του Ανθρώπινου Δυναμικού, 3<sup>ον</sup> Πρωτοβάθμια Περίθαλψη Ψυχικής Υγείας, 4<sup>ον</sup> Κοινωνικής Ένταξης και Αντιμετώπισης της Φτώχειας, 5<sup>ον</sup> Αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής και 6<sup>ον</sup> Νέες Οδικές Υποδομές για την ολοκλήρωση ενός σύγχρονου δικτύου μεταφορών. Με αυτές τις διαχειριστικές ενέργειες κατοχυρώνουμε την απόλυτη επιτυχία έγκαιρης εφαρμογής του προγράμματός μας για να εξασφαλίσουμε νωρίς τα επιδιωκόμενα αναπτυξιακά αποτελέσματα για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις της Περιφέρειάς μας. Παράλληλα έχουμε ξεκινήσει την προετοιμασία μας για την νέα προγραμματική περίοδο λαμβάνοντας μέρος σε όλες τις διαδικασίες από την έναρξη της διαδικασίας σε εθνικό επίπεδο με προτάσεις τις οποίες συγκεκριμένα έχουμε καταθέσει, η οποία όπως φαίνεται είναι ακόμα

δυσκολότερη στην εφαρμογή της αλλά με πολλές προκλήσεις στο έντονο ανταγωνιστικό περιβάλλον που λειτουργεί η Χώρα και οι Περιφέρειές της κατόπιν της επί πολλά έτη δημοσιονομικής κρίσης και οικονομικής ύφεσης. Στο σημείο αυτό θα ήθελα για άλλη μια φορά να εκφράσω δημόσια τις ευχαριστίες μου και την ικανοποίηση για όλη αυτή τη συνεργασία που είχαμε όλα αυτά τα χρόνια και όπως θα ήθελα να διαβεβαιώσω ότι και τον επόμενο καιρό η παρουσία μας θα είναι μέσα στη λογική και στις εργασίες της Επιτροπής Παρακολούθησης, γιατί στόχος μας βαθύτατη πεποίθησή μας είναι ότι αυτά που έχουμε πετύχει όλοι μαζί όλα αυτά τα χρόνια δεν θα αφήσουμε σε καμία περίπτωση να διακινδυνεύσουν από κανέναν και σε καμία περίπτωση. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

**κ. Αντώνης Ψαράκης:** Πριν συνεχίσουμε με την 1<sup>η</sup> ενότητα των παρουσιάσεων να εκφράσω τις ευχαριστίες μου και να δώσω και το λόγο στους εξής, καταρχήν τις ευχαριστίες μου στους Δημάρχους στους εκπροσώπους της ΚΕΔΕ και για την παρουσία τους σήμερα και για όλη τη συνεργασία που έχουμε και θα έχουμε στη συνέχεια, επίσης τους Αντιπεριφερειάρχες στα στελέχη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ιδιαίτερες ευχαριστίες και για τα αποτελέσματα και για τα συμπεράσματα της πολύωρης χθεσινής τεχνικής συνάντησης που με τη συμβουλή και επίσης ευχαριστώ των υπηρεσιών των επιτελικών δομών των Υπουργείων και όλης της Εθνικής Αρχής Συντονισμού βγήκαν πάρα πολύ χρήσιμα συμπεράσματα για τη συνέχεια. Θέλω να ευχαριστήσω ιδιαίτερος στον Προϊστάμενο της Εθνικής Αρχής Συντονισμού Γενικό Διευθυντή το Γιάννη το Φίρμπα, που για πολλοστή φορά είναι μαζί μας σήμερα και μας τιμά και μας βοηθά και μας υποστηρίζει και μας διδάσκει και στον οποίο θα δώσω αμέσως το λόγο και στη συνέχεια με τη διττή του ιδιότητα τον κ. Τουρλάκη που εκτός από Προϊστάμενος της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού των δράσεων του ΕΚΤ είναι σήμερα και εκπρόσωπος του Γενικού Γραμματέα ΕΣΠΑ και Δημοσίων Επενδύσεων. Κ. Φίρμπα έχετε το λόγο ευχαριστώ.

**κ. Φίρμπας Ιωάννης:** Ευχαριστώ πάρα πολύ και για τα καλά σου λόγια, ιδιαίτερος αυτό με το δάσκαλε με συγκίνησε. Καταρχήν να ευχαριστήσω και για την πρόσκληση, αλλά τόσο τον Περιφερειάρχη όσο και τη διαχειριστική αρχή για την αποδοχή της πρότασης της Εθνικής Αρχής Συντονισμού αλλά και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ώστε να γίνουν σε αυτό το αρκετά πιεστικό και δύσκολο από πολλές απόψεις χρονικό διάστημα οι επιτροπές παρακολούθησης. Συχνά ακούστηκαν τα επιχειρήματα «μα μην το κάνουμε τώρα, να το κάνουμε αργότερα, τώρα είναι λίγο πιεστικά τα πράγματα», αλλά στο ΕΣΠΑ με όλα αυτά τα χρόνια εμπειρίας ποτέ δεν βρίσκουμε ένα κενό που να λέμε «να τώρα έχουμε ένα κενό, ας κάνουμε μια επιτροπή παρακολούθησης γιατί δεν υπάρχει πίεση». Σχεδόν πάντα με έναν μαγικό τρόπο υπάρχει και η πίεση. Και στο παράδειγμα ας πούμε που ακούστηκαν οι φωνές για «ας το κάνουμε το φθινόπωρο, προς τον Οκτώβρη» και τότε σας πληροφορώ για όσους δεν τον γνωρίζουν, πάλι μεγάλη πίεση θα έχουμε διότι μέχρι τέλος Οκτωβρίου τα προγράμματα και η Εθνική Αρχή Συντονισμού με έναν συντονισμένο τρόπο οφείλουν να υποβάλλουν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τις προτάσεις τους για το που πρόκειται να κατανεμηθούν οι πόροι που θα περισσέψουν ενδεχομένως από τους άξονες που δεν κατάφεραν να πιάσουν το αποθεματικό επίδοσης, στο οποίο αναφέρθηκε και ο Περιφερειάρχης. Μέχρι τότε με βάση προτάσεις των Περιφερειών και σε συντονισμένη δράση με την Εθνική Αρχή Συντονισμού θα υποβληθούν οι προτάσεις προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και οφείλω να σας μεταφέρω το μήνυμα από το Υπουργείο Οικονομίας ότι κυρίως για τα Περιφερειακά Προγράμματα, αλλά γενικότερα για τα προγράμματα δεν υπάρχει η πρόθεση να γίνουν μετακινήσεις

μεταξύ επιχειρησιακών προγραμμάτων, αλλά να διατηρηθούν εσωτερικά στα προγράμματα ακόμα και πόροι οι οποίοι δεν έχουν καταφέρει – σύμφωνα με το κανονιστικό πλαίσιο να διατηρούνται στον άξονα να παραμείνουν εντός των Περιφερειών. Και αυτό είναι κάτι το οποίο θα πρέπει να επεξεργαστεί στο επόμενο διάστημα η Περιφέρεια για να φέρει τις προτάσεις για το που θα πάνε αυτοί οι πόροι. Το ΕΣΠΑ συνολικά μέχρι τώρα, για να σας δώσω μια εικόνα, πηγαίνει αρκετά καλά κατά την άποψή μας. Ήδη πολύ πριν από την πραγματική ολοκλήρωση των προγραμμάτων και φυσικά συμφωνώ -με αυτό που είπε ο Περιφερειάρχης- ότι το πρόγραμμα τελειώνει 31-12-2023, μέχρι τότε μπορούμε να υλοποιούμε προγράμματα, η μόνη διαφοροποίηση τεχνικά και κανονιστικά είναι ότι όποια μετακίνηση πόρων και αλλαγή των επιχειρησιακών προγραμμάτων μπορεί να γίνει μέχρι το τέλος του 2020. Κατά τα λοιπά υλοποιούνται κανονικά πράξεις και δράσεις των προγραμμάτων μέχρι 31-12<sup>ου</sup> -2023 σύμφωνα με τον κανόνα N+3. Αυτό που στο επόμενο διάστημα πρέπει να δούμε είναι ενώ έχουμε μια καλή πορεία του ΕΣΠΑ, δηλαδή περισσότερο από 100%, 102% περίπου, είναι ήδη ενεργοποιημένο συνολικά. Έχουμε 80% εντάξεις, έχουμε 60% συμβασιοποιημένα έργα, αλλά έχουμε μια απορρόφηση η οποία κινείται περίπου γύρω στο 27%. Ενώ λοιπόν η εικόνα στη συνολική ενεργοποίηση είναι πάρα πολύ καλή, πρέπει να δώσουμε όλοι έμφαση στην περαιτέρω συμβασιοποίηση πράξεων, η οποία στη συνέχεια θα μας δώσει δαπάνες από τα έργα. Εμείς σαν Εθνική Αρχή Συντονισμού, έχοντας και μια ευθύνη για αυτές που ο Πέτρος αναφέρθηκε ως παιδικές ασθένειες της έναρξης των προγραμμάτων, θεωρούμε ότι καταβάλλαμε κάθε δυνατή προσπάθεια για να δώσουμε λύσεις εκεί που από το συνολικότερο και ευρύτερο πλαίσιο εφαρμογής δημιουργούνταν εμπόδια. Θυμίζω το θέμα του 4412, θυμίζω το θέμα του ενδιάμεσου φορέα και του ΕΦΕΠΑΕ που έπρεπε να βρούμε νομοθετικές ρυθμίσεις για να κάνουμε τα πράγματα πιο εύκολα και πιο γρήγορα. Θυμίζω τη μεγάλη αλλαγή του πληροφοριακού συστήματος κρατικών ενισχύσεων που όλες οι δράσεις κρατικών ενισχύσεων για την ενίσχυση της αντικειμενικότητας και της διαφάνειας περνάνε υποχρεωτικά σε αυτή την περίοδο από το πληροφοριακό σύστημα κρατικών ενισχύσεων. Νομίζω ότι αυτά που έφεραν κάποιες δυσκολίες στην αρχή πλέον με σιγουριά μπορούμε να σας πούμε ότι έχουν ξεπεραστεί σχεδόν στο 100% και μπορούν τα προγράμματα ακώλυτα πλέον να προχωράνε. Ζητάμε από εσάς και κυρίως από τους δικαιούχους να επιταχύνουν στα θέματα που αφορούν στην υλοποίηση. Διότι προχωρώντας προς την ολοκλήρωση του προγράμματος οι δυσκολίες απορρόφησης παρότι τώρα το N+2 ή το N+3 από τα στοιχεία που έχουμε με ασφάλεια μπορούμε να το καλύψουμε για το επόμενο χρονικό διάστημα προχωρώντας προς το τέλος τα πράγματα θα είναι πολύ πιο δύσκολα και όλα θα εξαρτώνται από τους δικαιούχους και την υλοποίηση των συμβάσεων που θα έχουν υπογράψει. Η εκτίμηση της Εθνικής Αρχής Συντονισμού είναι ότι μέχρι το τέλος του 2019 συνολικά το ΕΣΠΑ θα κινείται στο 40% της απορρόφησης, ενώ μέχρι το 2020 θα κινηθεί με ασφάλεια σε όρους περίπου 60%. Αυτό θα αποτελέσει όπως πάντα μια κοινή προσπάθεια όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Τώρα σε ότι αφορά στο επόμενο διάστημα που έχει να κάνει με το θέμα του σχεδιασμού για την νέα προγραμματική περίοδο. Είμαστε σε ένα κρίσιμο διάστημα η Χώρα θα έχετε ακούσει ότι με βάση την πρόταση της Επιτροπής πρόκειται να επωφεληθεί με περισσότερο περίπου 8% σε σχέση με την προηγούμενη προγραμματική περίοδο, αυτό όμως δεν είναι τελειωμένο. Η Ελλάδα με επιχειρήματα και με επεξεργασμένες προτάσεις επιδιώκει ακόμα περισσότερους πόρους από αυτούς, όπως επιδιώκει και βελτίωση των κανονιστικών διατάξεων εκεί που βλέπουμε δυσκολίες. Είναι μια διαδικασία που λόγω και της αλλαγής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα σπρώξει τα πράγματα ενδεχομένως λίγο αργότερα από ότι θα ήλπιζε κανείς. Η Ελλάδα προχωράει

συντεταγμένα σε διαπραγμάτευση, εκτίμηση αν θέλετε κάποιων έμπειρων σαν εμένα ανθρώπων είναι ότι στο διάστημα μέχρι και στα μέσα του 2020 ακόμα θα διαπραγματευόμαστε τον κανονισμό, αλλά ακόμα και αυτό είναι μια αισιόδοξη προσέγγιση εάν αναλογιστούμε ότι στα προηγούμενα χρόνια, λίγο πριν την έναρξη των προγραμμάτων είχαμε την έγκριση των κανονισμών. Το ίδιο θα ισχύσει και για το δύσκολο θέμα της κατανομής του προϋπολογισμού. Όλοι όμως πρέπει να βρισκόμαστε σε εγρήγορση και σε έντονη προετοιμασία. Και θα κλείσω με αυτό σε σχέση με την νέα προγραμματική περίοδο. Θα γνωρίζετε όλοι, γιατί οι περισσότεροι είστε αποδέκτες της πρώτης εγκυκλίου σχεδιασμού, ότι έχουμε ζητήσει πάλι παρά τις δυσκολίες του διαστήματος που διανύουμε, ότι μέχρι το Σεπτέμβριο θα θέλαμε τις προτάσεις από τους φορείς χάραξης τομεακής και περιφερειακής πολιτικής αλλά και από τους κοινωνικοοικονομικούς εταίρους που μετέχουν στο σχεδιασμό ανάπτυξης της Χώρας. Είναι λίγο πιεστικό, είναι λίγο απαιτητικό, αλλά πρέπει να κινηθούμε έγκαιρα και συντεταγμένα. Οφείλω να πω ότι είναι ένα θετικό σημείο το γεγονός ότι αυτή τη στιγμή η Χώρα έχει εγκεκριμένη αναπτυξιακή στρατηγική και έχει και εγκεκριμένο εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων. Και όταν λέω εγκεκριμένα, εγκεκριμένα και από τα όργανα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Αυτό είναι η βάση, είναι ο μπουσούλας πάνω στον οποίο θα χτιστεί όλη η επόμενη στρατηγική για το διάστημα 2021 – 2027 σε ότι αφορά στο νέο ΕΣΠΑ. Αυτό δεν το είχαμε τις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους και στην πρώτη φάση σχεδιασμού χτίζαμε ακόμα την Εθνική Στρατηγική. Τώρα νομίζω ότι ξεκινάμε από καλύτερη βάση. Νομίζω ότι έχουμε την εμπειρία. Νομίζω ότι έχουμε την εικόνα προς τα πού θα πάνε τα πράγματα οι νέες πολιτικές είναι καταγεγραμμένες από την Επιτροπή, από την πρότασή της, δεν θα αλλάξουν. Θα είναι πιο έξυπνη ανάπτυξη, θα είναι πιο πράσινη ανάπτυξη, θα είναι δράσεις για τις μεταφορές, θα είναι φυσικά και πάλι και με μεγαλύτερη έμφαση δράσεις κοινωνικής ένταξης και ανθρώπινου δυναμικού. Και βεβαίως αναφέρθηκε και ο Πέτρος προηγούμενα, ο Περιφερειάρχης για το ιδιαίτερο ενδιαφέρον που στη νέα περίοδο θα έχουν οι ολοκληρωμένες παρεμβάσεις στο χωρικό και στο αστικό επίπεδο. Με αυτά τα λόγια θέλω να σας ευχαριστήσω που βρίσκεστε εδώ, να ευχαριστήσω τη διαχειριστική αρχή και τον Περιφερειάρχη για την ιδιαίτερα καλή συνεργασία που είχαμε όλα αυτά τα χρόνια. Πέτρο θα μου φανεί περίεργο μετά από τόσο καιρό ...νομίζω ότι θα σε έχουμε κάπου εδώ γύρω μαζί. Ευχαριστώ για τη συνεργασία όλα αυτά τα χρόνια. Νομίζω ότι ήταν ειλικρινής και θα συνεχίσει η Εθνική Αρχή Συντονισμού

**Περιφερειάρχης Πελοποννήσου κ. Πέτρος Τατούλης:** Εξαιρετικά συγκρουσιακή..

**κ. Φίρμπας Ιωάννης:** Η σύγκρουση όταν είναι ειλικρινής φέρνει θετικά αποτελέσματα. Δεν ξεκινάμε στη λογική της σύγκρουσης, όπως ξέρετε. Όπως λέω συχνά και στους συνεργάτες μου δεν έχει ανακαλυφθεί το εμβόλιο της συνεργασίας, αλλά αρκεί να υπάρχει η πρόθεση για καλή συνεργασία και τα πράγματα πάντα θα βρίσκουν το δρόμο τους. Νομίζω ότι και στη συνέχεια θα βρούμε το δρόμο για μια καλή συνεργασία της Εθνικής Αρχής Συντονισμού των προγραμμάτων του ΕΣΠΑ, των Περιφερειών, των Τομεακών Προγραμμάτων και για το σχεδιασμό αλλά και για την υλοποίηση. Λοιπόν ευχαριστώ πάλι πάρα πολύ για την πρόσκληση.

**κ. Αντώνης Ψαράκης:** Άρα σωστά είπα το διδάσκω. Ευχαριστώ. Προχωράω στον κ. Τρουλάκη, κ. Τρουλάκη και μετά κ. Γκόγκο, κ. Σβαρτς αν θέλετε μια σύντομη παρέμβαση. Κ. Γκόγκο ένα σύντομο για την αρχή.

**κ. Γκόγκος Χρίστος:** Καλημέρα και από εμάς όλες και όλους. Ένα μεγάλο ευχαριστώ για τη σημερινή πρόσκληση, για την φιλοξενία, καθώς επίσης όπως ειπώθηκε και από τον υπεύθυνο της διαχειριστικής αρχής τον κ. Ψαράκη για την πολύ εποικοδομητική συζήτηση που είχαμε κατά τη διάρκεια της τεχνικής συνάντησης

χθες. Πάρα πολύ γρήγορα γιατί ειπώθηκαν όλα, δεν θα πω σχεδόν όλα, όλα στις εισαγωγικές παρεμβάσεις του Περιφερειάρχη και του αγαπητού φίλου Γιάννη. Χθες είχαμε την ευκαιρία εκτός από την τεχνική συνάντηση που ήταν πολύ εποικοδομητική και έχουμε την πρόθεση να κάνουμε κάποιες εισηγήσεις μετά τις παρεμβάσεις που θα γίνουν για την πρόοδο του προγράμματος, είχαμε και την ευκαιρία να επισκεφθούμε και να δούμε από κοντά το έργο που επιτελεί η Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρία της Πελοποννήσου σε θέματα που έχουν να κάνουν κυρίως, μεταξύ άλλων αλλά όχι μόνο, με την προώθηση της Περιφέρειας ως τουριστικό προορισμό. Είχαμε την ευκαιρία να δούμε την προσέγγιση που έχει ακολουθηθεί. Και πρέπει να πούμε ότι μείναμε πάρα πολύ ευχαριστημένοι από τον επαγγελματισμό των ανθρώπων που συναντήσαμε γιατί όντως η προσέγγισή τους δεν είναι μόνο επαγγελματική, είναι όσον αφορά το σχεδιασμό, αλλά και αποτελεσματική όσον αφορά και τα αποτελέσματα που έχει φέρει όλη αυτή η δουλειά. Θεωρούμε λοιπόν ότι ήταν μια πολύ θετική εμπειρία αυτή η επίσκεψή μας εκεί, γιατί πράγματι δεν έχουμε την ευκαιρία να συναντάμε τέτοιου είδους δομές και τέτοιου είδους ομάδες αναπτυξιακής μορφής σε τοπικό επίπεδο που να φέρουν τέτοια αποτελέσματα και να έχουν τόσο πολύ αγάπη για τη δουλειά τους. Αυτά από την πλευρά μας σαν δύο λόγια και θα έρθουμε στη συνέχεια μετά τις παρουσιάσεις για επιμέρους παρεμβάσεις. Ευχαριστώ από την πλευρά μου.

**κ. Αντώνης Ψαράκης:** Και εγώ ευχαριστώ.

**κ. Σβαρτς :** Ευχαριστώ πολύ. Σας ευχαριστώ που μου δίνετε την ευκαιρία να πω δύο λόγια και ευχαριστώ για την πρόσκληση σε αυτήν την επιτροπή παρακολούθησης. Είναι η πέμπτη για εσάς, για μένα είναι η πρώτη, ερχόμαστε από τη γενική Διεύθυνση Απασχόλησης και είμαστε υπεύθυνοι για το ευρωπαϊκό κοινωνικό ταμείο. Για μένα είναι πραγματικά ενδιαφέρουσα η πρόσκληση και η παρουσία μου εδώ. Από τη μία πλευρά για μένα είναι η πρώτη φορά που βρίσκομαι στην Τρίπολη και τα περίχωρά της. Δεύτερον, η Επιτροπή Παρακολούθησης - αν κοιτάξετε την ημερήσια διάταξη έχει πολύ σημαντικές αποφάσεις που πρέπει να ληφθούν σχετιζόμενες με την έκθεση της ετήσιας υλοποίησης και οι οποίες θα αποτελέσουν και τη βάση για το μέλλον. Είμαστε πολύ ευχαριστημένοι και οφείλουμε να συγχαρούμε για την επίτευξη του αποθεματικού επίδοσης που δεν θα δημιουργήσει καμία δυσκολία για την κατανομή. Επίσης να πω ότι χθες είχαμε μια συνάντηση πάρα πολύ ενδιαφέρουσα και είμαστε πάρα πολύ ικανοποιημένοι, ευχαριστημένοι με την πρόοδο που έχει επιτευχθεί από την προηγούμενη επιτροπή παρακολούθησης στην 4<sup>η</sup> όσον αφορά τα κέντρα κοινότητας τα οποία έχουν αυξηθεί. Επίσης και για τις οκτώ νέες- όχι νέες ουσιαστικά αλλά που λειτουργούν. Θεωρούμε ότι αυτά τα δύο μέτρα είναι πάρα πολύ σημαντικά, βεβαίως όλα τα μέτρα είναι σημαντικά δεν τα ξεχωρίζω απλώς είναι πολύ σημαντικά ιδιαιτέρως αυτά τα δύο γιατί συνεισφέρουν με σημαντικό τρόπο στις μεταρρυθμίσεις που έχουν γίνει αυτά τα δύσκολα για την Ελλάδα χρόνια κατά τη διάρκεια της κρίσης και αποτελούν ένα είδος δικτύου ασφαλείας, όπως επίσης και το εισόδημα κοινωνικής αλληλεγγύης που είναι πολύ σημαντικά και είναι κομμάτια στο επίκεντρο της επιτροπής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Δύο τελευταία λόγια σχετικά τα οποία αναφέρθηκαν και από τον Περιφερειάρχη και από τον κ. Φίρμπα σχετικά με την ατζέντα και τα οποία υπάρχουν και στην ημερήσια διάταξη και αφορούν το μέλλον κατά τη διάρκεια του οποίου το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο θα λέγεται ESF plus. Από τις μεταρρυθμίσεις αυτές οι οποίες έγιναν κατά τη διάρκεια αυτών των δύσκολων χρόνων με τα μνημόνια τα οποία είχε η Ελλάδα. Ξέρετε ότι από πέρσι ή από την αρχή αυτού του έτους το Φεβρουάριο δημιουργήθηκε για πρώτη φορά από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή μια έκθεση για την κάθε Χώρα η οποία περιέχει και ένα παράρτημα όπου η επιτροπή καταγράφει τις επενδυτικές ανάγκες οι οποίες θα



κατευθύνουν το μέλλον – όπως είπε και ο κ. Φίρμπας- θα είναι η πυξίδα τρόπον τινά για το μέλλον. Φαντάζομαι ότι δεν θα προκαλούν έκπληξη σε κανέναν το γεγονός ότι εκεί θα υπάρχουν και ζητήματα που άπτονται και της απασχόλησης και της κοινωνικής ένταξης και των δεξιοτήτων και θα υπάρχει εκεί η ευκαιρία και θα συζητήσουμε και πριν από την κατάληξη του διαλόγου θα συζητήσουμε άτυπα μεταξύ μας – είπε ο κ. Φίρμπας ότι αυτός ο διάλογος μάλλον θα καταλήξει στα μέσα του 2020, αλλά πριν από εκεί θα έχουμε την ευκαιρία να συζητήσουμε άτυπα και θα έχουμε ξεκινήσει τις διαπραγματεύσεις και με τις κεντρικές αρχές και βεβαίως με τις περιφέρειες και με τις περιφερειακές αρχές οι οποίες θα έχουν ένα σημαντικό έναν ρόλο κλειδί να παίξουν γιατί βέβαια υπάρχει πάντα η αρχή αυτή της εταιρικής σχέσης η αρχή της σύμπραξης όπου θέλουμε να εμπλακούν ενεργά στις συζητήσεις όλοι και αναμένουμε όσο το δυνατόν περισσότερους να εμπλακούν σε αυτή τη διαβούλευση και εκπροσώπους των κοινωνικών εταίρων και εκπροσώπους από την κοινωνία των πολιτών σε αυτή τη συζήτηση για το μέλλον. Ελπίζω ότι θα έχουμε την ευκαιρία να τα συζητήσουμε και κατά τη διάρκεια της συζήτησης και εδώ θα ολοκληρώσω σε αυτή τη φάση. Σας ευχαριστώ.

**κ. Αντώνης Ψαράκης:** Ευχαριστούμε πάρα πολύ για τις παρεμβάσεις των στελεχών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Θα προχωρήσουμε στη 2<sup>η</sup> ενότητα με την πρόοδο υλοποίησης. Ο στόχος είναι για να κερδίσουμε χρόνο ώστε να κατατεθούν όλες οι απόψεις. Σχετικά και με τις αποφάσεις για την έγκριση της ετήσιας έκθεσης του 2018, η οποία πρέπει μέχρι την 30<sup>η</sup> Ιουνίου να υποβληθεί στην πλατφόρμα εγκεκριμένη από την Επιτροπή Παρακολούθησης. Να διευκρινίσω το εξής επειδή ακριβώς για λόγους τυπικούς, επειδή ενδεχομένως να μην υπήρχε απαρτία στην παρούσα Επιτροπή ή οτιδήποτε άλλο, εμείς έχουμε ξεκινήσει την αντίστοιχη διαδικασία στην πλατφόρμα του Διαύλου προκειμένου να εξασφαλίσουμε σε κάθε περίπτωση την τυπική εκείνη αλλά και ουσιαστική εν τέλει έγκριση της ετήσιας έκθεσης, ουσιαστικά όμως από τη στιγμή που έχει απαρτία. Η έγκριση θα γίνει ειδικά με αυτή την τεράστια απαρτία, η έγκριση θα γίνει σήμερα της ετήσιας έκθεσης στην Επιτροπή, οπότε ουσιαστικά δεν θα διεκπεραιωθεί μέσω του Διαύλου, αλλά θα περαστεί σε συμπεράσματα. Θα έχω λοιπόν τρεις παρουσιάσεις εγώ σχετικά με την πορεία υλοποίησης και τον προγραμματισμό του Επιχειρησιακού. Επίσης τα βασικά σημεία της Ετήσιας Έκθεσης υλοποίησης του 2018. Στη συνέχεια ο Προϊστάμενος της Μονάδας Α' ο κ. Μπεντεβής θα μας παρουσιάσει την πορεία εξειδίκευσης και την πρόοδο υλοποίησης της χωρικής ανάπτυξης. Μια παρουσίαση μικρή για την έξυπνη εξειδίκευση την οποία αναλύσαμε πάρα πολύ χθες στην τεχνική συνάντηση συγκεκριμένα. Και τέλος η πρόοδος υλοποίησης της στρατηγικής για την πληροφόρηση και την επικοινωνία. Θα ξεκινήσω εγώ τώρα με τις δύο πρώτες και θα συνεχίσουν οι συνάδελφοί μας. Ευχαριστώ. Σχετικά με την πρόοδο ενεργοποίησης και τον προγραμματισμό δύο θέματα που τα αναλύσαμε στην τεχνική συνάντηση χθες και σύντομα το πρόγραμμά μας. Συνολική χρηματοδότηση λοιπόν πάντα σε όρους δημόσιας δαπάνης 284,52 εκατομμύρια. €, δύο τα ταμεία 203,5 εκατ. από το ΕΤΠΑ, 81 εκατ. από το ΕΚΤ, η συγχρηματοδότηση και των δύο διαρθρωτικών ευρωπαϊκών ταμείων σε ποσοστό 80% και το υπόλοιπο 20% οι εθνικοί πόροι. Το ΠΕΠ Πελοποννήσου περιλαμβάνει επτά άξονες προτεραιότητας μόνο ταμιακούς, ένα ταμείο σε κάθε άξονα. Δέκα θεματικούς στόχους όλη η διάρθρωση και όλο το δένδρο δηλαδή από την κορυφή προς τη βάση, 29 επενδυτικές προτεραιότητες, 32 ειδικοί στόχοι και 6 ειδικοί στόχοι της τεχνικής βοήθειας για το ΕΤΠΑ και για το ΕΚΤ στους δύο αντίστοιχους άξονες. Η κατανομή των πόρων του προγράμματος ανά άξονα προτεραιότητας μετά την ολοκλήρωση και την έγκριση της 2<sup>ης</sup> αναθεώρησης στον άξονα προτεραιότητας 1 με την ανταγωνιστικότητα, την ελκυστικότητα και την εξωστρέφεια της Περιφέρειας

ιδιαίτερως μέσω των μικρομεσαίων επιχειρήσεων τα 41 εκατ. ο άξονας προτεραιότητας 2 Α που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο είναι ο μόνος άξονας που έχει το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο συνεισφορά 79,57 εκατ. για την ανάπτυξη και ικανοποίηση των ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και την ενεργό κοινωνική ενσωμάτωση. Ο άξονας 2 Β από το ΕΤΠΑ υποδομές στήριξης του ανθρώπινου δυναμικού 25 εκατ., 60,62 εκατ. στον άξονα 3 για την προστασία του περιβάλλοντος και την μετάβαση σε μια οικονομία φιλική προς αυτό, 72,5 εκατ. € στον άξονα προτεραιότητας 4 Ανάπτυξη – εκσυγχρονισμός συμπλήρωση υποδομών για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Οι δύο άξονες της τεχνικής βοήθειας 4,42 εκατ. στην τεχνική συνδρομή του ΕΤΠΑ και 1,45 εκατ. στην τεχνική συνδρομή του ΕΚΤ. Σχετικά τώρα με την πορεία ενεργοποίησης από πλευράς εξειδικεύσεων από το 1<sup>ο</sup> βήμα δηλαδή στη διαδικασία αυτή, έχουν εξειδικευτεί 87 δράσεις 315 εκατ. € ο προϋπολογισμός τους αυτό αντιστοιχεί στο 110, στο 111% περίπου του προϋπολογισμού του επιχειρησιακού προγράμματος. Στο ΕΤΠΑ στο 1<sup>ο</sup> ταμείο οι 58 από τις 87 συνολικό ύψος 253 εκατ. € ήτοι το 124,36% του προϋπολογισμού του αντίστοιχου ταμείου. Στο ΕΚΤ οι 29 υπόλοιπες δράσεις από τις 87 το ύψος αυτών 62 εκατ. €, το 76,7% του προϋπολογισμού του αντίστοιχου ταμείου του ΕΚΤ. Συμπεριλαμβάνοντας τώρα με τη σημερινή πρότασή μας και τις εξειδικεύσεις που θα σας παρουσιάσει στη συνέχεια ο κ. Μπεντεβής 4 νέες δράσεις και 4 τροποποιήσεις ουσιαστικά 4,2 εκ. € η αναφορά των εξειδικεύσεων. Με αυτές το συνολικό ύψος της εξειδίκευσης θα ανέλθει στα 319,5 εκατ. δηλαδή στο 112,3 % του προϋπολογισμού, στο ΕΤΠΑ θα αντιστοιχούν πλέον τα 251,8 δηλαδή το 123,7 % του προϋπολογισμού του ταμείου και στο ΕΚΤ τα υπόλοιπα 67,7 δηλαδή το 83,6 % του προϋπολογισμού του ΕΚΤ. Στις προσκλήσεις που είναι το 2<sup>ο</sup> βήμα μέχρι τη 10<sup>η</sup> Ιουνίου που είναι τα επίσημα στοιχεία που έχουμε βάλει στο Δίαιτλο για τη σημερινή επιτροπή παρακολούθησης. Έχουν εκδοθεί 80 προσκλήσεις προς τους δυνητικούς δικαιούχους 247 εκατ. € δηλαδή το 87% περίπου του προϋπολογισμού του επιχειρησιακού προγράμματος, από τις 80 οι 54 του ΕΤΠΑ 26 στο ΕΚΤ, 204 και 42 εκατ. € αντίστοιχα στα δύο ταμεία. Ήδη στο ΕΤΠΑ οι προσκλήσεις υπερκάλυψαν τον προϋπολογισμό του ταμείου πλέον το 100% , στο 52,6% είναι ο προϋπολογισμός των προσκλήσεων για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. Στις προσκλήσεις κατά την εφαρμογή του επιχειρησιακού προγράμματος υπήρξαν προσκλήσεις, το σημειώνουμε αυτό, οι οποίες είτε κατέστησαν άγονες γιατί δεν είχαν υποβολή προτάσεων, είτε επανεκδόθηκαν στη συνέχεια αφού δεν είχαν μετά από συνεννόηση με τους δικαιούχους, είτε έκλεισαν χωρίς την εξάντληση του συνόλου του προϋπολογισμού τους. Έτσι όλοι οι αριθμοί που σας προανέφερα είναι πλέον καθαροί από διπλομετρήσεις, δεν περιλαμβάνουν δηλαδή κενά, πλεονάσματα ή κάτι άλλο παρά ανταποκρίνονται μόνο στις προτάσεις οι οποίες υποβλήθηκαν. Επίσης τα νούμερα που παρουσίασα νωρίτερα δεν περιλαμβάνονταν οι προσκλήσεις προς τους φορείς οι οποίοι υλοποιούν στρατηγικές εγκεκριμένες για τη χωρική ανάπτυξη. Στο 3<sup>ο</sup> στάδιο στο στάδιο των εντάξεων, μέχρι την 10<sup>η</sup> Ιουνίου έχουν ενταχθεί 167 πράξεις, οι 137 στο ΕΤΠΑ, οι 30 στο ΕΚΤ, συνολικός προϋπολογισμός 172 εκατ. € δηλαδή το 60,5% περίπου του προϋπολογισμού του επιχειρησιακού, με τα 137,5 από αυτά στο ΕΤΠΑ που είναι το 67,5% του προϋπολογισμού και οι υπόλοιπες 30 στο ΕΚΤ αντιστοιχούν στα 34 εκατ. € δηλαδή στο 42,3% του προϋπολογισμού του ταμείου. Οι νομικές δεσμεύσεις το στάδιο εκείνο που δίνει τη δυνατότητα πλέον με τη συναφθείσα σύμβαση να προχωρήσουν οι εργασίες της υλοποίησης μέχρι πάλι την 10<sup>η</sup> Ιουνίου. 129 πράξεις έφεραν νομικές δεσμεύσεις οι οποίες ανέρχονται σε συνολικό ποσό 124 εκατομμυρίων €, δηλαδή το 43,6% του προϋπολογισμού του προγράμματος, δηλαδή κοντά στο 50% οι νομικές δεσμεύσεις. Από αυτές τα 92 εκατ. είναι στο ΕΤΠΑ που

αντιστοιχούν στο 45% του προϋπολογισμού του ταμείου και τα 32 περίπου εκατομμύρια είναι σε πράξεις από το ΕΚΤ δηλαδή στο 40% περίπου του προϋπολογισμού του αντίστοιχου ταμείου. Τέλος το τελευταίο στάδιο οι δαπάνες όπου αυτές είναι επιλέξιμες και μέχρι την 31<sup>η</sup> Δεκεμβρίου του 2023 και με σημείο αναφοράς την 10<sup>η</sup> Ιουνίου, πριν από 15 ημέρες, οι συγχρηματοδοτούμενες λοιπών δαπάνες ήταν στα 60,3 εκατ. €, δηλαδή το 21,2 % του προϋπολογισμού του προγράμματος. Με τα 46 από αυτά εκατομμύρια να αντιστοιχούν στο ΕΤΠΑ δηλαδή στο 22,7 % του προϋπολογισμού και τα 14 εκατομμύρια στο ΕΚΤ δηλαδή στο 17,5% περίπου του προϋπολογισμού. Η πρόοδος ενεργοποίησης μεταξύ των δύο επιτροπών – πάρα πολύ κοντινές επτά μήνες διαφορά- η 4<sup>η</sup> και η 5<sup>η</sup> συνεδρίαση, η 4<sup>η</sup> το Νοέμβριο στην Καλαμάτα και η 5<sup>η</sup> σήμερα εδώ και με στοιχεία της 10<sup>ης</sup> Ιουνίου για τη σημερινή. Αύξηση 10% στις εξειδικεύσεις, 57,7% στις προσκλήσεις, 20,4% στις εντάξεις, 33% στις συμβάσεις και 20,5% στις δαπάνες. Όλα αυτά βλέπετε δίπλα και τα αντίστοιχα ποσοστά για τον προϋπολογισμό σε επίπεδο συνόλου επιχειρησιακού προγράμματος. Αναφορικά στην αντίστοιχη πρόοδο μεταξύ των δύο χρονικών αυτών σημείων 4<sup>ης</sup> και 5<sup>ης</sup> επιτροπής αναφορικά με το κάθε ταμείο. Στο ΕΤΠΑ 10,1 52,5, 15,4, 29,3 και 17,2 τα πέντε στάδια από τις εξειδικεύσεις έως τις δαπάνες – βλέπετε και τα αντίστοιχα νούμερα και πως οι εξειδικεύσεις ξεπέρασαν όπως και οι προσκλήσεις το 100% στο αντίστοιχο ταμείο και στο ΕΚΤ οι εξειδικεύσεις αύξηση 9,7% , οι προσκλήσεις 89,1% , οι εντάξεις 45,5% , οι συμβάσεις 46,2% και οι δαπάνες 32,3%. Να προσθέσω δε ότι ένα πάρα πολύ σημαντικό σημείο ήταν και το μεγάλο πλήθος των εξειδικεύσεων, οι οποίες υπήρχαν στην ημερήσια διάταξη της 4<sup>ης</sup> επιτροπής και οι οποίες εγκρίθηκαν για εφαρμογή τους. Στην πρόοδο βλέπετε τώρα τα αντίστοιχα ποσοστά της προόδου μεταξύ 4<sup>ης</sup> και 5<sup>ης</sup> επιτροπής, πως ήταν δηλαδή τα αντίστοιχα νούμερα με μπλε χρώμα την 12<sup>η</sup> Νοεμβρίου του 2018 και με σκούρο μπλε χρώμα με τα σημερινά δεδομένα την 10<sup>η</sup> Ιουνίου του 2019. Οι εξειδικεύσεις απλά να πω ότι οι πρώτες δύο στήλες που βλέπετε περιλαμβάνουν και αυτές που προτείνουμε σήμερα οι οποίες σημειώνω ξανά θα τις δείτε από τον κ. Μπεντεβή, είναι τροποποιήσεις και κάποιες νέες στο ΕΚΤ κυρίως και μία για τα επιμελητήρια στο ΕΤΠΑ. Τα αντίστοιχα ταμεία βλέπετε εδώ για το αντίστοιχο ταμείο περιφερειακής ανάπτυξης με την αύξηση στους πέντε τομείς συμπεριλαμβανομένης και της εξειδίκευσης για τα επιμελητήρια που μόλις ανέφερα και για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο όπου έχουμε αντίστοιχα τις σημερινές τροποποιήσεις με την παράταξη κάποιων δομών από αυτές που είναι απαραίτητες και έχουν τον κύκλο ζωής σε ετήσια βάση. Τώρα στο θέμα του προγραμματισμού και στους στόχους ενεργοποίησης και υλοποίησης του επιχειρησιακού προγράμματος έως το τέλος του έτους του 2019, σύμφωνα λοιπόν με τον προγραμματισμό μας έχουμε προετοιμάσει από πλευράς εξειδίκευσης 19 νέες δράσεις τροποποίηση προϋπολογισμού σε 7 δράσεις των οποίων οι εξειδικεύσεις έχουν ήδη εγκριθεί από την επιτροπή παρακολούθησης με προηγούμενες αποφάσεις, όπου ο συνολικός προϋπολογισμός ανέρχεται στα 36,7 εκ. και ουσιαστικά είναι το 13% του προϋπολογισμού του προγράμματος. 8 από τις νέες δράσεις που προβλέπεται να εξειδικευτούν συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ έχουν προϋπολογισμό 17,5 εκ € ποσό το οποίο είναι το 21,7% του προϋπολογισμού του αντίστοιχου ταμείου, ενώ οι υπόλοιπες 11 έχουν προϋπολογισμό 14,7 εκ. και αντιπροσωπεύουν το 7,24% του αντίστοιχου ταμείου δηλαδή του ΕΤΠΑ. Με αυτά τα δεδομένα ο προγραμματισμός μας μέχρι το τέλος του έτους του 2019 του τρέχοντος έτους θα έχουμε στις εξειδικεύσεις φτάσει τα 352 περίπου εκατομμύρια δηλαδή το 123,7% της συνολικής δημόσιας δαπάνης του προγράμματος εξ'αυτών τα 269 θα είναι στο ΕΤΠΑ, τα υπόλοιπα 82,6 θα είναι στο ΕΚΤ και υπάρχει θετική υπέρβαση του προϋπολογισμού του ΕΤΠΑ κατά 32,3% και

κατά 2% για τον προϋπολογισμό του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου. Σύμφωνα επίσης με τον προγραμματισμό μας θα εκδοθούν και θα δημοσιευτούν 46 προσκλήσεις συνολικού προϋπολογισμού 91,5 εκατομμυρίων € που αντιστοιχούν στο 32,15% του προϋπολογισμού του προγράμματος με 27 από αυτές τα 57,5 εκατομμύρια στο ΕΤΠΑ, 19 και 34 περίπου εκατομμύρια στο ΕΚΤ. Με αυτά τα δεδομένα σε επίπεδο τώρα προσκλήσεων θα έχουμε φτάσει στα 338,7 εκατομμύρια δηλαδή στο 120% περίπου της συνολικής δημόσιας δαπάνης με 262 εκατομμύρια στο ΕΤΠΑ, 76,6 στο ΕΚΤ και αντίστοιχη υπέρβαση στα δύο ταμεία 28,8 και 94,5% πάντα στον προϋπολογισμό που φέρνουν τα δύο αντίστοιχα ταμεία στο πρόγραμμα μας. Οι εντάξεις θα ανέλθουν εάν όλα πάνε καλά βεβαίως με τις προσκλήσεις και με την ανταπόκριση που περιμένουμε στα 313, 314 εκατομμύρια € δηλαδή το 110 % περίπου του συνολικού προϋπολογισμού και στα δύο ταμεία 125% και 72,5% για τον προϋπολογισμό του κοινωνικού. Οι συμβάσεις, οι ΝΟΔΕ οι νομικές δεσμεύσεις προγραμματίζουμε να ανέλθουν στο ποσό των 178 εκατομμυρίων μετά σε ποσοστό 62,6% του προγράμματος δηλαδή 66,7% στο ΕΤΠΑ και 52% στο ΕΚΤ. Τέλος από πλευράς δαπανών όπου ουσιαστικά για το τέλος του 2019 προβλέπουμε να έχουν ανέλθει σε 79,4εκατ. €, βλέπετε και τα ποσοστά στα δύο ταμεία, είναι από έργα που υλοποιούνται και βρίσκονται σε εξέλιξη της εργασίας τους. Βλέπετε σε αντίστοιχες και θα τα έχουμε και στην ιστοσελίδα μας αυτές τις παρουσιάσεις για να μπορέσετε να τις δείτε και πιο αναλυτικά, βλέπετε τα αντίστοιχα νούμερα που σας προανέφερα σε επίπεδο πορείας στη διαδικασία των εξειδικεύσεων προσκλήσεων – εντάξεων-νομικών δεσμεύσεων και δαπανών μέχρι το τέλος του έτους 2019. Αντίστοιχα εδώ βλέπετε πως αυτό θα προχωρήσει και από πλευράς ταμείων σε κάθε βήμα και σε κάθε άξονα προτεραιότητας, θυμίζω ότι οι άξονες προτεραιότητας είναι μόνο ταμιακοί άρα εκτός από τον 2 Α οι υπόλοιποι άξονες που βλέπετε ο 1Β, ο 2 και 4 είναι από το ΕΤΠΑ, άρα μπορείτε να δείτε που θα κυμανθούν και ποιος είναι ο προγραμματισμός μας. Να πω σε αυτό το σημείο ότι είναι απαραίτητη η συνδρομή ειδικά για την επίτευξη των δαπανών της επιτάχυνσης και των διαδικασιών από τους δικαιούχους έτσι ώστε να μην έχουμε και τον Ιούλιο και τον Αύγουστο προβλήματα στο να έχουμε τα δελτία δήλωσης δαπανών. Να προχωρήσω τώρα και να δούμε την παρουσίαση για την ετήσια έκθεση. Στην ετήσια έκθεση λοιπόν υλοποίησης η οποία αφορά το έτος 2018 δηλαδή είναι όλα τα πεπραγμένα του προγράμματος μέχρι την 31<sup>η</sup> Δεκεμβρίου του 2018. Ποια είναι τα γενικά και τα υποχρεωτικά κανονιστικά στοιχεία που πρέπει να ακολουθήσουμε; Υποβολή λοιπόν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή πέντε ή έξι μήνες στην περίπτωση τώρα τη δική μας για το 2019 είναι η 6 μετά το τέλος του έτους αναφοράς δηλαδή του 2018 το τέλος είμαστε υποχρεωμένοι έως την 30<sup>η</sup> Ιουνίου να υποβάλλουμε την ετήσια έκθεση υλοποίησης του αντίστοιχου έτους. Τα άρθρα τα οποία το επιτάσσουν και διαμορφώνουν το πλαίσιο είναι τα άρθρα 50 και 111 του κοινού κανονισμού του 1303/2013 και για να υποβληθεί έως την 30<sup>η</sup> Ιουνίου πρέπει προηγουμένως να έχει εγκριθεί από την επιτροπή παρακολούθησης όπως αυτό γίνεται σήμερα μετά και την υιοθέτηση των όποιων παρατηρήσεων υποβληθούν. Τα κύρια περιεχόμενα αυτής : Η επισκόπηση της υλοποίησης και η υλοποίηση ανά άξονα προτεραιότητας με τα χρηματοοικονομικά στοιχεία και τους αντίστοιχους δείκτες των δύο κατηγοριών δηλαδή τους δείκτες εκρών και τους δείκτες αποτελέσματος. Τα ζητήματα που επηρεάζουν τις επιδόσεις του προγράμματος και ποια διορθωτικά μέτρα ή προληπτικά λαμβάνονται. Την ειδική έκθεση για την υλοποίηση των χρηματοδοτικών μέσων. Την ποιοτική αξιολόγηση της υλοποίησης του προγράμματος δηλαδή επίτευξη στόχων και ουσιαστικά βασικές αρχές όπως η ισότητα των φύλων, η πρόληψη διακρίσεων και η δυνατότητα της προσβασιμότητας παντού. Οι ειδικές πληροφορίες και η αξιολόγηση όπως η πρόοδος

εφαρμογής του σχεδίου αξιολόγησης του επιχειρησιακού προγράμματος και τα αποτελέσματα όλων των μέτρων δημοσιότητας σε όλη τη δημοσιότητα που έχει λάβει η Χώρα μέχρι τότε. Στα κύρια περιεχόμενα :Συμπληρωματικές πληροφορίες σε σχέση με τους στόχους του προγράμματος δηλαδή η πρόοδος εφαρμογής των ολοκληρωμένων χωρικών ανάπτυξης όλων των ΟΧΕ, των ΒΑΑ και όλων των λοιπών πρωτοβουλιών με τις τοπικές κοινότητες, η πρόοδος υλοποίησης των δράσεων ενίσχυσης της ικανότητας των αρχών του Κράτους και των δικαιούχων, η πρόοδος εφαρμογής των δράσεων της κοινωνικής καινοτομίας, χρηματοοικονομικά στοιχεία σε επίπεδο άξονα προτεραιότητας και προγράμματος – πολύ βασικό στοιχείο- , ζητήματα που επηρέασαν την επίτευξη των στόχων του πλαισίου επίδοσης και τα μέτρα που λαμβάνονται για αυτό. Και εδώ βλέπετε την έχετε δει και στο Διάλυο, την έχετε και στο φάκελο της επιτροπής όλη την επισκόπηση της υλοποίησης του επιχειρησιακού προγράμματος – το ανέφερα και στην προηγούμενή μου παρουσίαση-βεβαίως εδώ είμαστε μέχρι την 31<sup>η</sup> – 12<sup>ου</sup> του 2018. Και βλέπετε στο μεν πρώτο διάγραμμα και στο δεύτερο πως είναι σε σύνολο προγράμματος με την ανοικτή πράσινη στήλη επί του συνολικού προϋπολογισμού και με την μωβ στήλη μέχρι εντός του 2018 στα πέντε στάδια δηλαδή στις εξειδικεύσεις, στις προσκλήσεις, στις εντάξεις, στις νομικές δεσμεύσεις και στις δαπάνες. Το 2<sup>ο</sup> διάγραμμα είναι η χρηματοοικονομική υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης του 1<sup>ου</sup> ταμείου. Και στο νούμερο 3 βλέπετε τα αντίστοιχα νούμερα, τα αντίστοιχα ποσοστά πάντα στην ίδια βάση για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και αρχίζουμε τώρα από το διάγραμμα 4.1 να έχουμε τους άξονες προτεραιότητας. Ο άξονας προτεραιότητας 1 ο οποίος χρηματοδοτείται αποκλειστικά από το ΕΤΠΑ – βλέπετε το 71,7% που έχουμε σε επίπεδο εξειδικεύσεων, το 28% 21,5 και 20,3% που έχουμε σε επίπεδο νομικών δεσμεύσεων και εδώ έχουμε τις δαπάνες σε ένα πολύ χαμηλό επίπεδο ακριβώς διότι δεν είχαμε ουσιαστικά δαπάνες από δράσεις εκεί. Στον 2 Α στο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο βλέπετε πάλι με τα ίδια χρώματα και στον άξονα 2Β που είναι η υποστήριξη όλων αυτών των υποδομών για την εκπαίδευση και για την υγεία τα αντίστοιχα ποσοστά. Στον άξονα 3 για την προστασία του περιβάλλοντος και στον άξονα 4 που έχουμε ουσιαστικά τα οδικά έργα και τα έργα διασύνδεσης με όλες τις μορφές διασύνδεσης είτε αυτά είναι λιμάνια, είτε είναι εθνικές και επαρχιακές οδοί. Επαναλαμβάνω όλα αυτά είναι και στο φάκελό σας. Τώρα να δούμε μια συνοπτική αναφορά. Κυρίως την επισκόπηση και την υλοποίηση του προγράμματος στον άξονα προτεραιότητας. Στους δείκτες εκροών λοιπόν η φυσική υλοποίηση εκφράζεται – η φυσική όχι η οικονομική- η φυσική εκφράζεται πάντα με την επίτευξη των στόχων των δεικτών εκροών. Στους κύριους άξονες προτεραιότητας του ΕΤΠΑ εκτός από αυτού της τεχνικής βοήθειας του 5 καταγράφεται φυσική υλοποίηση σε πράξεις που έχουν ολοκληρώσει φυσικό αντικείμενο. Στους αντίστοιχους άξονες δηλαδή στον άξονα 2 Α του ΕΚΤ και στην τεχνική βοήθεια στον άξονα 6 καταγράφεται φυσική υλοποίηση και σε υλοποιούμενες πράξεις όταν ολοκληρώνεται μετρήσιμο μέρος τους. Σε όλους τους άξονες προτεραιότητας συγκρίνονται με τους στόχους του επιχειρησιακού προγράμματος οι στόχοι των ενταγμένων μόνο πράξεων και επίτευξη των στόχων από υλοποιηθείσες ή και υλοποιούμενες πράξεις με τα υπόεργα που τις απαρτίζουν. Η φυσική υλοποίηση λοιπόν. Βλέπετε την επισκόπηση στον άξονα προτεραιότητας 1 αναφορικά με τους δείκτες εκροών. Βλέπετε στην οριζόντια γραμμή στον οριζόντιο άξονα τα ονόματα των δεικτών και στον κατακόρυφο άξονα την επίτευξή τους, τη φυσική τους υλοποίηση με την μπλε στήλη ουσιαστικά να δείχνει το ποσοστό στόχου των ενταγμένων πράξεων. Αντίστοιχα για τον 2 Α όπου εδώ υπάρχει και η πρόβλεψη για το 2023 με την κόκκινη στήλη δηλαδή με την πορεία τους από πλευράς δεικτών λέμε πάντα. Βλέπετε λοιπόν στον οριζόντιο

άξονα στην περίπτωση 2 Α τους δείκτες οι οποίοι υπάρχουν και δείχνουν την υλοποίηση στον άξονα 2 Α. Αντίστοιχα στο 2 Β βλέπουμε το ποσοστό του στόχου των ενταγμένων και ειδικά στο δείκτη 36 που είναι στο 160%. Έχουμε τον άξονα προτεραιότητας 3 με το περιβάλλον με τους αντίστοιχους δείκτες πάλι στον οριζόντιο άξονα. Τον άξονα προτεραιότητας 4 με τη διασύνδεση με τις εθνικές και επαρχιακές οδούς και τους δύο δείκτες ουσιαστικά που υπάρχουν σε αυτόν τον άξονα. Ο άξονα προτεραιότητας 5 και ο άξονας 6 είναι άξονες της τεχνικής βοήθειας, ουσιαστικά είναι η τεχνική υποστήριξη για την εφαρμογή του προγράμματος δηλαδή η υποστήριξη διαχειριστικής αρχής των δικαιούχων και όλων αυτών των θεμάτων τα οποία ουσιαστικά κρίνονται απαραίτητα για την πορεία του προγράμματος και αντίστοιχα ο άξονας προτεραιότητας 6 για την τεχνική βοήθεια του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου με τους αντίστοιχους δείκτες. Στα κύρια περιεχόμενα της ετήσιας έκθεσης υλοποίησης τα ζητήματα που επηρεάζουν τις επιδόσεις του προγράμματος και τα μέτρα που λαμβάνονται. Εδώ λοιπόν όπως προαναφέρθηκε και από τον Περιφερειάρχη και από τον Προϊστάμενο της Εθνικής Αρχής Συντονισμού η έναρξη ουσιαστικής υλοποίησης σε όλα τα προγράμματα έγινε από την 1<sup>η</sup> συνεδρίαση της Επιτροπής, η οποία έλαβε χώρα για όλη την Ελλάδα τον Ιούνιο του 2015. Μέχρι το 2017 ορισμένες – έτσι τις χαρακτηρίζουμε- παιδικές ασθένειες του επιχειρησιακού και εν γένει των επιχειρησιακών προγραμμάτων ως προς την πλήρη εφαρμογή των προβλεπόμενων στο νόμο του ΕΣΠΑ δηλαδή στο νόμο 4314/2014 και στο εγκεκριμένο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου. Επί παραδείγματι το πληροφοριακό σύστημα κρατικών ενισχύσεων, ο ορισμός των ενδιάμεσων φορέων για τις κρατικές ενισχύσεις – θέματα και τα δύο τα οποία είχαν πάρα πολύ σοβαρή επίπτωση στην πορεία του άξονα προτεραιότητας 1 του προγράμματός μας. Η καθυστέρηση υλοποίησης και οριστικοποίησης εθνικών πολιτικών που εφαρμόζονται στην Περιφέρεια με τη χρηματοδότηση ειδικά στην περίπτωση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου. Η καθυστέρηση εκπλήρωσης συγκεκριμένων αιρεσιμοτήτων εθνικού επιπέδου, όπως ουσιαστικά ο καθορισμός αρχής για την ψηφιακή πολιτική και οι βασικές αρχές που πρέπει να τηρούνται στο ΕΣΠΑ, θέματα του ΚΕΝΑΚ δηλαδή του Κανονισμού για την Ενεργειακή Απόδοση των Κτιρίων και τα λοιπά με επίπτωση στον άξονα προτεραιότητας 1 και στον άξονα προτεραιότητας 3. Τα παραπάνω ζητήματα αμβλύθηκαν ή επιλύθηκαν κάποια και οριστικά εντός και σε κάθε περίπτωση μέχρι το τέλος του 2017. Ουσιαστικά υπήρξε μια απώλεια ωφέλιμου χρόνου για την εφαρμογή μεγάλου μέρους του προγράμματος από 24 έως και 30 μήνες αν κινήσουμε επαναλαμβάνουμε πάντα από την 1<sup>η</sup> Ιουλίου του 2015. Από το 2018 και μέχρι τον Ιούνιο του ίδιου έτους έγινε επίσπευση από πλευράς διαχειριστικής για την ενεργοποίηση με εξειδικεύσεις και προσκλήσεις και αντίστοιχα τις εντάξεις που ακολούθησαν. Βεβαίως σε κάθε περίπτωση για να επιτύχουμε το 100% των δαπανών μέχρι το 2023 και για να έχουμε και την ασφάλεια δηλαδή από ότι έχουμε υπολογίσει ένα 10% επί των δαπανών απαιτείται σημαντική υπέρβαση στον προϋπολογισμό για κάθε άξονα προτεραιότητας, όχι απλά σε επίπεδο εντάξεων αλλά επίσπευση και στις διαδικασίες δημοπράτησης και συμβασιοποίησης για να επιτύχουμε και στις νομικές δεσμεύσεις μία πολύ σοβαρή υπέρβαση, έτσι ώστε να εξασφαλίσουμε ότι τα έργα που τελικά θα υλοποιηθούν δεν θα οδηγήσουν σε απώλεια πόρων για τους άξονες προτεραιότητας. Ειδικότερα τώρα στον άξονα προτεραιότητας 1 η μεγάλη καθυστέρηση στην έναρξη εφαρμογής του πληροφοριακού συστήματος και του ενδιάμεσου φορέα, όπως προείπα, συνέβαλλε στο χαμηλό επίπεδο βαθμό επίτευξης των στόχων μέχρι το τέλος του 2018. Αποτέλεσμα ήταν να μην επιτευχθεί ο στόχος για έναν από τους τρεις δείκτες του πλαισίου επίδοσης με ορόσημο το 2018. Δρομολογήθηκαν το 2018 και

ολοκληρώθηκαν το 2019 ενέργειες για ένταξη 125 επενδυτικών σχεδίων επιχειρήσεων που όπως διευκρινίσαμε και χθες στην τεχνική μας συνάντηση είναι σχέδια τα οποία αφορούν και τον αναπτυξιακό νόμο και την εκχώρηση σε τουριστικές επιχειρήσεις μικρομεσαίες τουριστικές επιχειρήσεις που έγινε στο πρόγραμμα ΕΠΑΝΕΚ. Είναι σε διαδικασία αξιολόγησης η περίπτωση του ενδιαμέσου φορέα διαχείρισης κρατικών ενισχύσεων – το συζητήσαμε αναλυτικά στη χθεσινή τεχνική μας συνάντηση και ουσιαστικά αυτό που εξετάζεται είναι η περίπτωση της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού με εξωτερική τεχνική υποστήριξη. Στον άξονα προτεραιότητας 2 Α δεσμεύει ο συγκεκριμένος το 98% του προϋπολογισμού του ΕΚΤ, είναι πολύ μεγάλου προϋπολογισμού, είναι το πρόγραμμά μας ένα πρόγραμμα με το μεγαλύτερο προϋπολογισμό στη Χώρα ουσιαστικά στο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, πλησιάζει τα 80 εκατομμύρια. Οι μεγάλες καθυστερήσεις στην έναρξη υλοποίησης των δράσεων που δεσμεύουν μεγάλο μέρος του προϋπολογισμού καθιστούν ανενεργούς πολλούς δείκτες ακόμα του άξονα προτεραιότητας του συγκεκριμένου. Οι δράσεις που υλοποιούνται είναι ιδιαίτερα αποδοτικές υπό την έννοια του μέσου μοναδιαίου κόστους που εφαρμόζουμε και με αυτό τον τρόπο επιτυγχάνουμε ικανοποιητικούς βαθμούς επίτευξης των δεικτών που συνδέονται με αυτές τις συγκεκριμένες δράσεις. Είναι δράσεις που και οι περισσότερες είναι οριζόντιες σε όλη τη Χώρα. Εκείνος ο παράγοντας που επέδρασε θετικά και επετεύχθησαν οι στόχοι του πλαισίου επίδοσης με ορόσημο το 2018 είναι ακριβώς ότι υπήρχαν δράσεις οριζόντιες στην Χώρα και ότι μπορέσαμε πάρα πολύ γρήγορα να προσαρμοστούμε σε αυτές σε ενιαίο επίπεδο, σε ενιαία βάση και μετά από διαβούλευση με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στα θέματα του ΕΚΤ. Απαιτούνται όμως δραστικές ενέργειες διεύρυνσης των παρεμβάσεων του άξονα προτεραιότητας και απλοποίησης των διαδικασιών υλοποίησης εκείνων των δράσεων, των αναγκών για το κοινωνικοοικονομικό ιστό της Περιφέρειας και με μαζική συμμετοχή των ωφελομένων, όπως είναι για παράδειγμα οι δράσεις κατάρτισης και συμβουλευτικής, δύο τρεις από αυτές είναι σε διαδικασία αξιολόγησης αυτή τη στιγμή, οι οποίες θα φέρουν ουσιαστικά πολύ γρήγορα απορρόφηση και πολύ μεγάλη απήχηση στον κοινωνικοοικονομικό ιστό, που ανέφερα πριν, στην Περιφέρεια λόγω του αντικειμένου και του είδους που προσφέρουμε στην κατάρτιση και στη συμβουλευτική, ειδικά στους άνεργους και στις άνεργες γυναίκες. Σε αντίθετη περίπτωση αν δεν δοθεί κατεύθυνση προς αυτές τις δράσεις της κατάρτισης συμβουλευτικής ή άλλες δράσεις που μπορεί να έχουν πολύ μεγάλη απορρόφηση υπάρχει ορατός ο κίνδυνος της απώλειας πόρων. Ο άξονας 2 Β έχει πολύ μικρότερο αντίστοιχα προϋπολογισμό, είναι πολύ σημαντικές οι ανάγκες στην Περιφέρεια Πελοποννήσου άρα υπήρχαν πολύ σημαντικά επίπεδα ενεργοποίησης με τις εξειδικεύσεις των προσκλήσεων. Οι εντάξεις ανήλθαν σε πολύ σημαντικά και υψηλά επίπεδα. Αντίστοιχα οι φυσικοί στόχοι επετεύχθησαν και υπερέβησαν τους αρχικούς, αυτούς που τέθηκαν αρχικά. Είναι ανενεργή η δράση της στήριξης μόνο των κοινωνικών επιχειρήσεων. Επετεύχθησαν όλοι οι στόχοι του πλαισίου επίδοσης με ορόσημο το τέλος του 2018. Ενδεχομένως συζητήθηκε χθες και στην τεχνική συνάντηση είναι ορατή η αύξηση του προϋπολογισμού του 2 Β και κάλυψη των αναγκών σε υποδομές υγείας πρόνοιας αλλά και στην εκπαίδευση. Στον άξονα 3 έχουμε επίσης ένα σχετικά μεγάλο προϋπολογισμό για το περιβάλλον. Υπήρξαν κάποιες αρχικές καθυστερήσεις μέχρι το τέλος του 2017. Προετοιμάσαμε και έπρεπε να έρθει το έτος 2017 για να έχουμε πλέον όλο το καθεστώς και το περιβάλλον για την προετοιμασία των στρατηγικών χωρικής ανάπτυξης. Ήδη έχουν αναπτυχθεί στην Περιφέρεια Πελοποννήσου δύο ΒΑΑ, μία ΟΧΕ, μία άλλη είναι σε διαβούλευση και έχουμε τη μοναδική περίπτωση με ΤΑΠΤΟΚ όπου έχουμε ανάπτυξη πρωτοβουλιών

από τις Τοπικές Κοινότητες. Ήταν βεβαίως μια αρχική καθυστέρηση στο θέμα των αιρεσιμοτήτων. Είχαμε αιρεσιμότητες στα θέματα της ύδρευσης, στα θέματα της διαχείρισης νερού και άλλα. Είχαμε διαβουλεύσεις με το Υπουργείο Πολιτισμού, που ήταν ουσιαστικά ο αρμόδιος φορέας για τα έργα του Υπουργείου Πολιτισμού που προαναφέρθηκε νωρίτερα γύρω στα 10 εκατομμύρια από πλευράς μνημείων βρίσκονται σε αξιολόγηση και ήδη επτά εκατομμύρια έχουν ενταχθεί στην περίπτωση των μουσείων. Έγινε στον άξονα προτεραιότητας 1 εντατικοποίηση της ενεργοποίησης και υλοποίηση το 2018 και ειδικότερα το πρώτο εξάμηνο του 2019. Επετεύχθησαν λοιπόν όλοι οι στόχοι του πλαισίου επίδοσης με ορόσημο το 2018 και υπάρχουν πολύ θετικές προοπτικές αυτή τη στιγμή για τη θετική ολοκλήρωση και τη μη απώλεια πόρων για αυτόν τον άξονα προτεραιότητας, τον άξονα 3. Στον άξονα 4 όπως είπαμε και χθες ένα λίγο αδικημένο άξονα, που έχει πάρα πολύ μεγάλο προϋπολογισμό, ουσιαστικά περιλαμβάνει όλες τις διασυνδέσεις οδικές λιμενικές για την Περιφέρεια Πελοποννήσου. Έχει πολύ σημαντικά και υψηλά επίπεδα ενεργοποίησης και υλοποίησης. Δεν επετεύχθησαν όμως οι στόχοι του πλαισίου επίδοσης μέχρι το τέλος του 2018, λόγω της φύσης και του τρόπου κατασκευής των οδικών έργων που συμβάλλουν στους δείκτες εκροών του πλαισίου επίδοσης, παρότι στα έργα αυτά που είναι στο πρόγραμμα είχε υλοποιηθεί το 80 έως 85% του φυσικού αντικειμένου. Αξίζει να σημειώσω από την πλευρά μου εδώ ότι λόγω του τρόπου κατασκευής των οδικών έργων, της σειράς των εργασιών και της χρονικής αλληλουχίας με τις οποίες αυτές εκτελούνται, το βασικό στάδιο υλοποίησης δημιούργησε κάποια θέματα διότι αφενός έπρεπε να είναι ολοκληρωμένα τμήματα των οδών, από την άλλη όμως μεριά δεν λαμβάνονταν υπόψη τα πολύ μεγάλα τμήματα των εθνικών οδών, των επαρχιακών οδών που κατασκευάζαμε και τα οποία ήταν ακριβώς ή πριν τη διαγράμμιση ή πριν την ασφαλτόστρωσή τους. Άρα ουσιαστικά δεν επετεύχθη παρά το γεγονός επαναλαμβάνω ότι στο πλαίσιο επίδοσης το 85% του συνολικού φυσικού αντικειμένου είχε ήδη κατασκευαστεί. Υπάρχουν βεβαίως παρά πολύ θετικές προοπτικές για την αποτελεσματική ολοκλήρωση. Ήδη τον Ιούλιο του 2019 και με αξιολόγηση που βρίσκεται σε εξέλιξη, πιστεύουμε ότι θα είναι ενταγμένες πράξεις στα οδικά έργα που θα καλύπτουν το 97% των φυσικών στόχων του άξονα προτεραιότητας. Ζητήματα που επηρέασαν την επίτευξη των στόχων του πλαισίου επίδοσης. Τους στόχους του πλαισίου επίδοσης αθροιστικά τους πέτυχαν τρεις από τους πέντε κύριους άξονες, ο 2 Α, Ο 2Β και ο 3. Δεν πέτυχαν τους στόχους τους ο άξονα προτεραιότητας 1 για τους λόγους που ανέφερα νωρίτερα και ο άξονα προτεραιότητας 4 αντίστοιχα. Οι λόγοι είναι οι εξής για τον άξονα προτεραιότητας 1 σε δύο από τους τρεις δείκτες δεν επετεύχθησαν οι στόχοι. Δεν επετεύχθη ο λόγος του οικονομικού λόγω αδυναμίας έγκαιρης ολοκλήρωσης των διαδικασιών πρόσθετης συμμετοχής του προγράμματος του ΤΕΠΙΧ 2. Ήταν μια πρόθεση που υπήρχε, δεν υλοποιήθηκε, άρα δεν μας έδωσε τη δυνατότητα να πιάσουμε το δείκτη F 100. Για τον άξονα προτεραιότητας 4 σε δύο από τους τρεις δείκτες δεν επετεύχθησαν οι στόχοι λόγω καθυστέρησης εκτέλεσης των έργων όπως προείπα που συνέβαλλαν παρά το γεγονός ότι 80 έως 85 % του φυσικού αντικειμένου ήταν κατασκευασμένο, το οποίο αντιστοιχεί βεβαίως και εδώ είναι το οξύμωρο στα 144% των στόχων με ορόσημο το 2018. Η καθυστέρηση οφειλόταν και σε πάρα πολύ σοβαρές ακραίες καιρικές συνθήκες τις οποίες τις είδαμε επί δύο χρόνια και για συγκεκριμένους μήνες, στους οποίους εκδηλώθηκαν αυτά τα καιρικά φαινόμενα, επηρέασαν και την κατασκευή των δημοσίων έργων. Βεβαίως να σημειώσουμε ότι η φύση και ο τρόπος κατασκευής των έργων δεν επέτρεπαν την αξιοποίηση της τροποποίησης του κανονισμού 2015 του 2014 περί μερικής υλοποίησης. Η προοπτική υλοποίησης και ολοκλήρωσης των δύο αξόνων προτεραιότητας για τους οποίους δεν



επετεύχθησαν οι στόχοι είναι οι εξής: για τον άξονα προτεραιότητας 1 ήδη έχουν προχωρήσει διαδικασίες ένταξης για επενδυτικά σχέδια όπως προείπα σε 125 επιχειρήσεις, γεγονός που αντιστοιχεί στο 78% του στόχου υλοποίησης μέχρι το τέλος του 2023. Εντός του 2020 και του 2021 πρέπει οπωσδήποτε να ενταχθούν μετά την ολοκλήρωση προσκλήσεων αξιολογήσεων και τα λοιπά, να ενταχθούν επαναλαμβάνω από τον οριζόμενο προς τον ενδιαμέσο φορέα άλλες 150 επιχειρήσεις. Με αυτά τα δεδομένα ο άξονας προτεραιότητας θα ολοκληρωθεί αποτελεσματικά μέχρι τη λήξη της περιόδου. Νομίζω ότι και στην τεχνική συνάντηση χθες, είδαμε το πάρα πολύ μεγάλο ποσοστό σε υπερδέσμευση, που πρέπει να προχωρήσουμε σε αυτόν τον άξονα προκειμένου στην πορεία εξέλιξης των διαδικασιών να μη χάσουμε χρήματα, αφού και χρονικά διαρκεί πολύ και η προβολή και η αξιολόγηση και η υποβολή προτάσεων, αλλά κυρίως και η υλοποίηση που στα επενδυτικά σχέδια δεν ξεπερνάει το 50 με 60% να μας δώσει τη δυνατότητα τελικά εκείνα που θα κριθούν επιλέξιμα να υλοποιηθούν να πιάσουν τους στόχους του άξονα προτεραιότητας. Ο άξονας 4 μέχρι το τέλος του 2019 θα έχει ολοκληρωθεί πλήρως το 40% του στόχου του δείκτη 14 και το 3,6% του δείκτη 13. Με τα ήδη ενταγμένα και υλοποιούμενα καλύπτεται το 67,8% των στόχων των δεικτών εκροών του άξονα. Με τις δύο υπό άμεση ένταξη πράξεις – δηλαδή είναι σε διαδικασία αξιολόγησης τον Ιούλιο του 2019 στα ειδικά έργα- η συνολική κάλυψη των φυσικών στόχων του άξονα που συνδέεται με ειδικές υποδομές θα φτάσει το 97%. Θέλω να πω ότι μετά την ολοκλήρωση των παρουσιάσεων και επειδή έχουν τεθεί από διαφόρους θέματα, θα μπορούσαμε σε σχέση με την ετήσια έκθεση αλλά και με τη σε γενικότερη βάση με την πρόοδο υλοποίησης και με την ενεργοποίηση να συζητήσουμε, να δεχτούμε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρεμβάσεις, υποδείξεις και να καταθέσουν οι έχοντες και οι μη έχοντες δικαίωμα ψήφου τις απόψεις τους. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

**κ. Νίκος Μπεντεβής, Προϊστάμενος της Μονάδας Α΄:** Καλησπέρα και από μένα. Να πούμε λίγα λόγια για τις εξειδικεύσεις που θέλουμε σήμερα να εγκρίνετε. Στον άξονα προτεραιότητας 1 με νέα δράση 2Γ2 «Ανάπτυξη, αναβάθμιση πληροφοριακών συστημάτων και ηλεκτρονικών υποδομών των Επιμελητηρίων της Περιφέρειας Πελοποννήσου». Πρόκειται για ενίσχυση των Επιμελητηρίων της Περιφέρειας για ανάπτυξη, αναβάθμιση των πληροφοριακών συστημάτων και ηλεκτρονικών υποδομών τους μέσω της δημιουργίας ηλεκτρονικών υπηρεσιών και υποδομών για ανταλλαγή πληροφοριών και ενημέρωσης προς όφελος των επιχειρήσεων, μελών των επιμελητηρίων, των δημοσίων φορέων, των ιδιωτών επιχειρήσεων, των πολιτών και των επισκεπτών της Περιφέρειας Πελοποννήσου. Ο προϋπολογισμός της νέας εξειδίκευσης είναι 1.250. Νέα δράση στον άξονα προτεραιότητας 2 Α «Συμβουλευτική υποστήριξη και κατάρτιση ανέργων σε επιχειρηματικές δεξιότητες οικονομικών δραστηριοτήτων της ισ 3 στην Περιφέρεια Πελοποννήσου». Πρόκειται για παροχή συμβουλευτικής επαγγελματικής κατάρτισης, πιστοποίησης γνώσεων και δεξιοτήτων και εξειδικευμένης συμβουλευτικής επιχειρηματικότητας σε ανέργους. Ο προϋπολογισμός της νέας εξειδίκευσης είναι στα 800 χιλιάδες €. Σε συνέχεια στον άξονα προτεραιότητας 2 Α «Τροποποίηση της εξειδίκευσης δράσης 9 Ι 3 «Ενίσχυση της παροχής φροντίδας και φιλοξενίας παιδιών». Για άτομα που έχουν την ευθύνη φροντίδας παιδιών σε νοικοκυριά που απειλούνται από φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό. Τροποποίηση της εξειδίκευσης δράσης 9 2 Ι 1 Α «Δράσεις για την αύξηση της απασχολησιμότητας, την προώθηση στην απασχόληση και γενικότερα την ενσωμάτωση στο κοινωνικό και εργασιακό περιβάλλον roma». Πρόκειται για την επιδότηση ενοικίου στέγασης. Την έχουμε εκτός ημερήσιας διάταξης, έχουμε την εξειδίκευση στο φάκελό σας. Η τροποποίηση αναφέρεται αφενός στην αύξηση του

συνολικού προϋπολογισμού της κατά 102 χιλιάδες €, λόγω εξορθολογισμού του υπολογισμού του μοναδιαίου κόστους αφετέρου στον επαναπροσδιορισμό του αριθμού των ωφελούμενων της δράσης σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας. Τροποποίηση της εξειδίκευσης δράσης 9 3 I 1 «Κέντρα δημιουργικής απασχόλησης για παιδιά και εφήβους με νοητική υστέρηση ή και αναπηρίας». Πρόκειται για αύξηση του συνολικού προϋπολογισμού της με σκοπό την επέκταση του χρόνου ενίσχυσης για ένα επιπλέον σχολικό έτος δηλαδή 2019 και 2020. Στον άξονα προτεραιότητας 2 Α ακόμα Νέα Δράση 9 IV 9 «Ανάπτυξη πρότυπου μοντέλου ποιότητας στην αγωγή υγείας, αυτοφροντίδα μακροχρόνια φροντίδα ασθενών με σακχαρώδη διαβήτη στην Περιφέρεια Πελοποννήσου με κριτήρια αξιολόγησης και επιλογής πράξεων. Πρόκειται για ανάπτυξη ενός πρότυπου μοντέλου ποιότητας στην αγωγή υγείας με αντικείμενο την αυτοφροντίδα, μακροχρόνια φροντίδα ασθενών με σακχαρώδη διαβήτη στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, στοχεύοντας στην αγωγή και προαγωγή υγείας για ασθενείς με σακχαρώδη διαβήτη. Ο προϋπολογισμός της νέας εξειδίκευσης είναι στα 232,7 χιλιάδες €. Στη δράση 9 IVI 1 «Διεύρυνση των κοινωνικών υπηρεσιών του Δήμου Καλαμάτας για τις ευάλωτες ομάδες» με κριτήρια αξιολόγησης και επιλογής πράξεων. Πρόκειται για την στρατηγική ΒΑΑ Καλαμάτας και αναφέρεται στην ίδρυση και λειτουργία από το Δήμο Καλαμάτας ενός Κέντρου Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων ΚΗΦΗ και ενός κέντρου διημέρευσης ημερήσιας φροντίδας για άτομα με ειδικές ανάγκες. Προϋπολογισμός της δράσης είναι στα 2.478.500,00 €. Το σύνολο της εξειδίκευσης για τον άξονα προτεραιότητας 2 Α είναι για τις νέες εξειδικεύσεις 3.500.000,00 € και τις τροποποιήσεις της εξειδίκευσης είναι 2 εκ. 23 χιλιάδες €. Ποσοστό επί του προϋπολογισμού του άξονα 7% περίπου. Στον άξονα προτεραιότητας 2Β «Τροποποίηση της εξειδίκευσης 4 Γ1 επιδεικτικά έργα ενεργειακής απόδοσης με τη δημιουργία κτιρίων μηδενικής ενεργειακής κατανάλωσης. Βλέπετε αρνητικό πρόσημο. Πρόκειται για μηδενισμό του προϋπολογισμού της δράσης αποδεδειγμένα τους αντίστοιχους πόρους με σκοπό την αξιοποίησή τους σε λοιπές δράσεις αναβάθμισης ενεργειακής απόδοσης κτιρίων της Περιφέρειας στο πλαίσιο της ίδιας επενδυτικής προτεραιότητας. Η εν λόγω δράση κατέστη ανενεργή τόσο λόγω τροποποίησης του κανονισμού ενεργειακής απόδοσης κτιρίων, όσο και λόγω της διαφοροποίησης χρωματισμού της Περιφέρειας ως προς τις παρεμβάσεις ενεργειακής αναβάθμισης των κτιρίων της Περιφέρειας. Η τροποποίηση της εξειδίκευσης είναι 2,5 εκατ. €. Το σύνολο στον άξονα της εξειδίκευσης στον άξονα 3 είναι αυτό που είπαμε μείον 2, 5 εκατ. €. Γενικό σύνολο εξειδίκευσης προς έγκριση από την επιτροπή παρακολούθησης νέες εξειδικεύσεις είναι 4.761.200, 00 €. Τροποποίηση της εξειδίκευσης γύρω στα 376.500,00 € είναι λόγω της μείωσης του μηδενισμού της δράσης που είπαμε παραπάνω. Συνολικά οι εξειδικεύσεις του επιχειρησιακού προγράμματος για την έγκριση της επιτροπής παρακολούθησης της πρότασης εξειδικεύσεων στον άξονα προτεραιότητας είναι 50 εκατ. €, 122,37 του προϋπολογισμού του άξονα προτεραιότητας. Στον άξονα προτεραιότητας 2 Α 66.238.000,00 € το 83% του προϋπολογισμού του άξονα προτεραιότητας. Στον άξονα προτεραιότητας 2 Β 38.485.000,00 €, 154% του άξονα προτεραιότητας. Στον άξονα προτεραιότητας 3, 73.825.000,00 €, 121,79% του προϋπολογισμού του άξονα προτεραιότητας. Στον άξονα προτεραιότητας 4 84.925,000 €, 117% του προϋπολογισμού του άξονα προτεραιότητας. Στον άξονα προτεραιότητας 5 4.317.000,00, το 100% του προϋπολογισμού. Στον άξονα προτεραιότητας 6 1.448.249,00 το 100% στον άξονα προϋπολογισμού και σε σύνολο πρόκειται για το 112,31% του προϋπολογισμού του προγράμματος. Για το ΕΤΠΑ το 123,84 του προϋπολογισμού του προγράμματος. Για το ΕΚΤ 83, 59%. Να σας πούμε και για την πρόοδο της εφαρμογής των στρατηγικών χωρικής ανάπτυξης. Στο πλαίσιο

του προγράμματός μας έχουν εγκριθεί και εφαρμόζονται οι παρακάτω στρατηγικές. Στρατηγική ΒΑΑ Δήμου Καλαμάτας. Στρατηγική ΒΑΑ Δήμου Άργους Μυκηνών και Ναυπλίων. Στρατηγική ΤαπΤοΚ. Στρατηγική ΟΧΕ για την περιοχή της Μάνης. Συνολικός προϋπολογισμός είναι 48 εκατ. €, 17,11 του συνολικού προϋπολογισμού του προγράμματος. Το Μάρτη του 2019 εγκρίθηκε κατόπιν σχετικής μελέτης προσδιορίστηκε από τη διαχειριστική αρχή και εγκρίθηκε από την Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματος η νέα περιοχή εφαρμογής ΟΧΕ στην περιοχή Κορινθίας προϋπολογισμού 12 εκ. €. Το σύνολο για την υλοποίηση στρατηγικών χωρικής ανάπτυξης στην Περιφέρεια στο πρόγραμμά μας ανέρχεται πλέον στο 21,3% του συνολικού προϋπολογισμού. Βλέπουμε οι εξειδικεύσεις μέχρι σήμερα είναι 55,81%, οι προσκλήσεις 43,69% , οι εντάξεις 20,40%, οι νομικές δεσμεύσεις 9,76% και οι δαπάνες 1,79%. Στρατηγική ΒΑΑ Δήμου Καλαμάτας. Εγκρίθηκε το 2017, τέλος του 2017, ο συνολικός προϋπολογισμός είναι στα 9.165.000,00 €. Έχουν εξειδικευτεί συνολικά τρεις δράσεις με προϋπολογισμό 4,35 εκ. €. Έχουν δημοσιευτεί τρεις προσκλήσεις με τον ίδιο προϋπολογισμό και έχει ενταχθεί μια πράξη με 1,4%. Στο αμέσως επόμενο διάστημα πρόκειται να ενταχθούν τα υπόλοιπα των προσκλήσεων. Στρατηγική ΒΑΑ Δήμου Άργους Μυκηνών και Ναυπλίων. Εγκρίθηκε το Νοέμβρη του 2017. Ο συνολικός προϋπολογισμός ανέρχεται στα 8.420.000,00 €. Έχει εξειδικευτεί μία δράση με προϋπολογισμό 3 εκατ. € και έχει δημοσιευτεί μια πρόσκληση συνολικού προϋπολογισμού 2,6 εκατ. €, και αμέσως στο επόμενο διάστημα θα ενταχθούν οι πράξεις. Αυτές που ορίζει η πρόσκληση. Στρατηγική ΤΑΠΤΟΚ Αρκαδίας 2020 και αυτή εγκρίθηκε τον 11<sup>ο</sup> του 2017, ο συνολικός προϋπολογισμός της στρατηγικής ανέρχεται σε 19 εκατ. €. Περιλαμβάνει τους Δήμους Μεγαλόπολης, Γορτυνίας και τμήμα του Δήμου Τρίπολης. Ο συνολικός πληθυσμός της περιοχής παρέμβασης ανέρχεται σε 37.138 κατοίκους. Έχουν εξειδικευτεί 12 δράσεις με συνολικό προϋπολογισμό 19,8 εκατ. €. Έχουν δημοσιευτεί 9 προσκλήσεις με προϋπολογισμό 14,3 εκατ. €, έχουν ενταχθεί 10 πράξεις προϋπολογισμού 8,5 εκατ. €, έχουν υπογραφεί συμβάσεις ύψους 4,5 εκατ. € και έχουν πραγματοποιηθεί δαπάνες 871.000,00 €. Στρατηγική ΟΧΕ Μάνης. Όπως είπα παραπάνω εγκρίθηκε το Μάρτη του 2019 με απόφαση του Περιφερειάρχη Πελοποννήσου. Ο συνολικός προϋπολογισμός της στρατηγικής ανέρχεται σε 12εκ.100χιλιάδες ευρώ. Περιλαμβάνει τους Δήμους Ανατολικής Μάνης και Δυτικής Μάνης. Ο συνολικός πληθυσμός της περιοχής παρέμβασης ανέρχεται σε 19.950 κατοίκους. Ο συνολικός βαθμός ενεργοποίησης υλοποίησης των εγκεκριμένων στρατηγικών χωρικής ανάπτυξης φαίνεται στον πίνακα που βλέπουμε. Σε εξειδικεύσεις προσκλήσεις εντάξεις, νοδε και δαπάνες. Το μόνο που πρέπει να σας πούμε είναι ότι μέχρι τέλος του έτους θα γίνει μελέτη αξιολόγησης των στρατηγικών και εκεί θα δούμε την πορεία τους την πραγματική πορεία τους αντικειμενικά ώστε να δούμε πως θα εξελιχθούν. Ευχαριστώ πολύ.

**κ. Ψαράκης Αντώνης:** Να δούμε και την άλλη πολύ σημαντική πρόοδο για την GIS, την στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης που έχει γίνει στο πρόγραμμά μας. Τη συζητήσαμε αναλυτικά και στη χθεσινή τεχνική μας συνάντηση. Η έξυπνη εξειδίκευση θυμίζω ήταν μια στρατηγική η οποία ξεκίνησε και ως απαραίτητο συστατικό των επιχειρησιακών προγραμμάτων, ανέδειξε σε κάθε Περιφέρεια τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα. Έτσι λοιπόν από τη μελέτη που είχαμε κάνει και εμείς και βλέπετε όλοι την πορεία εδώ της GIS στην Περιφέρεια Πελοποννήσου με τις θεματικές ημερίδες επιχειρηματικής ανακάλυψης το Φεβρουάριο και τον Ιούνιο του 2014, μία πορεία η οποία έχει καταλήξει ουσιαστικά σε εντάξεις έργων και σε προετοιμασία άλλων. Θα εξηγήω λίγο τους όρους γιατί είναι πάρα πολύ χρήσιμοι και

πρέπει όλοι να τους υιοθετούμε γιατί με αυτούς στην ουσία γίνεται η αλληλογραφία συνεννόηση. Όταν λοιπόν λέμε για επιχειρηματική ανακάλυψη στην ουσία τι κάνουμε; Κάνουμε θεματικές ημερίδες, όπου στους τομείς που είναι τα συγκριτικά μας πλεονεκτήματα ως Πελοπόννησος ανακαλύπτουμε, βρίσκουμε μιλώντας με τις επιχειρηματικές ομάδες ποια είναι τα προβλήματά τους και οι ανάγκες τους. Στη συνέχεια έγινε η 1<sup>η</sup> συνεδρίαση όπως βλέπετε μετά την έγκριση δηλαδή της ρίς τον Ιούλιο του 2014 έγινε και η 1<sup>η</sup> συνεδρίαση του Περιφερειακού Συμβουλίου έρευνας και καινοτομίας με τον τότε νόμο και τη σύσταση που υπήρχε από την αρχή στις 11 Φεβρουαρίου του 2015. Ακολούθησαν νέες ημερίδες σε επιλεγμένους τομείς της ρίς που ήταν πλέον εγκεκριμένοι τον Ιανουάριο και τον Οκτώβριο του 2016. Στη συνέχεια εντάχθηκε η πράξη για την παρακολούθηση και με μηχανισμό για αυτήν την παρακολούθηση και τη διαδικασία αξιολόγησης των πράξεων για τη ρίς 3 και εντάχθηκαν πράξεις μετά από διαβούλευση με δικαιούχους και ωφελούμενους τα κουπόνια καινοτομίας και τα εργαστήρια ποιοτικού ελέγχου και καινοτομίας. Έγινε εξειδίκευση προσκλήσεων και εντάχθηκε το σύστημα διαχείρισης προορισμού 11<sup>ο</sup> και Ιανουάριο αντίστοιχα του 2018 και του 2019. Ορίστηκε φορέας παρακολούθησης το Μάρτιο που μας πέρασε για όλη την πορεία της έξυπνης εξειδίκευσης και έτσι προχωρούμε στη συνέχεια της επιχειρηματικής ανακάλυψης που είναι μια διαδικασία εύρεσης αναγκών για να γίνουν εξειδικεύσεις, προσκλήσεις και εντάξεις προς τους αντίστοιχους φορείς. Ποιοι είναι οι στρατηγικοί τομείς λοιπόν στους οποίους διαβουλευόμαστε με αυτούς που τους υπηρετούν και εργάζονται για αυτούς; Ο αγροδιατροφικός τομέας, ο τομέας του τουρισμού με τον πολιτισμό μαζί και τη δημιουργική βιομηχανία, η μεταποιητική βιομηχανία και οι λοιποί δυναμικοί τομείς όπως η παραγωγή προϊόντων ξύλου, μετάλλου, μη μεταλλικών ορυκτών, πλαστικού είδη συσκευασίας, μηχανήματα, όργανα, δομικά υλικά και μάρμαρο. Και βεβαίως ορίζονται υποστηρικτικοί τομείς οι οποίοι στην ουσία διαπνέουν πάρα πολλές δραστηριότητες και τις υποστηρίζουν και τις προωθούν και ουσιαστικά αποτελούν και εκείνο το συγκριτικό πλεονέκτημα που θα τους δώσει και την ώθηση και για εξωστρέφεια και για οτιδήποτε άλλο. Είναι οι τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών. Τουρισμός, ενέργεια περιβάλλον, μεταφορές και η εφοδιαστική αλυσίδα με τα logistics. Βλέπουμε εδώ ποιες είναι οι ενταγμένες πράξεις με προϋπολογισμό 500 περίπου χιλιάδες είναι ο μηχανισμός διαχείρισης παρακολούθησης και εφαρμογής της ρίς, η οποία πράξη αφορά στο σύνολο των τομέων της ρίς. Έχουμε στη συνέχεια τη δημιουργία και διαχείριση του συστήματος προορισμού με 1,9 εκατ. ευρώ η οποία αφορά τον τομέα τουρισμού πολιτισμού. Έχουμε τα κουπόνια καινοτομίας ουσιαστικά επιχειρήσεις που συνέπραξαν με ερευνητικούς φορείς και εφαρμόζουν κάτι καινοτόμο με 115 χιλιάδες € με προτάσεις στον αγροδιατροφικό τομέα και στην μεταποιητική βιομηχανία. Έχουμε επίσης τα εργαστήρια ποιοτικού ελέγχου που είναι επίσης και τομέας έρευνας και ανάπτυξης rnd σε πολλές επιχειρήσεις και έχουμε πάλι και στον αγροδιατροφικό τομέα και στην μεταποιητική βιομηχανία προτάσεις για 145 χιλιάδες €. Έχουμε προς δημοσίευση την ενίσχυση της αναβάθμισης συμπλήρωσης και επέκτασης ερευνητικών υποδομών στην Πελοπόννησο, έχουμε κάνει διαβούλευση με τα Πανεπιστήμια της Περιφέρειας μας και με το νέο νόμο που επέφερε και τη συγχώνευσή τους θα συνεννοηθούμε για να προχωρήσουμε στην έκδοση πρόσκλησης η οποία είναι μέσα στη ρίς και έχουμε εκτιμήσει ότι στο 3<sup>ο</sup> τρίμηνο του 2019 θα έχουμε ουσιαστικά την πρόσκληση για να μπορέσει να ανταποκριθεί το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου με τη νέα του διευρυμένη έννοια. Έχουμε τις συμπράξεις που θα κάνουν επιχειρήσεις με οργανισμούς έρευνας δηλαδή με τους ερευνητικούς φορείς στην Περιφέρεια μας, στους 4 τομείς αγροδιατροφής τουρισμού, πολιτισμού και μεταποιητικής βιομηχανίας, έχουμε ήδη

εξειδίκευση 2,7 εκατ. Επίσης εκτιμούμε και προγραμματίζουμε για το 3<sup>ο</sup> τρίμηνο του 2019 την πρόσκληση. Η ενίσχυση με ένα εκατομμύριο υφιστάμενων πολύ μικρών και μικρών τουριστικών επιχειρήσεων και καταλυμάτων αποκλειστικά για εκσυγχρονισμό τους με χρήση τεχνολογίας πληροφοριών και συστήματα αυτοματισμού επίσης για το 3<sup>ο</sup> τρίμηνο του 2019. Ενίσχυση επιχειρήσεων για ανάπτυξη του e- business του ηλεκτρονικού επιχειρείν με 875.000,00€ στους ίδιους τέσσερις τομείς για το 3<sup>ο</sup> τρίμηνο του 2019. Και μία από τις προτεινόμενες σήμερα εξειδικεύσεις η ανάπτυξη και αναβάθμιση πληροφοριακών συστημάτων για τα πέντε επιμελητήρια της Περιφέρειας μας 250.000,00 € για κάθε Επιμελητήριο 1.250.000,00 το σύνολο εγκρίνεται σήμερα λοιπόν η εξειδίκευση και ουσιαστικά από τις αρχές Ιουλίου θα μπορέσουμε αφού πάρουμε και τις σύμφωνες γνώμες να βγάλουμε την πρόσκληση για την υποβολή των προτάσεων. Στο σημείο αυτό βεβαίως και όχι ανταποδοτικά αλλά υπό την έννοια της συνεισφοράς πρέπει να εξάρω και να σημειώσω την πολύ ευγενική χορηγία του Επιμελητηρίου Αρκαδίας, ευχαριστώ πάρα πολύ κ. Τρουπή και για τα σημερινά προϊόντα που δώσαμε εδώ σε όλα τα μέλη της Επιτροπής, σε όλους τους επισκέπτες, ήταν μια πάρα πολύ ωραία ενέργεια και προώθηση των προϊόντων μας. Τα Επιμελητήρια λοιπόν καλούνται και θα αναπτύξουμε και θα ενισχύσουμε και αυτή τη συνεργασία σε πρώτη φάση έχουμε λοιπόν αυτά τα συστήματα πληροφορικής που θα τους δώσουν τις απαραίτητες υποδομές για την εξωστρέφεια, για τη διευκόλυνση των μελών τους και όλα αυτά με τα οποία έχουμε συμφωνήσει μετά τη διαβούλευσή μας. Ο μηχανισμός διαχείρισης λοιπόν από τα ενταγμένα μας εντάχθηκε 29-3<sup>ου</sup> το είπα 500 χιλιάδες € ποιο είναι το αντικείμενο γιατί είναι πάρα πολύ χρήσιμο, είναι απαραίτητος αυτός ο φορέας για να προχωράει η iis είναι πάρα πολύ κεντρικός. Έκανε και την παρέμβασή του χθες ο κ. Χατζηπαραδείσης, μας εξήγησε και πως γίνεται σε όλες τις Περιφέρειες πως γίνεται σε εμάς και το ρόλο που έχει αυτός ο μηχανισμός. Έχουμε ως αντικείμενο τη διαχείριση, την παρακολούθηση εφαρμογής της iis. Πρέπει να διασυνδέσει αυτός ο μηχανισμός τον παραγωγικό και κοινωνικό χώρο με την έρευνα και τον τεχνολογικό ιστό της Περιφέρειάς μας. Πρέπει να ενημερώσουμε και κυρίως να ενεργοποιήσουμε τις επιχειρήσεις για να εκδηλώσουν το ενδιαφέρον. Να ενισχύσουμε την εξωστρέφεια και να καταγράψουμε όλες τις καλές πρακτικές που εφαρμόστηκαν. Να υποστηρίξουμε τη διαδικασία εμπορικής αξιοποίησης καινοτόμων ιδεών έτσι ώστε να αναπτυχθούν γενικότερες επιχειρηματικές στρατηγικές. Να αξιολογήσουμε βεβαίως όλη την πορεία της στρατηγικής και να συνεχίσουμε την επιχειρηματική ανακάλυψη όπως προείπα μέχρι και το τέλος του 2020, όπου θα έχουμε και κάποια συμπεράσματα για να κινηθούμε τα επόμενα τρία – τέσσερα χρόνια. Ο συντονισμός και η διαχείριση της πράξης, οι έρευνες οι μελέτες, η τεχνική υποστήριξη ανά πυλώνα της iis, οι εκδηλώσεις και οι δράσεις δημοσιότητας και δικτύωσης περιλαμβάνονται στα παραδοτέα που θα μας δώσει ο δικαιούχος στη συγκεκριμένη πράξη. Σύστημα διαχείρισης προορισμού destination management system σε περιφερειακό επίπεδο με δημοσίευση και το 2018 ένταξη τον Ιανουάριο του 2019 με δικαιούχο την Περιφέρεια προϋπολογισμό 1,9 εκατ. τι περιλαμβάνει το αντικείμενό του το φυσικό; Ενσωμάτωση πολιτιστικών διαδρομών ανά περιοχή και ανά περίοδο σε συνδυασμό με τα σημεία εισόδου των τουριστών. Λειτουργία και προώθηση ολοκληρωμένου ημερολογίου δηλαδή όλο το καλεντάρι των πολιτιστικών εκδηλώσεων στην Περιφέρεια. Συντονισμός δράσεων προβολής πολιτιστικών εκδηλώσεων και διεθνοποίηση αυτών μέσω των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών. Ενσωμάτωση του συνόλου της πληροφορίας για τη συγκοινωνιακή εξυπηρέτηση των επισκεπτών. Ενσωμάτωση πληροφοριών επίσης για τις διαθέσιμες διαδρομές και τις παρεχόμενες υπηρεσίες για τουρισμό ειδικών κατηγοριών, ειδικών κατηγοριών

λοιπόν θεματικού τουρισμού. Συντονισμός ολοκληρωμένων δράσεων προβολής εμπλουτισμένες με τις ειδικές μορφές που προσφέρονται ανά περιοχή. Έξυπνες εφαρμογές για τη διοργάνωση εξατομικευμένου ταξιδιού όλα όσα πρέπει να γνωρίζει λοιπόν ανάλογα με τις επιθυμίες του ο επισκέπτης. Εξειδικευμένη πληροφόρηση. Κείμενα και φωτογραφίες με συνεχή επικαιροποίηση. Και τέλος πληροφόρηση για τις θετικές κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις του τουρισμού στην τοπική μας οικονομία. Οι δράσεις κρατικών ενισχύσεων που υπάρχουν στην επενδυτική προτεραιότητα 1B. Τα κουπόνια καινοτομίας και τα εργαστήρια ποιοτικού ελέγχου τα ανέφερα. Τους τομείς τους ανέφερα. 8 οι εντάξεις για τα κουπόνια. 4 οι εντάξεις για τα εργαστήρια και τους τομείς των επιχειρήσεων που υπέβαλλαν. Βεβαίως ίδιοι οι τομείς της ρις και οι επιχειρήσεις εδώ οι 8 ή οι 4 είναι σε διαδικασία υλοποίησης. Ποιες δράσεις θα προκηρύξουμε πιο αναλυτικά είπαμε τη συμπλήρωση επέκταση και δημιουργία ερευνητικών υποδομών με το 1.875 που αφορά τα Πανεπιστήμια, θα έχουμε διάρκεια 36 μήνες, έχουμε επιλέξιμους τομείς όλους τους πυλώνες της ρις και όλους τους δυναμικούς τομείς και οι επιλέξιμες δαπάνες για το Πανεπιστήμιο μας λοιπόν το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου περιλαμβάνουν κτίρια, γήπεδα και όργανα εξοπλισμό. Οι συμπράξεις των επιχειρήσεων με τους ερευνητικούς φορείς που είπα ότι θα εκδοθεί τον Ιούλιο του 2019 με προϋπολογισμό 2,7 εκατ. το καθεστώς είναι από τον 651, με τα άρθρα 25 και 28 τον απαλλακτικό επιχορηγούμενος προϋπολογισμός από 30 έως 250.000. Η διάρκεια δύο χρόνια πάλι οι ίδιοι τομείς και εδώ οι δικαιούχοι οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια μαζί με τους Οργανισμούς έρευνας και διάδοσης γνώσεων και όλοι οι λοιποί φορείς που αντιμετωπίζονται ως τέτοιοι από την χαρτογράφηση που έχει κάνει η γενική γραμματεία έρευνας και τεχνολογίας. Οι πολλοί μικρές τουριστικές επιχειρήσεις οι οποίες θα μπορούν να εκσυγχρονιστούν με τη χρήση μια άλλη δράση της τεχνολογίας πληροφορικής και επικοινωνιών και στα συστήματα αυτοματισμού, 1.000.000,00 ο κανονισμός που θα διέπει την πράξη, 5 έως 15.000,00 και 65% η επιδότηση, 12 μήνες από την απόφαση ένταξης, 1 χρόνος η διάρκεια υλοποίησης, τουρισμός αποκλειστικά και δαπάνες για λογισμικό, εκπαίδευση προσωπικού στο λογισμικό αυτό, ηλεκτρονικοί υπολογιστές και περιφερειακά συστήματα και επίσης συστήματα αυτοματισμού για εξοικονόμηση ενέργειας και νερού. Το e- business το ηλεκτρονικό επιχειρείν 875.000,00 de minimis, πάλι 65% η κρατική συνεισφορά εδώ, 5 έως 25.000,00 οι προτάσεις, 1 έτος οι μικρομεσαίες της Περιφέρειας οι δικαιούχοι, ηλεκτρονικό εμπόριο, ηλεκτρονικές κρατήσεις εσωτερική οργάνωση και διαχείριση παραγωγής με αξιοποίηση των ΤΠΕ, τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες και ψηφιακή προβολή διαφήμιση, οι επιλέξιμες δαπάνες που περιλαμβάνονται στην πρόσκληση. Τα επιμελητήρια. Όπως τα έχουμε διαβουλευτεί, 1.250.000,00 για τα πέντε, 250.000,00 έκαστο, δύο χρόνια υλοποίηση, ενδεικτικές κατηγορίες δράσεων πολύ σημαντικές, αναβάθμιση εσωτερικής ψηφιακής υποδομής των επιμελητηρίων σε λογισμικό και υλικό, ανάπτυξη προϊόντων ΤΠΕ για την παροχή πληροφοριών δεδομένων και τη λειτουργική διασύνδεση με Τοπικές επιχειρήσεις. Η ολοκληρωμένη πλέον διαχείριση και εξυπηρέτηση των αιτημάτων των επιχειρήσεων έτσι ώστε να πετύχουμε το one-stop shop. Παροχή εξειδικευμένης επιχειρηματικής πληροφόρησης και συμβουλών. Οργάνωση και διάθεση δεδομένων ανάπτυξη επιχειρηματικότητας καινοτομίας και εφαρμοσμένης έρευνας και οργάνωση και διάθεση δεδομένων εξέλιξης και προσαρμογής στην αγορά εργασίας πάρα πολύ χρήσιμο ακριβώς και για τους εργαζόμενους που πρέπει να πληροφορηθούν. Συγκεκριμένες ενέργειες και συγκεκριμένες δομές που είναι πάρα πολύ απαραίτητες για την ρις και είναι σε διαδικασία εξέλιξης και χρειάζονται επιτάχυνση. Περιφερειακό συμβούλιο έρευνας καινοτομίας. Είναι σε εξέλιξη η διαδικασία σύστασης. Μετά την απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου τον

Απρίλη του 2019 έχει συσταθεί ακριβώς πλέον η πενταμελής επιτροπή και στο επόμενο χρονικό διάστημα εκτιμάμε περίπου ως τα τέλη Ιουλίου θα βγει και η ανοιχτή πρόσκληση για να υποβληθούν οι απαραίτητες 22 τουλάχιστον υποψηφιότητες για την οριστική επιλογή των 11 τουλάχιστον μελών του ΠΣΕΚ. Η διαδικασία θα υποστηριχθεί και από την υπηρεσία μας με πολύ ενεργό τρόπο. Φορέας διαχείρισης και παρακολούθησης της *gis*. Αυτόν που προείπα νωρίτερα ότι έχει οριστεί με ενταγμένη πράξη. Σύμφωνα με αντίστοιχη επιστολή του Γενικού Γραμματέα είναι ο τρόπος με τον οποίο εντάχθηκε η πράξη, ορίστηκε η Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας και οι βασικές αρμοδιότητες είναι η παρακολούθηση και αξιολόγηση της *gis*, η διαμόρφωση για όλους τους δείκτες με τους οποίους θα παρακολουθηθεί, η εκπόνηση των εκθέσεων παρακολούθησης, η συλλογή επεξεργασία, αποθήκευση και διάθεση των στοιχείων για όλες τις δράσεις που υλοποιούνται στη *gis*. Η συνεργασία και η δικτύωση με τους εμπλεκόμενους φορείς και η ενίσχυση θα έλεγα αυτού του πράγματος στο μέλλον. Η συμμετοχή στις διαδικασίες της επιχειρηματικής ανακάλυψης σε Περιφερειακό και Εθνικό επίπεδο. Άρα στις επόμενες ενέργειές μας η ενεργοποίηση του ΠΣΕΚ μετά τη σύστασή του με δέκα μέλη. Η σύγκλιση του ΠΣΕΚ, προκειμένου όπως είπε και ο κ. Γκόγκος χθες, να παίρνουμε ουσιαστικές αποφάσεις τηρώντας πρακτικά, να έχουμε ουσία στις αποφάσεις μας και να μην γίνονται συγκλήσεις μόνο και μόνο για να συγκαλείται το όργανο αλλά να παίρνει σημαντικές αποφάσεις και να μπορεί με αυτές να δείχνει το μέλλον. Η ολοκλήρωση αξιολόγησης και ορισμός του ενδιαμέσου φορέα πάρα πολύ κρίσιμο για όλο τον άξονα προτεραιότητας 1 και όχι μόνο για τη *gis*. Η δημοσίευση των εξειδικευμένων πλέον δράσεων που έχουμε έτοιμες τις προσκλήσεις. Τη συνέχιση της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης προκειμένου να δούμε τις όποιες νέες ενέργειές μας. Στο σημείο αυτό θέλω να ευχαριστήσω πάρα πολύ για τη συμβολή στη *gis* και από όλη την τεχνική συνάντηση τη χθεσινή και ιδιαιτέρως τα στελέχη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, γιατί μπορέσαμε έτσι να ακούσουμε και τον τρόπο με τον οποίο σκέφτεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή την έξυπνη εξειδίκευση και τον τρόπο κυρίως τον τρόπο με τον οποίο η στρατηγική αυτή αναμένεται να ενταθεί στην προγραμματική περίοδο 2021-2027. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ για όλες τις παρουσιάσεις μου. Να δούμε την τελευταία λοιπόν σχετικά με τη δημοσιότητα και την προβολή.

**κ. Λαμπροπούλου Ιωάννα:** Η πρόσκληση για την επιτροπή παρακολούθησης δημοσιεύεται και στην ιστοσελίδα μας όπου ο οποιοσδήποτε μπορεί να τη δει και έχει δικαίωμα να έρθει να παρακολουθήσει. Γειά σας και από μένα. Σχετικά με το πρόγραμμα πληροφόρησης, επικοινωνίας και προβολής του ΠΕΠ και την εφαρμογή του από τον Νοέμβριο που ψηφίστηκε για το έτος 2019 από την Επιτροπή Παρακολούθησης και μέχρι σήμερα. Η επιτροπή παρακολούθησης όπως γνωρίζουμε γνωμοδοτεί για τα μέτρα που θα πάρουμε για το επόμενο έτος, οπότε σε αυτή την επιτροπή τώρα του 2019 δεν είμαστε σε θέση ακόμα να κάνουμε τον απολογισμό μας για το έτος και προυπολογισμό για το 2020, οπότε απλά θα δούμε τα πεπραγμένα ένα ένα έως σήμερα και τι έπεται μέχρι το τέλος του έτους. Αυτό είναι το πλάνο επικοινωνίας όπως είχε ψηφιστεί το Νοέμβριο στην Επιτροπή Παρακολούθησης στην Καλαμάτα και στη συνέχεια εγκρίθηκε από τη Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας μέσω του συστήματος e- Πασιθέα. Μέχρι σήμερα με βάση τη στρατηγική επικοινωνίας, όπως έχει εγκριθεί, έχουν πραγματοποιηθεί κάποιες δαπάνες για προώθηση του επιχειρησιακού προγράμματος στα μέσα ενημέρωσης κυρίως της Περιφέρειας Πελοποννήσου και έχουν δαπανηθεί σε ραδιόφωνο 21 χιλιάδες €, τηλεόραση 10 χιλιάδες€, προώθηση μέσα έντυπα 52 χιλιάδες € και προώθηση σε

ηλεκτρονικά μέσα 45 χιλιάδες €. Αυτές οι ενέργειες προώθησης σύμφωνα με το πρόγραμμά μας αναμένεται να συνεχιστούν και στο 2<sup>ο</sup> εξάμηνο του 2019. Άλλες ενέργειες και καμπάνιες στις οποίες έχουμε συμμετάσχει είναι η Πανευρωπαϊκή Καμπάνια e- you delivery in the regions και αυτή πραγματοποιήθηκε όσον αφορά την Περιφέρειά μας το Δεκέμβριο μέχρι και αρχές Ιανουαρίου του 2019. Προβάλλαμε δύο έργα το Μαλλιαροπούλειο Θέατρο και την ανάπλαση της πλατείας Πετρινού στην Τρίπολη. Αυτή είναι μία δράση που ξεκίνησε το Δεκέμβριο του 2018 πανευρωπαϊκά, εκπονείται από την dg regio σε συνεργασία με Περιφέρειες, για την Ελλάδα είχαν επιλεγεί επτά Περιφέρειες και μία από αυτές ήταν η δική μας. Και σε συνεργασία με αυτούς κάναμε αρκετές δράσεις μαζί με την Περιφέρεια Πελοποννήσου στο Δήμο Τρίπολης και στην Πελοπόννησο Α.Ε την αναπτυξιακή της Περιφέρειας. Εδώ βλέπουμε από το έντυπο απολογισμού που έβγαλε η dg region με τις πρώτες δέκα ενέργειες που έγιναν σε αυτή την καμπάνια και βλέπουμε το δημιουργικό για το Μαλλιαροπούλειο θέατρο, το διάστημα που έγιναν οι εκδηλώσεις, πλάνα από τα social media είχαν γίνει και πληρωμένες ενέργειες αλλά και ενέργειες από influentials ως το πούμε έτσι. Υπήρξε μεγάλη συμμετοχή κόσμου και είχαμε πολύ καλά αποτελέσματα και σε instagram και σε facebook και σε twitter. Κάναμε πάρα πολλές ενέργειες παράλληλες με την κεντρική καμπάνια την e you delivers, προβάλλαμε και την έκθεση από το διαγωνισμό φωτογραφίας το 2018 με τα έργα που είχαν προκριθεί στον τελικό, κάναμε πολλά θεατρικά, μουσικές παραστάσεις και άλλες εκδηλώσεις και για είκοσι ημέρες που κράτησε νομίζω ότι ήταν μια πάρα πολύ δυνατή ενέργεια. Άλλες ενέργειες που αναμένονται. Θα συμμετάσχουμε στο e you in my region, το οποίο έχει ξεκινήσει από το Μάιο και διενεργείται αυτή η καμπάνια σε όλη την Ευρωπαϊκή ένωση. Προγραμματίζουμε κάποιες δράσεις να δημιουργήσουμε escape rooms σε τρεις πόλεις της Περιφέρειας, ήδη έχουμε ξεκινήσει τις διαδικασίες ανάθεσης. Κάνουμε γενικά δράσεις ενημέρωσης και πληροφόρησης δικαιούχων. Και έχουμε αναθέσει την αξιολόγηση της εφαρμογής μέχρι σήμερα του προγράμματος επικοινωνίας και πληροφόρησης. Προγραμματίζουμε να συμμετάσχουμε στην πιλοτική δράση της dg regio για το open occasions schools για το 2019 -2020 σε συνεργασία με την κεντρική υπηρεσία πληροφόρησης εδώ στην Ελλάδα, όπου θα κάνουμε πιλοτικές δράσεις σε κάποια σχολεία της Περιφέρειας μας με on line μαθήματα για την πολιτική συνοχής, θα κάνουμε επισκέψεις σε έργα και θα διοργανώσουμε κάποιους διαγωνισμούς. Και επίσης για πρώτη φορά θα συμμετάσχουμε στην ευρωπαϊκή εβδομάδα περιφερειών και πόλεων τον Οκτώβριο στις Βρυξέλες με μια περιφερειακή συνεργασία θα παρουσιάσουμε στρατηγικές χωρικής ανάπτυξης στην Περιφέρειά μας. Διοργανώνεται το work shops σε συνεργασία με Περιφέρειες από Ιταλία, Πολωνία, Ρουμανία, Βόρεια Ιρλανδία και την Πόλη της Χαιδεμβέργης, οπότε μπορείτε να μας επισκεφθείτε και εκεί όποιος θέλει για την παρουσίασή μας και επίσης θα συμμετέχουμε για 2<sup>η</sup> χρονιά στο TEE στην event που διοργανώνεται στα πλαίσια της ευρωπαϊκής εβδομάδας Περιφερειών στην ενότητα Mediterranean taste. Αυτά ευχαριστώ πολύ για την πρόσοχό σας.

**κ. Ψαράκης Αντώνης:** Ευχαριστούμε πάρα πολύ Γιάννα. Στο σημείο αυτό και κλείνοντας την 1<sup>η</sup> ενότητα να διευκρινίσω δύο ανάγκες. Πρώτον στελέχη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής πρέπει να προλάβουν το αεροπλάνο από την Αθήνα άρα Γιώργο μου νομίζω μέχρι τις τρεις η ώρα έχουμε την άνεση να κουβεντιάσουμε. Δεύτερον το πρώτο θέμα που επείγει και πρέπει να διευκρινίσω είναι το θέμα της ετήσιας έκθεσης υλοποίησης. Είπαμε λοιπόν ότι αφού γίνεται η επιτροπή να πάρει την έγκριση από εδώ μπορεί κάποιος από εσάς επειδή για ασφάλεια το είχαμε βάλει στο Διάυλο και εμείς θέλουμε να έχουμε όλες τις διαδικασίες και τις τυπικές και τις



ουσιαστικές να είναι σε εξέλιξη να σεβόμαστε τις διαδικασίες, να παίρνουμε τις παρατηρήσεις, θέλουμε απλά από το σώμα να έχουμε την έγκριση σήμερα της ετήσιας έκθεσης και την εξουσιοδότηση ώστε παίρνοντας τις παρατηρήσεις από το Δίαυλο- δεν νομίζω ότι υπάρχει και κάτι πιο ολοκληρωμένο που θα μπορούσε να γίνει με τις δυνατότητες που υπάρχουν να μπορέσουμε να ενσωματώσουμε αυτές τις παρατηρήσεις στην ετήσια έκθεση έτσι ώστε η αυριανή ημέρα που ούτως ή άλλως είναι και ημέρα που τελειώνει ο Δίαυλος για να δέχεται σχόλια να είμαστε αρκετά εμπρόθεσμοι και από αυτό που περιμέναμε για την υποβολή της ετήσιας έκθεσης στην πλατφόρμα ffc. Αν δεν υπάρχει κάποια αντίρρηση από το σώμα. Ευχαριστώ πάρα πολύ. Στο 2<sup>ο</sup> λοιπόν κύκλο τώρα που είναι και ο ανοικτός κύκλος για τις παρεμβάσεις θα έχουμε μια σειρά εκείνων που θέλουν να παρέμβουν, που θέλουν να έχουν μια παρέμβαση για την πορεία υλοποίησης, για την ετήσια έκθεση ή για οπουδήποτε άλλο θέμα είτε ως φορείς είτε ως επιτελικές δομές, είτε ως παρατηρήσεις και αφού τα ακούσουν όλα να είναι τα στελέχη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής εκείνοι οι οποίοι στο τέλος θα τοποθετηθούν συνολικά και αφού μαζέψουμε όλα τα σχόλια θα μπορέσουμε να δούμε όλα εκείνα τα σημεία που παίρνουν και βελτίωση και διόρθωση και επιτάχυνση και ότι άλλο χρειαστεί. Κ. Στουπή καλημέρα ευχαριστώ πολύ και για τη χθεσινή συνεισφορά σας και για τη σημερινή. Έχετε το λόγο από πλευράς επιτελικής δομής του Υπουργείου Υγείας. Ευχαριστώ.

**κ. Στουπή:** εμείς ευχαριστούμε και για τη φιλοξενία αλλά και για τη δυνατότητα που μας δώσατε χθες στην τεχνική συνάντηση να συζητήσουμε τα τόσο σοβαρά θέματα των έργων της υγείας. Οι δράσεις του ΕΚΤ είναι πάρα πολύ σημαντική για εμάς γιατί επενδύόμενοι πόροι στο ΕΚΤ έχουν πολύ μεγάλη προστιθέμενη αξία για την πρόληψη και την μεταστροφή των αντιλήψεων για την καλή υγεία των πληθυσμών. Η μεταρρύθμιση στην υγεία έχει επίκεντρο τον οικογενειακό γιατρό, τις υπηρεσίες στην Κοινότητα αλλά γενικότερα στο νέο χαρακτήρα που θέλουν να πάρουν οι μονάδες Πρωτοβάθμιας Υγείας Φροντίδας. Ξέχασα να σας ευχαριστήσω κ. Περιφερειάρχα γιατί στο λόγο σας στην αρχή περιλάβατε στις προτεραιότητες σας την Πρωτοβάθμια Υγεία Φροντίδας σας ευχαριστούμε και μας το έχετε αποδείξει αυτό και ειδικότερα για τις δράσεις του ΕΤΠΑ έχετε εντάξει 12 έργα προϋπολογισμού 6,1εκ. €, τα οποία έργα αφορούν κυρίως αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό πολύτιμου ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού και κυρίως εδώ θέλουμε να σας ευχαριστήσουμε ιδιαίτερα για την έμφαση που δώσατε στα έργα των κέντρων υγείας στην πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας, στην αναβάθμιση των κτιριακών υποδομών και στον εκσυγχρονισμό τους. Το είπα και για τα τρία νοσοκομεία και για τα κέντρα υγείας ειδικά εσείς εδώ στην Περιφέρεια Πελοποννήσου. Δεν θα πω περισσότερα γιατί ειπώθηκαν πάρα πολλά στην τεχνική συνάντηση χθες. Από την ΕΥΠΥΥ προτείνουμε να περιλαμβάνονται στα συμπεράσματα της Επιτροπής Παρακολούθησης και σας παρακαλούμε να δείτε θετικά αυτή την εισήγηση να δίνετε εξουσιοδότηση στην ΕΥΠΥΥ για μικρές διαχειριστικές μεταβολές στην εξειδίκευση του επιχειρησιακού προγράμματος για τα έργα της υγείας που εντάσσονται, όπως η δυνατότητα επέκτασης της χρηματοδότησης των έργων υγείας έως 48 μήνες σύμφωνα με τη διαθεσιμότητα των πόρων στην Περιφέρεια. Η επέκταση αυτή να τονίσω ότι συμβάλει στην αποτελεσματικότερη υλοποίηση των δράσεων και καθιστά ελκυστικότερες τις θέσεις εργασίας σε όλο τον ιατρικό χώρο στους επαγγελματίες υγείας και κυρίως για το ιατρικό προσωπικό. Το γνωρίζουμε αυτό όλοι και το έχουμε εισπράξει. Έχουμε ενημερώσει τις Διευθύνσεις του Υπουργείου μας για να λαμβάνουν μέριμνα για την επέκταση των εγκρίσεων σκοπιμότητας στα έργα υγείας και φυσικά δεν εννοούμε μεγαλύτερους πόρους αλλά ανακατανομή πόρων μεταξύ των προτεραιοτήτων του

9.4. ευχαριστώ πάρα πάρα πολύ ακόμα μία φορά και είμαστε στη διάθεσή σας και για άλλα ακόμα.

**κ. Αντώνης Ψαράκης:** Ο κ. Χατζηπαραδείσης από τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας Ευχαριστούμε πάρα πολύ για τη συνεισφορά σας και χθες και για όλα συνολικά.

**κ. Χατζηπαραδείσης Αστέρης:** Και εγώ ευχαριστώ και σας συγχαίρω και θα πω συγκεκριμένα για πολύ εύστοχες τοποθετήσεις που έχετε κάνει και παρατηρήσεις. Η σημασία της έρευνας και της καινοτομίας για την ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα είναι προφανής είναι γνωστή, δεν θα επιχειρηματολογήσω επ' αυτού, νομίζω όλοι το καταλαβαίνουμε και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρώτη από όλους έχει ζητήσει να υπάρχουν στρατηγικές για την έρευνα και της καινοτομίας. Το φαινόμενο το οποίο παρατηρείται στις Περιφέρειες είναι η χαμηλή ζήτηση όταν βγάζουν προκηρύξεις για να χρηματοδοτήσουν έργα. Τίποτα το περίεργο σε αυτό εντελώς φυσιολογικό. Θα σας πω ότι εμείς ως Υπουργείο έρευνας και τεχνολογίας – να σας πω τη χρονιά ; 1985 είχαμε βγάλει μια προκήρυξη για το πρόγραμμα Ανάπτυξης βιομηχανικής έρευνας και μας ήρθαν 22 προτάσεις. Από όλη τη βιομηχανία της Χώρας από όλες τις επιχειρήσεις της Χώρας. Επειδή όμως ήμασταν Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας δεν απογοητευτήκαμε, αντίθετα δώσαμε μεγαλύτερη έμφαση στο να γνωστοποιήσουμε αυτές τις δράσεις, στο να τις κάνουμε πιο ελκυστικές, στο να συνδιαλλαγούμε μεταξύ μας και μεταξύ των χρηστών ώστε να μπορέσουμε να πάρουμε ένα input για να ξέρουμε ποιες είναι οι ανάγκες τους, τι θέλουν που μπορούμε να απαντήσουμε εμείς. Με αυτόν τον τρόπο οι προτάσεις που παίρνουμε αυτή τη στιγμή είναι πολλές εκατοντάδες και στις τελευταίες προκηρύξεις αρκετές χιλιάδες. Δεν θέλω να σας κουράσω. Έχω φέρει εδώ μια παρουσίαση με πολλούς αριθμούς. Θα σας πω ότι από την Πελοπόννησο στην 1<sup>η</sup> φάση του Ερευνώ Δημιουργώ Καινοτομώ είχαμε αιτήσεις 25.000.000,00 €. Και εμείς εγκρίναμε 7. Δηλαδή το ένα τρίτο. Άρα η ζήτηση που υπήρχε ήταν πολύ μεγαλύτερη από τη δυνατότητά μας να χρηματοδοτήσουμε. Στη 2<sup>η</sup> προκήρυξη τώρα έχουμε αιτήσεις για περισσότερα για 27.000.000,00 λοιπόν πάλι ένα μέρος θα χρηματοδοτήσουμε. Πως γίνονται και στις εθνικές προκηρύξεις έρχονται και στις τοπικές δεν έρχονται; Αυτό πρέπει να το δούμε και πρέπει να το δούμε με άμεση συνεργασία δηλαδή να δούμε καταρχήν ποιες είναι οι επιχειρήσεις και οι φορείς γενικά που κατεβαίνουν στις εθνικές προκηρύξεις, γιατί αυτοί δεν κατεβαίνουν εδώ; Ποια είναι η ζήτηση από τη δική τους πλευρά. Ποιο είναι το προφίλ γενικά της Περιφέρειας και με αυτόν τον τρόπο να βγάλουμε προκηρύξεις που να είναι κομμένες και ραμμένες στις ανάγκες των φορέων της Περιφέρειας. Μπορούμε να δούμε επίσης και τη δυνατότητα από αυτές που δεν θα εγκριθούν σε εμάς, να χρηματοδοτηθούν από το ΠΕΠ. Αλλά πρέπει να έχουν κάποια χαρακτηριστικά για να γίνει αυτό. Χρειάζεται επομένως στενή συνεργασία ανάμεσα στην Περιφέρεια και στη Γενική Γραμματεία σε πολλά επίπεδα ακόμα και στο επίπεδο των προσκλήσεων. Η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη δημιουργία φορέα ο οποίος να είναι dedicated (αφοσιωμένος) σε αυτή τη δραστηριότητα είναι πάρα πολύ σωστή διότι αυτός ο φορέας θα αξιολογείται και θα συνεχίσει να υπάρχει εάν μπορέσει να κινήσει αυτόν τον τομέα. Κατά συνέπεια χρειάζεται να υπάρχει κάποιος ο οποίος να είναι accountable (υπολογίσιμος) στην Περιφέρεια για τον τομέα αυτόν. Η ενεργοποίηση του ΠΣΕΚ του Περιφερειακού Συμβουλίου Έρευνας και Καινοτομίας που έχει ξεκινήσει από ότι είδαμε και χθες είναι ένα άλλο στοιχείο. Τα μέλη του ΠΣΕΚ θα μπορούν να κινητοποιήσουν και άλλους φορείς από κάτω και λοιπά. Και σιγά σιγά το σύστημα θα μπει μπροστά. Η εργασία που έχει γίνει μέχρι τώρα αξίζει

συγχαρητηρίων. Εγώ θα κρατήσω και ένα σημείο που διάβασα στη χθεσινή έκθεση που μας δώσατε. Είναι αυτό που γράφεται ως βασικό concept για την επόμενη προγραμματική περίοδο που δεν είναι μόνο σχεδιασμός αλλά είναι η υλοποίηση είναι η διακυβέρνηση είναι πάρα πολύ σωστή αυτή η προσέγγιση και δείχνει ότι γνωρίζετε σε βάθος τα θέματα και εμείς ως ΓΓΕΤ έχουμε συνεργασία με το join reset center με το κοινό κέντρο ερευνών που βρίσκεται στη Σεβίλλη για να κάνουμε μια μελέτη για τη διακυβέρνηση των διαρθρωτικών προγραμμάτων κατά την επόμενη προγραμματική περίοδο. Επομένως σε αυτή τη φάση συμπλέουμε εντελώς και είμαστε στο ίδιο μήκος κύματος. Κλείνω εδώ με τις ευχαριστίες για όλα και για τα δώρα που μας κάνατε σήμερα και παραμένουμε πάντα on line για συνεργασίες. Ευχαριστώ πολύ.

**κ. Αντώνης Ψαράκης:** Ευχαριστούμε πάρα πολύ η συνεργασία είναι δεδομένη. Το δώρο είναι αναμνηστικό μην το σχολιάζουμε παραπέρα. Απλά η ευγενική χειρονομία δεν το ονομάζουμε δώρο για να μην τίθενται ούτε αρχαία ρητά ούτε κάτι άλλο. Κ. Κόμβου σας ευχαριστώ και για το σημερινό και για το χθεσινό.

**κ. Κόμβου:** Εμείς σας ευχαριστούμε όπως πάντα για την εξαιρετική φιλοξενία, για όλα σας τα στελέχη τη μακρά εξαιρετική επίσης συνεργασία για τις δύο προσκλήσεις και την πρώτη ένταξη του μουσείου του Άργους που το έχουμε αδειάσει από αρχαία και πρέπει οπωσδήποτε να γίνει. Το μουσείο του Άργους το οποίο είχαμε εντάξει εμείς με εκχώρηση τη προηγούμενη προγραμματική περίοδο το έχουμε αδειάσει από αρχαία και πρέπει οπωσδήποτε να γίνει και το κτίριο και η επανέκθεση οπότε ήταν πάρα πολύ σημαντικό το ότι είναι η πρώτη ένταξη στην τρέχουσα περίοδο από το ΠΕΠ Πελοποννήσου. Έχουμε καταθέσει άλλες δέκα προτάσεις στα μνημεία πια και στους αρχαιολογικούς χώρους, μία από αυτές είναι το εμβληματικό έργο του αρχαίου Διόλκου που ένωνε τους δύο κόλπους πριν τον Ισθμό της διώρυγας της Κορίνθου και πέρναγαν όλα τα καράβια από τον ένα κόλπο στον άλλον. Ένα εμβληματικό έργο της αρχαίας τεχνολογίας αν μπορούσαμε να προφτάσουμε τους καλοκαιρινούς μήνες με τις εντάξεις θα είναι πραγματικά το ιδανικό για εμάς γιατί τα περισσότερα έργα μας είναι εν υπαίθρω και θα είναι πολύ σημαντικό να κερδίσουμε τους καλοκαιρινούς μήνες. Και τέλος τι να πω προσωπικές ευχαριστίες στον κ. Περιφερειάρχη ως οποίος και ως πρώην Υπουργός Πολιτισμού έχει ιδιαίτερη γνώση και ευαισθησία στον τομέα μας ήταν μια εξαιρετική συνεργασία και μαζί σας προσωπικά, όλο το Υπουργείο θέλει να σας ευχαριστήσει για αυτό και εύχομαι καλή συνέχεια σε ότι και αν κάνετε και να σας βρίσκουμε πάντα μπροστά μας και κοντά μας. Σας ευχαριστώ πολύ.

**κ. Πέτρος Τατούλης Περιφερειάρχης Πελοποννήσου:** Και εγώ εκφράζω τις ιδιαίτερες ευχαριστίες μου σε όλες τις πολιτικές ηγεσίες του Υπουργείου και ιδιαίτερα στο υπαλληλικό προσωπικό, έχοντας εδραία την πεποίθηση ότι όλοι οι υπάλληλοι του Υπουργείου Πολιτισμού όλο το ανθρώπινο δυναμικό είναι σε υψηλότατο επίπεδο κάνει που δυστυχώς κάνει επιτακτική την ανάγκη της ευρύτερης χρήσης των ικανοτήτων του για περαιτέρω χρησιμοποίηση. Για αυτό και από την πρώτη στιγμή ήμουν κάθετος, αντίθετος στη μη εφαρμογή του 3028 και των αυστηρών προδιαγραφών του 3028, δεν μπορεί ο πολιτισμός να πάει στις ΜΚΟ. Ασφαλώς και δεν μπορεί. Και θεωρώ ότι η βαθιά σας πίστη σε αυτή την εκδοχή βοηθάει τα μάλα στη διάσωση και την ανάδειξη του πολιτιστικού μας αποθέματος. Δεν μπόρεσα να έρθω στα δέκα χρόνια του νέου μουσείου της Ακρόπολης. Είναι ένα έργο που όπως γνωρίζετε φέρνει αποκλειστικά και μόνο τη δική μου σφραγίδα και κανενός άλλου από τους μνηστήρες που έτρεξαν να εκμεταλλευτούν αυτό το έργο, αλλά θεωρώ ότι είναι μια μεγάλη προσφορά στο χώρο του πολιτισμού μας.

**κ. Αντώνης Ψαράκης:** Ευχαριστούμε πολύ κ. Κόμβου πιστεύω ότι η αξιολόγηση μέσα στον Ιούλιο θα έχει ολοκληρωθεί είμαστε πολύ κοντά θα έχει βγει η ένταξη. Άλλη τοποθέτηση. Παρακαλώ.

**κ. Καρούνου Αθανασία:** Εκπροσωπώ την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία και την Περιφερειακή Ομοσπονδία ΑΜΕΑ Πελοποννήσου. Και να προσθέσω για το θέμα το οποίο θα μιλήσω και την Πανελλήνια Ομοσπονδία σωματείων ατόμων με σακχαρώδη διαβήτη. Οπότε καταλαβαίνετε ότι θα αναφερθώ σε αυτή τη δράση την 9. 4. 9 που αφορά βασικά την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών της Περιφέρειας Πελοποννήσου αφενός, αλλά και την εκπαίδευση των ήδη πασχόντων που πιστέψτε με είναι αρκετοί στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, όπως γνωρίζετε πολύ καλά πόσο ραγδαία εξελίσσεται ο σακχαρώδης διαβήτης στην Ελλάδα και κατ' επέκταση και στην Περιφέρειά μας, οπότε πρέπει να δραστηριοποιηθούμε σε αυτόν τον τομέα. Εμείς ως Πανελλήνια Ομοσπονδία ήδη δραστηριοποιούμαστε στην εκπαίδευση των ανθρώπων με διαβήτη, αλλά δεν φτάνει. Δεν μπορούμε με δικούς μας πόρους τόσα χρόνια προσπαθούσαμε και προσπαθούμε να εκπαιδεύσουμε τους ανθρώπους μας με διαβήτη. Πάντα αίτημα της Ομοσπονδίας μας ήταν η θεσμοθέτηση της εκπαίδευσης των διαβητικών και ειλικρινά χαίρομαι που αυτή τη στιγμή η νόσος σακχαρώδης διαβήτης συζητείται στη σημερινή συνάντηση. Και να ευχαριστήσω θερμά το Υπουργείο που έδωσε το πράσινο φως για να φτάσει εδώ αυτή η δράση, αλλά και ευχαριστίες στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και στον Περιφερειάρχη κ. Τατούλη ο οποίος δεν χρειάστηκε να τρέξουμε ή να επιμεινουμε ή να απαιτήσουμε αυτή τη δράση. Από την πρώτη στιγμή την αγκάλιασε και την ενέταξε στο έγγραφο εξειδίκευσης του επιχειρησιακού προγράμματος και εκπροσωπώντας όλους αυτούς τους φορείς μεταφέρω τις θερμές μας ευχαριστίες. Η Πανελλήνια Ομοσπονδία σωματείων ατόμων με σακχαρώδη διαβήτη θα είναι συνέχεια στη διάθεσή σας και θα έχετε την αμέριστη υποστήριξή μας και συνεργασία με την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης για τη διαμόρφωση της πρόσκλησης και όχι μόνο βέβαια. Έχουμε εμπειρία όπως σας είπα και πριν έχουν γίνει πολλές τέτοιες δράσεις, τελευταία έγινε το 2015 με 2017 που μάλιστα τα αποτελέσματα αυτής της δράσης μας δημοσιεύτηκαν στο επιστημονικό περιοδικό του hormones του οίκου springfield και καταλαβαίνετε πόσο σημαντικό είναι αυτό και πόσο βοηθήσαμε στην έρευνα που αφορά στον σακχαρώδη διαβήτη. Το ίδιο θα γίνει και στην Περιφέρεια Πελοποννήσου. Και για εμάς το πιο σημαντικό από όλα, πέρα από την ευαισθητοποίηση των πολιτών της Περιφέρειας Πελοποννήσου γιατί η δράση αυτή αναφέρεται σε όλους τους πολίτες, όπως καταλαβαίνετε γιατί σε όλους μπορεί κάποια στιγμή να χτυπήσει ο διαβήτης την πόρτα. Ιδιαίτερα όμως, έτσι συγκινημένη μπορώ να το πω είναι ότι για την εκπαίδευση των ίδιων των ατόμων με διαβήτη γιατί τα φάρμακα και οτιδήποτε χρειάζεται για την καθημερινή μας ενασχόληση με αυτό, γιατί είμαι διαβητική 46 χρόνια και γνωρίζω πολύ καλά τι σημαίνει να ζεις με το διαβήτη, δεν φτάνει δεν αρκεί η φαρμακευτική αγωγή. Χωρίς την εκπαίδευση δεν μπορούμε να έχουμε καλή ρύθμιση. Η εκπαίδευση για εμάς είναι ίσης αξίας με το φάρμακο είναι όπως λέω κάθε φορά ένα δίπλωμα που πρέπει να πάρουμε με τη διάγνωση της νόσου, αλλά και που πρέπει να ανανεώνουμε σε όλη μας τη ζωή για να μπορούμε να οδηγούμε τη ζωή μας με ασφάλεια. Με τις ευχές ότι θα έχουμε πολύ καλά αποτελέσματα και θα έχουμε τη συμμετοχή όλων, όχι μόνο δηλαδή των ίδιων των πασχόντων αλλά και των επαγγελματιών υγείας και των νοσηλευτών και όλων των ειδικοτήτων που έχουν σχέση με τον σακχαρώδη διαβήτη, είμαστε στη διάθεσή σας για τη συνέχιση αυτής της δράσης και την υλοποίησή της. Σας ευχαριστούμε πολύ.

**κ. Πέτρος Τατούλης Περιφερειάρχης Πελοποννήσου:** Απλώς θα ήθελα να πω σε αυτά που είπε η κ. Καρούνου ότι ήδη ετοιμάστηκε η πρόσκληση προκειμένου να βγει για το παρατηρητήριο Δημόσιας Υγείας και για τις προβλέψεις των κινδύνων που απειλούν τους πληθυσμούς ανεξάρτητα σε ποια κατηγορία ανήκουν οι πληθυσμοί για όλους τους πληθυσμούς ώστε να μπει μία τάξη στην παρακολούθηση όλων αυτών των σημαντικών θεμάτων υγείας που τόσο πολύ έχουν να κάνουν με τις πολιτικές πρόληψης και Πρωτοβάθμιας Υγείας.

**κ. Αντώνης Ψαράκης:** Ευχαριστούμε πάρα πολύ κ. Καρούνου. Είμαστε σε συνεργασία και μπορούμε να δούμε και άλλα αντίστοιχα θέματα και με άλλους φορείς σε αντίστοιχα ζητήματα θέματα υγείας, πρόληψης δημόσιας υγείας. Άλλη τοποθέτηση.

**κ. Νικολάκου Κων/να:** Σας ευχαριστώ πολύ κ Ψαράκη θα ξεκινήσω από εσάς και τα στελέχη της διαχειριστικής μας αρχής λέγοντας ότι πραγματικά αποδεικνύεται για ακόμη μία φορά ότι η διαχειριστική αρχή Πελοποννήσου εσείς ως Προϊστάμενος και όλα τα στελέχη μας αποδεικνύουμε συνεχώς σε όλες τις επιτροπές παρακολούθησης τον τρόπο με τον οποίο δουλεύετε σε συνεργασία με τους εξωτερικούς τεχνικούς μας συμβούλους. Είναι το ΕΣΠΑ μια σκληρή επίμονη συνεχιζόμενη προσπάθεια, ένας αγώνας δρόμου που ποτέ δεν τελειώνει. Η Περιφέρεια Πελοποννήσου το απέδειξε στο προηγούμενο πρόγραμμα όπου κατάφερε όχι μόνο να μην απεντάξει έργα όπως είχαν «κάποιοι προφήτες προφητέψει», αλλά να κερδίσει κ. Ψαράκη πάνω από 20 εκατ. € από την αναθεώρηση. Αυτός είναι και ο στόχος μας αυτή την προγραμματική περίοδο. Σήμερα θεωρώ ότι με τον πιο ξεκάθαρο τρόπο και ο Περιφερειάρχης ως Πρόεδρος της Επιτροπής και ο κ Φίρμπας ο οποίος είναι ένα σημαντικό ελληνικό στέλεχος σε ότι αφορά γενικότερα το συντονισμό των προγραμμάτων από πλευράς της Χώρας μας, είπαν και ελπίζω να γίνει κατανοητό και να μην έχουμε άστοχες δηλώσεις από κάποιους οι οποίοι θέλουν να υπηρετήσουν και θεσμούς, ότι το πρόγραμμα αυτό θα υλοποιείται μέχρι το 2023. Εκεί λοιπόν είναι το τέλος του προγράμματος. Θέλω να ευχαριστήσω πάρα πολύ τους εκπροσώπους των Υπουργείων, όλων των Υπουργείων με τους οποίους είχαμε μια εξαιρετική συνεργασία όλο αυτό το διάστημα για να μπορέσουμε πραγματικά να πετύχουμε αυτό που εξαρχής έλεγε ο Περιφερειάρχης. Ότι το θέμα της διαχείρισης των προγραμματικών περιόδων είναι ένα μεγάλο στοίχημα για τις Αιρετές Περιφέρειες, το αναλάβαμε από το 2011 και σήμερα θεωρώ ότι είναι ένα μεγάλο ζήτημα για το πώς θα πρέπει να προχωρήσει η Χώρα μας. Έχουν αποδείξει οι Αιρετές Περιφέρειες ότι έχουν θετικό πρόσημο κατά τη δική μας άποψη στο θέμα της διαχείρισης των προγραμμάτων. Με προβλήματα βέβαια που ίσως θα πρέπει να εξελιχθούν με έναν τρόπο μείωσης της γραφειοκρατίας και πολλές φορές με μία δυνατότητα να μπορούμε να διαχειριζόμαστε προγράμματα με νέα εργαλεία. Θέλω να ευχαριστήσω πάρα πολύ τον κ. Γκόγκο και τον κ.Κονίδα, γιατί χθες κάναμε μια πολύ σημαντική τεχνική συνάντηση παρευρέθηκα στην παρουσίαση του έργου της Μυθικής Πελοποννήσου από την Αναπτυξιακή Πελοπόννησος ΑΕ. Και αυτά που είπε για την αποτελεσματικότητα της δουλειάς της Αναπτυξιακής Εταιρίας ΟΤΑ, τη συνεργασία με την Περιφέρεια Πελοποννήσου, αλλά και τα αποτελέσματα αυτής της δουλειάς θέλω να σας πω κ. Γκόγκο ότι χθες ένας από τους μεγαλύτερους τουριστικούς οδηγούς σε όλο τον κόσμο έβαλε την Περιφέρεια Πελοποννήσου, την Πελοπόννησο στους 10 κορυφαίους προορισμούς τουριστικούς για το 2019. Αυτό είναι κάτι που μας ικανοποιεί πάρα πολύ και πιστεύω και εύχομαι πραγματικά στον τομέα του τουρισμού να συνεχίσουμε να συνεργαζόμαστε και να δουλεύουμε όλοι μαζί. Τέλος θέλω να ευχαριστήσω τον κ Πόιντερ γιατί μίλησε για το κοινωνικό ταμείο είπε για τα

κέντρα κοινότητας και τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί η Περιφέρεια Πελοποννήσου. Ο τουρισμός και το κοινωνικό ταμείο είναι δύο έργα για τα οποία έχουμε ακούσει πολλά σχόλια, έχουμε συκοφαντηθεί πάρα πολύ, έχουμε ακούσει πάρα πάρα πολλά, αντιπολιτευτικά ψέματα να λέγονται και θεωρώ σήμερα από τα ίδια τα μέλη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής καταρρίφθηκαν αυτοί οι μύθοι για το πώς η Περιφέρεια Πελοποννήσου διαχειρίστηκε το συνολικό πρόγραμμα του ΕΣΠΑ από τη μία με τους δείκτες που ανέφερε αναλυτικά ανά τομέα ο κ. Ψαράκης. Είναι πολύ μεγάλο λάθος, τεράστιο λάθος να προσπαθούμε να χρησιμοποιήσουμε το ΕΣΠΑ για να έχουμε πολιτικά ή μικροπροσωπικά οφέλη. Το ΕΣΠΑ απαιτεί πολύ καλή συνεργασία και σκληρή δουλειά. Δεν είναι εδώ ο κ. Μπουλούκος σήμερα. Όμως θέλω να κάνω αναφορά στο Υπουργείο Τουρισμού στην εξαιρετική συνεργασία που είχα και προσωπικά με την κ. Υπουργό αλλά και με όλα τα στελέχη του Υπουργείου Τουρισμού, για να μπορέσουμε να ανοίξουμε νέους δρόμους. Γιατί εδώ στην Πελοπόννησο στη διαχείριση του ΕΣΠΑ με όσα ακούστηκαν από τον εκπρόσωπο της Γενικής Γραμματείας Έρευνας ανοίξαμε πραγματικά δρόμους και εμείς ακολουθήσαμε το παράδειγμά σας, επιμείναμε σε αυτά που από την αρχή δεν είχαν τα αποτελέσματα που περιμέναμε επιμέναμε όμως και στο τέλος τα καταφέραμε. Ανοίξαμε δρόμους γιατί καταφέραμε να εντάξουμε πρώτοι σε όλη τη Χώρα στο ΕΣΠΑ το 1<sup>ο</sup> πρόγραμμά μας τουρισμού. Καταφέραμε δηλαδή να δημιουργήσουμε την ταυτότητα της Πελοποννήσου μέσα από ευρωπαϊκούς πόρους μαζί με προβολή. Αυτό δεν είχε ξαναγίνει. Η δική μας η επιμονή και το πείσμα μας πάνω σε αυτό τα κατάφερε. Ανοίξαμε δρόμους έχοντας μετά την ίδια την Αναπτυξιακή μας δικαιούχο προγράμματος ΕΣΠΑ και προβολής. Αυτά θεωρώ ότι είναι πολύ καλοί δρόμοι, νέοι δρόμοι για να μπορέσουμε να προχωρήσουμε μπροστά και θεωρώ ότι αυτά που ακούστηκαν τώρα και σε σχέση με τον πολιτισμό, αλλά και με την υγεία, με τον πολιτισμό που 70 εκατ. € περίπου στα δύο πρώτα προγράμματα έχουμε εντάξει και συνεχίζουμε και με την ιδιαίτερη ευαισθησία του κ. Περιφερειάρχη για τα θέματα πολιτισμού, που δεν παύει ποτέ να υπάρχει, επίσης καταφέραμε σε αντίσταση εύκολων λύσεων, ποιες ήταν οι εύκολες λύσεις; Να εκχωρήσουμε αμέσως προγράμματα και πόρους και να μην κάνουμε τίποτα άλλο, παρά μόνο να παρουσιάζουμε ανοδικούς δείκτες. Επιμείναμε στον πολιτισμό σε συνεργασία με τις εφορείες αρχαιοτήτων και με τους υπηρεσιακούς παράγοντες του Υπουργείου Πολιτισμού να μην υποκύψουμε σε εύκολες φωνές να δώσουμε σε ΜΚΟ τη διαχείριση των ευρωπαϊκών πόρων. Θέλω και εγώ να κλείσω έτσι. Κάνουμε τα πάντα να έχετε όλοι μια καλή φιλοξενία στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και πιστεύω ότι τα καταφέρνουμε. Να σας ευχαριστήσω πάρα πολύ και πάνω από όλα να πω στην πορεία αυτή δίπλα στον κ. Τατούλη, ο οποίος έχει υπηρετήσει διάφορους θεσμούς και διάφορες θέσεις σε επίπεδο Επικράτειας η εμπειρία μου όμως δίπλα του κυρίως στον τρόπο διαχείρισης των επιχειρησιακών προγραμμάτων και του ΕΣΠΑ απέδειξε ότι πραγματικά μπορούμε να πετύχουμε τα δύσκολα με λίγο ανθρώπινο δυναμικό, με πολύ καλή γνώση του προγράμματος και μπορούμε να υπερηφανευόμαστε ότι η Περιφέρεια Πελοποννήσου δεν έχει προχωρήσει σε απεντάξεις έργων. Για εμάς η λέξη απένταξη ήταν απαγορευτική. Μέχρι το τελευταίο δευτερόλεπτο δουλεύαμε για να έχουμε την απαραίτητη ωριμότητα στο στάδιο της ένταξης, αλλά και να λύσουμε τα προβλήματα, τα οποία δυστυχώς είναι πάρα πολλά γιατί υπάρχουν και νομικά θέματα, τεχνικά θέματα για να υλοποιήσουμε τα έργα μας στο χρόνο που πρέπει. Ευχαριστώ πάρα πολύ και ελπίζω και οι επόμενες επιτροπές παρακολούθησης, όπως είτε ο κ. Περιφερειάρχης θα είμαστε παρόντες και παρούσες να έχουν την ίδια αποτελεσματικότητα και σημαντικές. Γιατί η σημερινή, η χρονική στιγμή που γίνεται αυτή η επιτροπή παρακολούθησης είναι κομβική για την εξέλιξη του προγράμματος.

**κ. Αντώνης Ψαράκης:** Ευχαριστώ κ. Νικολάκου. Μόνο στο πρώτο σημείο που είπατε, νομίζω ότι όλοι έχουν καταλάβει ότι για να βγουν αυτές οι επιτροπές παρακολούθησης δεν είναι ούτε μόνο εγώ ούτε οι άλλοι δύο συνάδελφοι που παρουσιάσαμε για να γίνεται όλο αυτό το σύνολο των εκδηλώσεων, των πινάκων, της προετοιμασίας του υλικού που διανέμεται, της πλατφόρμας που συμπληρώνεται. Όχι απλά βοηθούν αλλά είναι η καρδιά όλων αυτών των πράξεων των ενεργειών τα στελέχη της διαχειριστικής αρχής οι συνάδελφοί μου με τους οποίους βεβαίως έχουμε κάνει υπέρβαση του οργανογράμματος και παρότι προβλέπονται μόνο 33 στη διαχειριστική αρχή, έχουμε καταφέρει να είμαστε 57 διότι απλά οι 19 που υπάρχουν κάνει ο καθένας για 3, οπότε με τη λογική αυτή νομίζω ότι έχουμε πετύχει και υπέρβαση των οργανογραμμάτων. Για να δώσουμε μία έμφαση λιγάκι..Αν μπορείτε να μειώσετε λίγο κ. Φίρμπα θα μπορέσουμε να συμβάλουμε και εμείς στους στόχους των μνημονίων, οπότε είναι πάρα πολύ καλό. Εγώ ευχαριστώ τους συναδέλφους μου και νομίζω ότι αυτό το πράγμα δεν χρειάζεται να το επαναλάβω. Ευχαριστώ πάρα πολύ που το αναγνωρίζετε και εσείς ως Περιφερειακή Αρχή και βλέπουμε ότι η συνεισφορά όλων αυτών των ανθρώπων διαχρονικά δεν πρέπει να χάνεται και πρέπει να συνεχίζεται. Πάμε σε επόμενη παρέμβαση ποιος θέλει να μιλήσει. Τότε λέω να μπούμε στη φάση που τα στελέχη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θα μας πουν έτσι σαν συμπέρασμα για κάθε θέμα από αυτά που ακούστηκαν και συνολικά και οριζόντια και κάθετα και είναι θέματα τα οποία θα πρέπει να τα βάλουμε ορισμένα από αυτά σας παρακαλώ να τονίζετε στο λόγο σας ποια πρέπει να μουν στα συμπεράσματα ώστε να είναι ξεκάθαρο να δοθεί χρόνος μετά το κλείσιμο των παρατηρήσεων σας να συγγράφονται τα συμπεράσματα ώστε μετά και την τελευταία ενότητα που είναι τα ειδικά θέματα να μπορέσουμε να τα αναγνώσουμε, να τα εγκρίνουμε και έτσι να υιοθετήσουμε το σύνολο των παρατηρήσεων που θα βελτιώσουν το πρόγραμμά μας. Κ. Γκόγκο παρακαλώ.

**κ. Πέτρος Τατούλης Περιφερειάρχης Πελοποννήσου:** Απλώς θα ήθελα δίνοντας το στίγμα το πόσο σημαντικό είναι για την Περιφέρεια Πελοποννήσου η υλοποίηση της πρότασης που έχουμε κάνει για να συμμορφωθούμε με την οδηγία 91237 των ευρωπαϊκών κοινοτήτων για τη διαχείριση των λυμάτων, θα ήθελα το δικό σας σχολιασμό. Οι άτυπες πληροφορίες που έχουμε είναι ότι η πρότασις μας θα έχει θετική αποδοχή από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Απλώς θέλω να τονίσω ότι μέσα σε αυτή την πρότασή μας εισάγουμε καινούργιους όρους ανάπτυξης περιφερειακής οικονομίας σε έναν ευρύτερο περιφερειακό σχεδιασμό, δημιουργώντας έναν μηχανισμό παρακολούθησης και ελέγχου όλου του συστήματος της διαχείρισης των λυμάτων και των παραπροϊόντων των λυμάτων κυκλική οικονομία και πάνω από όλα για πρώτη φορά σε μια ανταποδοτική λειτουργία της Κοινωνίας, δημιουργούμε ένα ΣΔΙΤ, που θα εξυπηρετήσει κατεξοχήν περιβαλλοντολογικούς κανόνες, περιβαλλοντολογικές ανάγκες και περιβαλλοντολογικές προϋποθέσεις, αλλά και προβλήματα δημόσιας υγείας. Γιατί ακόμα και οι βιολογικοί καθαρισμοί οι οποίοι δημιουργούνται σήμερα με το υπάρχον σύστημα, το γνωρίζετε πάρα πολύ καλώς, ότι υπολειτουργούν και το σύστημα παρακολούθησης και ελέγχου δεν αποτελεί εγγύηση ότι δεν ανεκúπτουν από την κακή τους χρήση, από την κακή τους λειτουργία προβλήματα δημόσιας υγείας και προβλήματα περιβάλλοντος. Είναι πρόσφατο το γεγονός ότι ένας βιολογικός καθαρισμός σε μεγάλη Πόλη της Περιφέρειας τα δείγματα ενός οργανισμού αποκάλυψαν την κακή λειτουργία, της μεγάλης Πόλης που προσφάτως ανακαينίσαμε και τον μετατρέψαμε σε τριτοβάθμιο μηχανισμό, παρόλα αυτά δημιουργήθηκαν τεράστια προβλήματα και αυτά παίζουν σημαντικό

ρόλο στη ζωή των ανθρώπων μας στο περιβάλλον και κυρίως στην προώθηση του τουριστικού μας προϊόντος σας ευχαριστώ πολύ.

**κ. Χρίστος Γκόγκος Εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Συντονιστής των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της Γενικής Διεύθυνσης Περιφερειακής Πολιτικής της Ε.Ε.:** Ευχαριστούμε για την ευκαιρία που μας δίνετε να πούμε δύο λόγια σε σχέση με όλα αυτά που ειπώθηκαν ακούστηκαν αλλά και συζητήθηκαν στη χθεσινή τεχνική συνάντηση. Πριν περάσω το λόγο και στους συναδέλφους του Κοινωνικού Ταμείου αλλά και στο συνάδελφό μου τον Βασίλη Κονίδα, ο οποίος θα ήθελε να κάνει σαν αρμόδιος χειριστής κάποια εισήγηση κάποιες παρατηρήσεις σε σχέση με την πορεία και των όσων διαπιστώσαμε στο πρόγραμμα αυτής της περιόδου να απαντήσω λίγο σε αυτό το τελευταίο που είπατε κ. Περιφερειάρχη. Εμείς θεωρούμε και τη διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων ένα ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο αξιολόγησης θα λέγαμε ίσως και πολιτισμού των κοινωνιών. Είναι ένα πάρα πολύ σημαντικό θέμα. Δηλαδή ο τρόπος που οι κοινωνίες διαχειρίζονται και τα στερεά τους και τα υγρά τους απόβλητα στο τέλος τέλος καταλήγει να δείχνουν ένα επίπεδο πολιτισμού. Το θέμα αυτό το οποίο είναι ιδιαίτερα ευαίσθητο και για πολλά χρόνια μας ταλανίζει – να λέμε και την αλήθεια- στην Χώρα μας έχει πολύπλευρες επιπτώσεις και όπως πολύ σωστά είπατε έχει επιπτώσεις σε διάφορους τομείς μεταξύ άλλων και τον τουρισμό. Ακούστηκε η ιδιαίτερη προσπάθεια που έχει γίνει στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και βέβαια η κ. Νικολάκου προηγουμένως τόνισε την επιτυχία να συμπεριληφθεί η Πελοπόννησος στις 10 καλύτερες destinations all over the world , όμως για να μείνει στην κορυφή είναι πολύ δύσκολο. Το δύσκολο δεν είναι να φτάσεις, το δύσκολο είναι πως μένεις. Το να εγκρίνεις μια στρατηγική δεν είναι το ζητούμενο. Το θέμα είναι πως θα την υλοποιήσεις και τι αποτελέσματα θα φέρεις από αυτή τη στρατηγική. Όπως πολύ σωστά είπατε το να εγκρίνουμε ένα βιολογικό καθαρισμό ή να εγκριθεί αυτό το πολύ σημαντικό έργο και σας απαντώ και μονολεκτικά δεν νομίζω να υπάρχει κανένα πρόβλημα και θα προχωρήσει και μάλιστα πάρα πολύ σύντομα, δεν είναι το ζητούμενο. Το ζητούμενο είναι πως θα λειτουργήσει σωστά. Αυτό είναι το πιο σημαντικό. Άρα λοιπόν πιστεύουμε ότι και το θέμα διαχείρισης των σκουπιδιών μας, όπου έχουμε μεγάλο δρόμο να διανύσουμε και το θέμα διαχείρισης λυμάτων που με αυτό το έργο θα γίνει μια πολύ σημαντική πρόοδος κυρίως όπως αναφέρατε όχι μόνο στη διαχείριση των λυμάτων αυτού καθαυτού, αλλά και των παραπροϊόντων δηλαδή της λυματολάσπης, πράγματα τα οποία δεν είναι δεδομένα σε όλες τις περιπτώσεις χρηματοδότησης παρόμοιων έργων. Δηλαδή μιλάμε για μια ολοκληρωμένη προσέγγιση ή διαχείριση υγρών αποβλήτων στα πρότυπα πραγματικά που αναμένει κανείς από μία Χώρα. Και στα πρότυπα πολλών περιπτώσεων ή πρακτικών που συναντάμε σε άλλες Χώρες. Άρα είναι καθοριστικότητας σημασίας και θεωρούμε ότι είναι πολύ σημαντικό. Εγώ πολύ γρήγορα θα σας πω ότι ζω 38 χρόνια στο Βέλγιο. Είμαι ένας από τους πρώτους Έλληνες που προσελήφθησαν τότε την περίοδο της πάλαι ποτέ ΕΟΚ. Το φίλο μου το Γιάννη το Φίρμπα τον γνωρίζω πάρα πολλά χρόνια. Ξεκίνησα στην περιφερειακή πολιτική το 1985 – 4 χρόνια μετά την πρόσληψή μου στην ΕΟΚ – και ήμουν παρών από το σχεδιασμό των πρώτων προγραμμάτων, των



ΜΟΠ των Μεσογειακών Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων και της 1<sup>ης</sup> περιόδου. Έχουν γίνει τεράστια βήματα. Έκτοτε έχουν γίνει τεράστια βήματα. Όμως ζώντας στο Βέλγιο 38 χρόνια και συζητώντας για τα θέματα των στερεών αποβλήτων για παράδειγμα τι διαπίστωσα; Διαπίστωσα ότι για παράδειγμα η Χώρα αυτή το 2014 με δεδομένα 2014 ανακύκλωνε το 74% των παραγομένων στερεών της αποβλήτων. Δεν ανέμενε δηλαδή την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να θέσει τους στόχους 2020 ότι το 2020-2020 θα πρέπει να ανακυκλώνουμε το 50% των σκουπιδιών μας. Δηλαδή υπάρχουν περιπτώσεις Χωρών που αντιλαμβάνονται ότι αυτό είναι out of question όπως λέμε. Δηλαδή θα το κάνω από μόνος μου. Γιατί πρέπει να το κάνω, γιατί θέλω να το κάνω, γιατί το θέλω εγώ, όχι γιατί μου βάζουν αιρεσιμότητες κάποιοι άλλοι και με κάνουν να νιώθω αναγκασμένος να το κάνω. Η έξυπνη εξειδίκευση η καινοτομία δεν είναι απλά όπως είτε μια φορά και ο φίλος ο Γιάννης ο Φίρμπας ένα tick in the box. Δηλαδή να κάνουμε μια στρατηγική να κλείσουμε το βιβλίο και να πούμε ανταποκριθήκαμε στην υποχρέωση. Προφανώς δεν μπορείς να κάνεις κάτι αν δεν έχεις μια σωστή στρατηγική. Αλλά αυτό δεν είναι το παν. Είναι το ελάχιστο. Το θέμα είναι πως πορευόμαστε τι μηχανισμούς στήνουμε, πως θα το τρέξουμε και εδώ θα επανέλθω στις επόμενες παρατηρήσεις που έχουμε. Αλλά πριν πω τις λεπτομέρειες για όλα αυτά και για αυτά που συζητήσαμε στη χθεσινή πάρα πολύ χρήσιμη συνάντηση, κ. Ψαράκη ένα μεγάλο ευχαριστώ αρχίζω να σας γνωρίζω, είναι μεγάλη χαρά που αρχίζω να σας γνωρίζω κι εσάς αλλά και τους συνεργάτες της διαχειριστικής αρχής και νιώθουμε πραγματικά ότι είμαστε συνεργάτες. Ότι είμαστε μαζί σας. Εμείς δεν ερχόμαστε εδώ για να ελέγξουμε κανέναν. Δεν είμαστε ελεγκτές του Ελεγκτικού Συνεδρίου ή κάποιων ελεγκτικών μηχανισμών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Εμείς εδώ και με τους φίλους και συνεργάτες του Κοινωνικού Ταμείου και με το συνάδελφό μου το Βασίλη, είμαστε στο ίδιο τραπέζι. Είμαστε μαζί σας. Έχουμε ένα ρόλο να δούμε την πορεία, όπως έχουμε υποχρέωση αλλά όχι μόνο. Δεν σταματάμε εκεί. Θέλουμε να δώσουμε μία δυναμική ένα drive σε αυτό που γίνεται. Θα περάσω το λόγο στο συνάδελφό μου το Βασίλη, που έχει ετοιμάσει κάποιες σκέψεις σε σχέση με αυτά που ακούσαμε στην πορεία και μετά αν μου επιτρέπετε θα συμπληρώσω κάποια σημαντικά που θεωρούμε για το μέλλον.

**κ. Αντώνης Ψαράκης:** Ευχαριστώ πάρα πολύ και για τα καλά σου λόγια. Νομίζω ότι είναι θέμα συνεργασίας και πως το βλέπουμε σαν άνθρωποι περισσότερο και όπως είπες χθες μπήκες αρκετές φορές στα παπούτσια μου, οπότε κατάλαβες πόσο στενό είναι το νούμερο συγκριτικά με το πόδι.

**κ. Κονίδας Βασίλης:** Ευχαριστώ πολύ, ευχαριστώ πολύ κιόλας για την πρόσκληση στην επιτροπή αυτή. Θα ήθελα να συγχαρώ για τη διοργάνωση. Πριν πω κάποια πραγματάκια για το πρόγραμμα θα ήθελα και εγώ με τη σειρά μου να πω ότι έχω μια άποψη συνεργασία με τη διαχειριστική αρχή. Καταλαβαίνω ότι η διαχειριστική αρχή κάνει μια τεράστια προσπάθεια να υλοποιήσει το πρόγραμμα και πολλές φορές κάτω από αντίξοες συνθήκες και με πολλά προβλήματα, όπως ας πούμε είναι η υποστελέχωση. Αυτό το αναγνωρίζουμε και θα ήθελα προσωπικά να συγχαρώ και να ευχαριστήσω τον Προϊστάμενο καταρχάς τον Αντώνη τον Ψαράκη, γιατί εγώ ως σχετικά νέος υπάλληλος της Επιτροπής, έχω την τύχη να συνεργάζομαι και με συναδέλφους όπως ο Χρίστος, που είναι πολύ θετικός στη συνεργασία, αλλά και από

την άλλη πλευρά με συνεργάτες όπως ο Αντώνης Ψαράκης και φυσικά και η υπόλοιπη διαχειριστική αρχή, που όποτε χρειάστηκε κάτι έγινε άψογη συνεργασία. Δεν έχω να πω κάτι άλλο για αυτό. Για το πρόγραμμα τώρα κάποια πραγματάκια θα είμαι πολύ σύντομος έτσι και αλλιώς είναι γνωστά τα περισσότερα. Άξονας 1 το ξέρουμε είναι προβληματικός άξονας. Η αλήθεια είναι ότι από την τελευταία επιτροπή παρακολούθησης τον Νοέμβριο δεν έχει υπάρξει πρόοδος ως προς τις δαπάνες. Παρόλα αυτά έχουν γίνει κάποιες εντάξεις και αυτό είναι πολύ θετικό. Φυσικά η χρονική στιγμή που βρισκόμαστε μέσα του 2019 είναι έτσι κρίσιμο χρονικό σημείο και το μόνο που μπορώ να πω είναι ότι απαιτείται να τρέξουμε παραπάνω. Επίσης δεδομένης της χρονικής στιγμής το ποσοστό των εντάξεων του ΠΕΠ θα πρέπει να είναι τουλάχιστον 100% στο τέλος του 2019. Τώρα είναι 60% περίπου. Σύμφωνα με τον προγραμματισμό που λάβαμε μέχρι το τέλος του 2019 ξεπερνάει το 100% και αυτό είναι πολύ θετικό, ώστε να μπορούμε μέχρι το 2023 να μπορούμε να υλοποιήσουμε τα έργα. Πλαίσιο επίδοσης. Δεν έχω να πω πολλά. Είναι μόνο δύο άξονες που δεν κατάφεραν να επιτευχθούν οι στόχοι. Το αποθεματικό για αυτούς τους δύο άξονες θα περιμένουμε εμείς σαν επιτροπή τις προτάσεις της διαχειριστικής αρχής – χθες ακούσαμε κάποιες πρώτες σκέψεις και είναι πολύ θετικό που ήδη έχει αρχίσει η διαχειριστική αρχή να σκέφτεται το που θα πάνε αυτοί οι πόροι. Για τα στερεά απόβλητα και τα λύματα έχουν ήδη ειπωθεί αρκετά. Δεν έχω να πω κάτι. Ένα τελευταίο μόνο σημείο που θα ήθελα να σταθώ. Είναι για την ενημέρωση και την πληροφόρηση. Πάντα το αναφέρω. Το θεωρώ πολύ σημαντικό στοιχείο. Είναι σημαντικό ο κόσμος να ξέρει ότι το έργο που χρησιμοποιεί καθημερινά είναι ουσιαστικά σύμπραξη Ευρωπαϊκής Ένωσης, εθνικών φορέων και τοπικών φορέων. Κα θεωρώ ότι η διαχειριστική αρχή με όλα αυτά που έχει κάνει είναι στη σωστή κατεύθυνση ώστε να ενημερώσει τον κόσμο σωστά. Σας ευχαριστώ πολύ. Δεν έχω να πω κάτι άλλο και καλή συνέχεια στο έργο σας.

**κ. Αντώνης Ψαράκης:** Βασίλη ευχαριστώ πάρα πολύ και για τα δικά σου καλά λόγια και να ξέρεις οποτεδήποτε χρειαστείς κάτι θα μας βρεις διαθέσιμους ανά πάσα στιγμή.

**κ. Χρίστος Γκόγκος** Δύο τρία τελευταία ακόμα πραγματάκια. Πριν να περάσουμε και το λόγο στους συναδέλφους του Κοινωνικού ταμείου. Σε σχέση με αυτό που τόνισε και ο Γιάννης ο Φίρμπας. Επειδή τέλος του 2020 είναι το ορόσημο για τις νομικές δεσμεύσεις, αυτό είναι κρίσιμο. Έχουμε κάνει τεράστια πρόοδο από την τελευταία φορά που εγώ θυμάμαι βρέθηκα μαζί σας τέλος του 2018 – αυτό πρέπει να το πούμε- αλλά όπως είπες Αντώνη υπολογίζουμε μέχρι το τέλος του 2019 να έχουμε ένα επίπεδο συμβάσεων 62%. Τι σημαίνει αυτό; Σημαίνει ότι το 2020 μέσα στο 2020 για να είμαστε σχετικά ασφαλείς ότι θα απορροφήσουμε το 100% πρέπει να έχουμε άλλα 60%. Είμαστε λοιπόν στο μέσον ενός αγώνα δρόμου που όπως είπε και η κ. Νικολάκου δεν τελειώνει ποτέ. Κι είπε και ο Γιάννης το ΕΣΠΑ δεν σταματάνε ποτέ. Έτσι είναι το ΕΣΠΑ. Άρα λοιπόν η προσπάθεια που πρέπει να γίνει είναι πολύ σημαντική το λέμε να το ακούσουν όλοι όσοι είναι γύρω από το τραπέζι, έχουμε κάνει πάρα πολλή δουλειά αλλά έχουμε ακόμα πάρα πολλή δουλειά μπροστά μας. Αυτό θέλουμε να το σημειώσουμε. Συζητήσαμε και χθες τα θέματα του άξονα 1 Καινοτομία – Έρευνα – Επιχειρηματικότητα. Ακούσαμε και το είπες και στην παρουσίασή σου σήμερα τις σκέψεις που υπάρχουν για το πώς θα τρέξουμε αυτό το πάρα πολύ σημαντικό πράγμα. Τι ακούσαμε; Ακούσαμε ότι έχει παρθεί η απόφαση να οριστεί Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας σε συνεργασία και με τη βοήθεια και κάποιων εξωτερικών εμπειρογνομόνων για να τρέξει το πράγμα. Είναι και για αυτό που είπα ότι μπαίνω στα παπούτσια σου. Παρότι

τα παπούτσια είναι στενά και το πόδι μεγάλο. Και είπαμε χθες ότι εμείς θεωρούμε ότι αυτό είναι η λύση που έχετε αυτή τη στιγμή για να αντιμετωπίσετε το επείγον της κατάστασης. Να το πούμε λίγο πιο απλά σε όρους απορρόφησης είμαστε με το μπιστόλι όλοι στον κρόταφο και πρέπει να βρούμε μια λύση πως θα το τρέξουμε αυτό το πράγμα με έναν τρόπο αποτελεσματικό με τον καλύτερο τρόπο που διαθέτουμε και αυτός είναι αυτός. Είπαμε όμως επίσης ότι ο μηχανισμός αυτός με αυτό το σκεπτικό δεν είναι επαρκής σαν μηχανισμός για το μέλλον. Στο μέλλον και για την επόμενη περίοδο προγραμματισμού και επειδή η στιγμή είναι ιδιαίτερα κρίσιμη σήμερα έχουμε ήδη αρχίσει να μιλάμε για το μέλλον όχι αύριο σήμερα. Πρέπει να αρχίζουμε να σκεφτόμαστε με ποιο τρόπο αυτό που λέμε καινοτομία θα τρέξει πιο αποτελεσματικά στην Περιφέρεια Πελοποννήσου. Στόχος είναι να βάλουμε και την καινοτομία σε περιφερειακό επίπεδο γιατί όχι στις δέκα καλύτερες regions of Europe ως πούμε. Με αυτά που θα πετύχει στο μέλλον. Για να τα πετύχει όμως θέλουμε σωστούς μηχανισμούς. Δεν μπορούμε να μπούμε στο πάνελ των καλύτερων αν δεν έχουμε. Δεν φτάνει η έξυπνη εξειδίκευση. Αυτό είναι η θεωρία. Ξέρετε στην καριέρα μου των 38 ετών πόσες στρατηγικές έχω διαβάσεις; Αν θέλετε μπορώ να σας πω και πόσες δεν έχουν υλοποιηθεί. Δεν αρκεί. Θέλουμε μηχανισμούς που να πετάνε. Όταν λέω να πετάνε, να πετάνε. Αυτή τη στιγμή η λύση είναι για να μπορέσουμε να αντιμετωπίσουμε την ανάγκη απορρόφησης αυτών των δράσεων που έχουμε. Και είναι δεκτό. Για το μέλλον πρέπει να κάνουμε κάτι άλλο. Δώσαμε μία ιδέα. Τη δημιουργία ενός μηχανισμού, τον οποίο μηχανισμό ονομάσουμε innovation office που ασχολείται αποκλειστικά με αυτού του είδους τα θέματα. Γιατί εδώ δεν είναι το ΠΕΠ μόνο. Δεν είναι η απορρόφηση μόνο. Είναι ένα ολόκληρο οικοσύστημα το οποίο κινείται γύρω από αυτό που λέμε έρευνα και καινοτομία με καλές πρακτικές, με δίκτυα με εμπειρίες από το εξωτερικό και από δημόσιους και από ιδιωτικούς φορείς. Είναι ένας τεράστιος κόσμος. Αν θέλουμε να συμμετέχουμε σε αυτόν τον κόσμο, δεν θα συμμετέχουμε με όλο το σεβασμό που έχω στην οποιαδήποτε υπηρεσία με δύο ανθρώπους της ΔΙΑΠ και έναν εμπειρογνώμονα που θα φωνάζουμε από δίπλα για να κάνει τη δουλειά. Γιατί οι άνθρωποι μεταξύ αυτών που τους αναθέτουμε μπορεί να κάνουν και άλλα δέκα πράγματα. Δεν θα το κάνουμε ζητώντας σε δύο ανθρώπους να κάνουν και λίγο καινοτομία. Πρέπει να κάνουμε κάτι πολύ δυναμικό, να στήσουμε έναν μηχανισμό ο οποίος έχει ευελιξία, έχει ικανότητα, έχει γνώση, έχει know how, οι άνθρωποι να επιλεγούν με καθαρά αξιοκρατικά κριτήρια για να μπορέσουν να δώσουν αυτό το drive που λέμε – συγνώμη για την ξένη γλώσσα 38 χρόνια στο εξωτερικό- μου συμβαίνει που και που να δώσουν αυτό το drive που απαιτείται για αυτό το πράγμα στο μέλλον. Άρα λοιπόν στη σημερινή συνάντηση εμείς θα θέλαμε να εισηγηθούμε μία πρόταση να την καταγράψουμε και να αποτελέσει μέρος των συμπερασμάτων της σημερινής συνάντησης. Δηλαδή θα θέλαμε να γραφεί ότι λαμβάνοντας υπόψη πως την επόμενη περίοδο προγραμματισμού 2021-2027 πρόκειται το 35% των πόρων του ΕΤΠΑ να αφιερωθεί σε δράσεις καινοτομίας έρευνας και επιχειρηματικότητας. Αντιλαμβανόμαστε δηλαδή ότι θα έχουμε μια τεράστια αύξηση πόρων ειδικά σε αυτού του είδους τα θέματα. Είναι σκόπιμο οι φορείς λήψης αποφάσεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου να εξετάσουν τη δημιουργία ενός δυναμικού και αυτοτελούς μηχανισμού παραδείγματος χάριν innovation office, που θα αποτελεί κινητήρια δύναμη για το σχεδιασμό την εφαρμογή νέων εργαλείων παρακολούθησης και υλοποίησης της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης. Ο εν λόγω μηχανισμός θα πρέπει να έχει καταλυτικό ρόλο μεταξύ άλλων στη σύνδεση του επιχειρηματικού κόσμου με αυτόν της έρευνας. Αυτός είναι ένας διακαής πόθος που τον συζητάμε πάρα πολλά χρόνια. Αλλά τα αποτελέσματα πάντα δεν είναι αυτά τα οποία επιθυμούμε. Επίσης στη δημιουργία

δικτύου διασύνδεσης με φορείς τόσο εντός της Ελλάδας, όσο και φορείς δημόσιους και ιδιωτικούς κυρίως στο εξωτερικό, καθώς και την ανάπτυξη ενός πραγματικά προηγμένου συστήματος παρακολούθησης και αξιολόγησης της πορείας εφαρμογής της περιφερειακής ρ. Βέβαια αυτό θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει στατιστικά δεδομένα για την υποστήριξη των ανθρώπων που έχουν την ευθύνη λήψης αποφάσεων. Αλλά επίσης και για την αποτελεσματική λειτουργία θεσμών συμβουλευτικών όπως είναι το ΠΣΕΚ που συζητήσαμε και λίγο πριν. Δεύτερον σχετικά με την επικείμενη λειτουργία του ΠΣΕΚ στην Περιφέρεια. Μιλήσαμε και χθες. Μεταφέραμε την εμπειρία μας γιατί έχω τη χαρά ως συντονιστής των περιφερειακών προγραμμάτων να πηγαίνω σε πολλές περιφέρειες. Και είπαμε από τη μέχρι σήμερα εμπειρία μας, από τη λειτουργία αυτού του συμβουλευτικού οργάνου δεν είμαστε απόλυτα ικανοποιημένοι. Δηλαδή ο ρόλος και το τονίζω αυτού του συμβουλευτικού οργάνου, το οποίο στην ουσία πρέπει να είναι ένα think tank σε θέματα καινοτομίας από τα αποτελέσματα που βλέπουμε δεν λειτουργεί σε αυτή την κατεύθυνση. Δηλαδή ενώ ο νόμος προσδιορίζει με απόλυτη σαφήνεια τι πρέπει να κάνει αυτό το συμβουλευτικό όργανο, στην πράξη και εκεί πάλι βλέπουμε ότι μεταξύ της θεωρίας και της πράξης έχουμε μία διαφορά. Δεν είναι ακριβώς αυτό. Ζήτησα και πήρα από τις διαχειριστικές αρχές κάποιων Περιφερειών – δεν θα τις αναφέρω δεν υπάρχει λόγος- τα συμπεράσματα γιατί και την περασμένη φορά είπαμε ότι εμείς δεν επιθυμούμε αυτό το όργανο να συσκέπτεται κατά το δοκούν, οποτεδήποτε και με έναν τρόπο που δεν έχει σημαντικό λόγο να γίνει. Πρέπει να έχει συγκεκριμένη ατζέντα και να κάνει συγκεκριμένες προτάσεις. Εμείς δεν θέλουμε πρακτικά που να λέει τι είπε ο κ. Τατούλης, τι είπε ο κ. Φίρμπας, ο κ. Γκόγκος και στο τέλος να μην καταλαβαίνει κανείς ποια είναι η πρόταση. Εμείς θέλουμε να ξέρουμε ποιες είναι οι προτάσεις αυτών των ανθρώπων που έχουν το ρόλο του think tank για την καινοτομία. Πήραμε τα πρακτικά δύο περιφερειών των ΠΣΕΚ. Το απόλυτο κενό. Δεν γίνεται να προχωρήσουμε έτσι. Αν θέλουμε να κάνουμε ΠΣΕΚ στην Πελοπόννησο που είσαστε στα σκαριά όπως μας ενημέρωσαν πρέπει να λειτουργεί όπως ορίζει ο νόμος. Στην πράξη. Τι διαπιστώσαμε επίσης; Από τα 11 μέλη του ΠΣΕΚ και ενώ είναι πάρα πολύ σημαντικό η σύνδεση του επιχειρηματικού κόσμου με τον ακαδημαϊκό, τα έξι είναι από την ακαδημαϊκή κοινότητα πλειοψηφία και από τα υπόλοιπα είναι από τεχνικά επιμελητήρια ή τον επιχειρηματικό κόσμο. Σε ελάχιστα ήταν παρών ο επιχειρηματικός κόσμος. Ίσως γιατί όλος αυτός ο ενθουσιασμός της επιχειρηματικής ανακάλυψης ξεφούσκωσε. Πρέπει να τον αναβιώσουμε και να τον κρατήσουμε ζωντανό. Αν δεν έχουμε τον μηχανισμό που σας είπα προηγουμένως δεν θα μπορέσουμε να το πετύχουμε αυτό. Συνεδριάζουν λοιπόν κατά κόρον οι ακαδημαϊκοί ΠΣΕΚ και προφανώς αυτό που συζητούν – γιατί δεν υπάρχει κάποιος που να τους δώσει τροφή για την ατζέντα- δηλαδή αποφασίζουν κατά το δοκούν τι θα συζητήσουν. Όπως είναι ανθρώπινο και λογικό οι συζητήσεις κατευθύνονται σε θέματα της αρμοδιότητας τους και όχι απαραίτητα σε αυτό που ορίζει ο νόμος του πως θα συνδέσουμε την έρευνα με τον επιχειρηματικό κόσμο. Άρα λοιπόν δεν χρειάζεται να έχουμε ΠΣΕΚ για τα ΠΣΕΚ. Αυτή είναι η άποψή μας. Πρέπει να το δούμε. Και αν θέλουμε πραγματικά και πιστεύουμε ότι αυτό ως όργανο συμβουλευτικό μπορεί να αποτελέσει πραγματικά μία δύναμη που να δώσει μία ώθηση στα θέματα αυτά πρέπει να λειτουργήσει όπως πρέπει. Σχετικά λοιπόν με αυτό είπαμε και προτείνουμε σχετικά με την επικείμενη λειτουργία του ΠΣΕΚ και σύμφωνα με την μέχρι τώρα εμπειρία λειτουργίας στις άλλες Περιφέρειες θα πρέπει να συνεδριάζει μόνο και όταν υπάρχει ανάγκη γνωμοδότησης σε θέματα που ορίζει ο νόμος. Τάδε του 16 άρθρο 10..δεν θυμάμαι τον αριθμό του νόμου. Οι προτάσεις γνωμοδοτήσεις του ΠΣΕΚ θα πρέπει να κοινοποιούνται σε όλους τους αρμόδιους

φορείς. Διαπιστώσαμε ότι σε κάποιες Περιφέρειες οι διαχειριστικές αρχές δεν ήταν καν ενήμερες των πρακτικών του ΠΣΕΚ. Δεν ξέρω αν με καταλαβαίνετε. Πρέπει να σταματήσουμε. Πρέπει να σταματήσουμε. Δεν γίνεται. Και λέμε θα πρέπει να κοινοποιούνται σε όλους τους αρμόδιους φορείς (Περιφερειάρχης- περιφερειακό συμβούλιο – διαχειριστική αρχή) και άλλα όποια εσείς κρίνετε σκόπιμο. Και να υπάρχει διαφάνεια ως προς το follow up που θα εξασφαλίζεται των προτάσεων. Γιατί δεν έχει μόνο σημασία να έχουμε ένα think tank να λειτουργεί και να κάνει προτάσεις, θα πρέπει να υπάρχει ένα follow up. Και μάλιστα οι decisions makers αυτοί οι οποίοι έχουν την ευθύνη λήψης αποφάσεων σε κάθε Περιφέρεια προφανώς δεν είναι υποχρεωμένοι να εφαρμόζουν τις συμβουλές ενός συμβουλευτικού οργάνου. Αλλά όμως όταν δεν τις εφαρμόζουν, πρέπει να εξηγούν με διαφάνεια γιατί δεν τις εφαρμόζουν. Αυτή είναι η άποψή μας. Τρίτον κάναμε μια καλή συζήτηση χθες και σε σχέση με τις στρατηγικές βιώσιμης αστικής ανάπτυξης. Είδα μάλιστα από τη συνάδελφο που έκανε την παρουσίαση προβολής ενημέρωσης ότι πρόκειται κάποια αντιπροσωπεία από την Περιφέρεια να έρθει και να αναπτύξει αυτό το θέμα των στρατηγικών στις Βρυξέλες τον Οκτώβριο στα πλαίσια της εκδήλωσης open days που διοργανώνει η Γενική Διεύθυνση κάθε χρόνο. Πολύ σημαντικό το θέμα αυτό. Πρέπει όμως να πούμε εδώ ότι αυτή η λογική είναι για πρώτη φορά που εφαρμόζεται σαν λογική και προσέγγιση στη Χώρα μας. Αναγνωρίζουμε ότι σαν πρώτη φορά δε μπορεί να είναι όλα τέλεια. Θα έχουμε παιδικές ασθένειες όπως ειπώθηκε. Ρόλος μας όμως και υποχρέωσή μας θα έλεγα σε μεγάλο βαθμό είναι όταν βλέπουμε ότι υπάρχουν παιδικές ασθένειες να δούμε πως μπορούμε να τις θεραπεύσουμε. Τι διαπιστώσαμε και στην τεχνική συνάντηση χθες; Ότι κάποιοι εκπρόσωποι που έχουν και την ευθύνη τοπικών αρχών τους ζητήθηκε να πουν ποια είναι τα έργα τα οποία έχουν προγραμματίσει, ωριμάσει και σχεδιάσει. Στα πλαίσια ακριβώς αυτής της ολοκληρωμένης υποτίθεται προσέγγισης. Και εμείς είπαμε όταν το ακούσαμε έχουμε την αίσθηση – γιατί το έχω ζήσει σε παλιά χρόνια αυτό- όταν η λογική του προγραμματισμού της ολοκληρωμένης προσέγγισης – και εδώ θα με καταλάβει ο Γιάννης που είμαστε χρόνια εδώ – δεν είχε γίνει κτήμα αυτών οι οποίοι υλοποιούσαν κοινοτικά προγράμματα. Αλλά και χθες είχα την εντύπωση ότι μου γίνεται ένα flash back εκείνης της εποχής. Άκουσα δηλαδή μια shopping list θεμάτων που σκέφτονταν να κάνουν. Και μου έδωσε πραγματικά την αίσθηση του shopping list. Δεν έχουμε φτάσει νομίζουμε εκεί. Είναι η αίσθηση που έχουμε. Νομίζουμε ότι χρειάζεται και εδώ για το μέλλον, προφανώς δεν θα τα αλλάξουμε όλα με τη μία και το είπα και χθες αυτό που λέμε και εννοούμε ολοκληρωμένη προσέγγιση στην ανάπτυξη την ανασυγκρότηση των πόλεων δεν είναι κάτι το οποίο γίνεται πατώντας ένα κουμπί. Όλοι σε Πόλεις ζούμε ή τουλάχιστον οι περισσότεροι. Και για αυτό υπάρχει και αυτή η στρατηγική μέσα στους κανονισμούς. Γιατί οι περισσότεροι κάτοικοι της Ευρώπης ζουν σε μεγάλα αστικά κέντρα τα οποία έχουν και τεράστια προβλήματα. Και πρέπει να τα αντιμετωπίσουμε. Όμως αυτά τα θέματα παίρνουν μεγάλο χρόνο. Δεν αλλάζουν οι Πόλεις μέσα σε μια περίοδο προγραμματισμού πέντε ή έξι ετών. Άρα λοιπόν αυτό που λέμε στρατηγική πρέπει να έχει ένα μακροχρονιότερο όραμα του τύπου όλοι θέλουμε να έχουμε στα επόμενα 15- 20 χρόνια. Δεν μπορούμε να προγραμματίζουμε και να βαφτίζουμε στρατηγική, μία στρατηγική η οποία περιορίζεται σε μία χρονική περίοδο προγραμματισμού. Εγώ επειδή είμαι και λίγο περίεργος – έχω μια κάποια περιέργεια σαν άνθρωπος- δεν σας κρύβω ότι διαβάζω, διαβάζω πολύ. Τις στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης πήρα μερικές στρατηγικές έξυπνης ανάπτυξης να δω τι γράφουν αυτές οι στρατηγικές επιτέλους. Και τι είδα με έκπληξη. Είδα ότι είναι μία αναπαράσταση μιας δομής που έχει το ΠΕΠ. Το είδαμε και σήμερα στην παρουσίαση που έγινε. Άξονας 1 μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Άξονας 2 υποδομές

υγείας. Άξονας 3 περιβάλλον. Αυτό δεν είναι στρατηγική. Δεν έχει όραμα. Εγώ δεν βλέπω πουθενά το όραμα εκεί. Εγώ δεν βλέπω το όραμα των πόλεων που έχουν επιλεγεί για να κάνουν ολοκληρωμένες αστικές ανασυγκροτήσεις. Αυτό λοιπόν πρέπει να μας προβληματίσει για το μέλλον. Προφανώς είμαστε με το πιστόλι στον κρόταφο, πρέπει να κάνουμε κάποια πράγματα, ενδεχομένως πολλά από αυτά που γίνονται να είναι και χρήσιμα και ωφέλιμα και τα λοιπά. Δεν ξέρω όμως πόσο συνάδουν με κάποιο όραμα. Δεν το βλέπω αυτό. Δεν έχει σχεδιαστεί. Πολύ απλά να σας το πω. Αυτό είναι που πρέπει να σκεφτούμε για το μέλλον. Και επιπλέον επειδή δεν υπάρχει ακόμα – να το πω και έτσι- η λογική αυτής της προσέγγισης ενσωματωμένη σε αυτά που κάνουμε για την αστική ανάπτυξη και δεν υπάρχουν και μηχανισμοί. Γιατί υπάρχουν Δήμοι που είναι πολύ αδύναμοι. Δεν έχουν τους ανθρώπους που αφενός μεν θα κάνουν όλη αυτή την προσέγγιση της διαβούλευσης για να χαράξεις ένα όραμα, διότι χρειάζεται μια εκτεταμένη προσέγγιση διαβούλευσης σε αυτά τα θέματα και αφετέρου μετά να το σχεδιάσουν. Και όχι μόνο να το σχεδιάσουν, να το υλοποιήσουν και να το τρέξουν. Όπως δηλαδή τα θέματα που λέγαμε για την καινοτομία- έρευνα και επιχειρηματικότητα. Ποιος θα τα τρέξει αυτά; Ποιος θα κάνει το όραμα πραγματικότητα; Ο εξωτερικός εμπειρογνώμονας που θα προσλάβουμε και που έχουμε προσλάβει και που είναι χρήσιμοι όταν δεν έχουμε κάτι άλλο- δεν έχω κάτι εναντίον- οι οποίοι θα δουλέψουν την περίοδο προγραμματισμού και όταν τελειώσει η σύμβασή τους θα φύγουν; Ποιο know how θα μείνει στις αστικές αρχές για το πώς θα υλοποιήσουμε το όραμα αυτά τα επόμενα 20 χρόνια; Πώς θα γίνουν αυτά; Όταν ας πούμε έχουμε 20 εκατ. για αστικές αναπλάσεις και το 25-30% πηγαίνει σε δαπάνες ενός ενδιάμεσου φορέα, ο οποίος στο τέλος της περιόδου προγραμματισμού ίσως και να μην υπάρχει; Δεν γίνονται αυτά. Πρέπει να σκεφτούμε πως θα το φτιάξουμε και εκεί έχουμε ένα μικρό κενό. Θέλουμε να καταθέσουμε λοιπόν αυτή την ανησυχία μας. Και θα θέλαμε επειδή είναι κρίσιμη στιγμή και η περίοδος να δούμε κάποιες σκέψεις, προτάσεις γιατί θα αρχίσουμε να συζητάμε το μέλλον. Δηλαδή μέχρι τέλος του χρόνου αρχές του επόμενου, όπως είπε και ο Γιάννης, πρέπει να αρχίσουμε να συζητάμε το μέλλον. Και δεν μπορούμε να συζητάμε το μέλλον χωρίς τη γνώση την εμπειρία και αποκρυσταλλωμένα συμπεράσματα σε σχέση με το παρόν. Πρέπει να αντλήσουμε συμπεράσματα από το παρόν για να δούμε πως θα πάμε καλύτερα στο μέλλον. Αυτά είχα να πω και βέβαια για το τελευταίο έχουμε προτείνει και προτείνουμε σχετικά με τις στρατηγικές αστικής ανάπτυξης θα πρέπει να δοθεί ενόψει της προετοιμασίας της επόμενης περιόδου, ιδιαίτερη προσοχή στην επιλογή των παρεμβάσεων ώστε σε αυτές να ανταποκρίνονται στη λογική ενός οράματος, μιας πραγματικά ολοκληρωμένης στρατηγικής των πόλεων. Συνεπώς είναι ιδιαίτερα σημαντικό να γίνει μία διαβούλευση σε επίπεδο Περιφέρειας, να αρχίσει εγκαίρως ώστε να υπάρχει μία ολοκληρωμένη προσέγγιση στην υλοποίηση των σχετικών παρεμβάσεων. Και ο νοών νοείτω. Ευχαριστούμε πάρα πολύ.

**κ. Αντώνης Ψαράκης:** Ευχαριστούμε πολύ κ. Γκόγκο, ευχαριστώ πάρα πολύ για την συνεισφορά σας από όλη τη Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης συνολικά. Να ακούσουμε και τις δικές σας παρατηρήσεις.

**κ. Γιώργος Λογοθέτης** Ευχαριστώ Αντώνη ήδη ο Προϊστάμενος μου έχει κάνει μια εκτενή αναφορά προηγουμένως στα πεπραγμένα του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου όσον αφορά την Περιφέρεια. Και φυσικά δίπλα στη σοφία και την μακροχρόνια εμπειρία του κ. Γκόγκου – ποιος είμαι εγώ να μιλήσω τόσο όσο- αλλά πραγματικά και εμείς από την πλευρά μας θέλουμε να επισημάνουμε την πρόοδο που έχει επιτευχθεί σε σχέση με την 4<sup>η</sup> Επιτροπή Παρακολούθησης, αλλά φυσικά να

υπογραμμίσουμε την ανάγκη περαιτέρω προόδου και επιτάχυνσης ασφαλώς των υλοποιούμενων δράσεων. Αναφέρθηκε η κ. Νικολάκου προηγουμένως και επιβεβαίωσε ο κ. Φίρμπας τις ημερομηνίες κλειδιά όσον αφορά την καταληκτική ημερομηνία για την υπογραφή των νομικών δεσμεύσεων και από εκεί και πέρα την αύξηση που έχουμε όσον αφορά τα περιθώρια των τελικών δαπανών. Αφού επισημάνω και πάλι την ικανοποίησή μας για το θετικό νέο σχετικά με τα επιπλέον δύο Κέντρα Κοινότητας που προγραμματίζονται να επισημάνω και την ανάγκη περαιτέρω προώθησης της περιφερειακής διάστασης των αναγκών του ταμείου το πρόγραμμα να μπορεί να αφουγκράζεται τις περαιτέρω τοπικές ανάγκες της κοινωνίας και να προσπαθεί να δίνει λύσεις. Η ανάδειξη των αναγκών στην Περιφέρεια και η αποτελεσματική ανταπόκριση υπογραμμίζει τη μεγάλη σημασία που δίνουμε σαν υπηρεσία ώστε να λάβουν σάρκα και οστά οι περιφερειακές στρατηγικές τόσο στο κομμάτι της κοινωνικής ένταξης, όσο και για τους roma πιο συγκεκριμένα νωρίτερα σήμερα είδαμε με ικανοποίηση την εξειδίκευση όσον αφορά τη συγκεκριμένη δράση. Και αναμένουμε και τις άλλες δύο οι οποίες από ότι καταλαβαίνω είναι στα σκαριά. Επίσης να υπογραμμίσω τα θετικά νέα που οπωσδήποτε πρέπει να συνεχιστούν για το κομμάτι της υγείας με την ένταξη ακόμα περισσότερων πρωτοβάθμιων δομών υγείας τα TOMY. Να υπενθυμίσω το σημαντικό ρόλο που παίζει ο ευαίσθητος τομέας της υγείας που καλύπτει μάλιστα και στο συγκεκριμένο πρόγραμμα της Πελοποννήσου αλλά και στη Χώρα γενικότερα ένα σημαντικό κομμάτι του προϋπολογισμού που θα μας βοηθήσει για τις δαπάνες για αργότερα. Με μια αρκετή δόση ρεαλισμού να επισημάνω την έλλειψη προόδου σε κομμάτια όπως η κοινωνική οικονομία ή ο άξονας 8 και αυτό καθιστά επιτακτική τη σύντομη και επιτυχή κατάληξη των σχεδίων που έχετε δρομολογήσει ήδη όσον αφορά την επιλογή του ενδιαμέσου φορέα που ελπίζουμε ότι θα επιταχύνει θα απογειώσει τις εξελίξεις σε αυτούς τους τομείς. Να επισημάνω αν και ήδη το ανέφερες Αντώνη τη σημασία που αποδίδουμε σαν Γενική Διεύθυνση στη χρήση απλουστευμένου κόστους και να τονίσουμε την περαιτέρω χρήση του και ει δυνατόν την επιπλέον διεύρυνσή του. Για λόγους οικονομίας χρόνου δεν θα αναφερθώ στην επόμενη προγραμματική περίοδο, έχουν ήδη αναφερθεί τα επόμενα σχέδια. Να σας ευχαριστήσω για τη φιλοξενία, για την πρόσκληση, για τις τιτάνιες προσπάθειες που καταβάλλουν τα μέλη της ομάδας σου και εσύ προσωπικά Αντώνη. Τα θερμά μου συγχαρητήρια πραγματικά. Και σε αυτό το σημείο θα ήθελα να ολοκληρώσω την παρέμβασή μου. Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.

**κ. Αντώνης Ψαράκης:** Γιώργο ευχαριστώ πάρα πολύ και για τα καλά λόγια βεβαίως και με τις δύο Γενικές Διευθύνσεις στο πλαίσιο του προγράμματος στην συνεργασία μας επισκέψαι μας στα έργα και εσείς τα βλέπετε σε μια έκταση πλέον όχι απλά Ελληνική αλλά Ευρωπαϊκή, έχει ευρωπαϊκή διάσταση οπότε οι παρατηρήσεις σας είναι πάρα πολύ χρήσιμες γιατί σε πολλά πράγματα από αυτά που εσείς βλέπετε στα έργα τα δικά μας είναι σαφές ότι τα έχετε συναντήσει πριν αρκετό καιρό σε άλλα έργα άλλων Κρατών Μελών και είναι πάρα πολύ χρήσιμες αυτές οι παρατηρήσεις για να προσπαθήσουμε και εμείς στην Περιφέρεια μας σε μια πολύ δύσκολη οικονομικά περίοδο, παρατεταμένα δύσκολη, να μπορέσουμε αυτές οι πολύ σοβαρές κοινωνικές δομές να δώσουν αυτό που πραγματικά έχουν να δώσουν και να αντιληφθούν τα αποτελέσματα. Γιάννη..

**κ. Φίρμπας Ιωάννης:** Δεν θα έπαιρνα το λόγο αλλά θα ήθελα λίγο να κάνω μερικά σχόλια στις τοποθετήσεις κυρίως του Χρίστου του Γκόγκου αλλά και δύο διευκρινιστικά πράγματα στην παρέμβαση της. Να ξεκινήσω διευκρινίζοντας ότι συμφωνώ και προσυπογράφω τον προβληματισμό σου σε σχέση με δύο εξαιρετικά

σημαντικά εργαλεία εγώ θα έλεγα της τρέχουσας περιόδου και κυρίως της επόμενης. Γιατί εγώ σαν εργαλεία προγραμματισμού και υλοποίησης τα βλέπω πιο πολύ. Πρώτον το θέμα των στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης των περιφερειακών στρατηγικών και των μηχανισμών υλοποίησης. Θα ήθελα να σου ζητήσω να μην επιμένεις να υπάρξουν τουλάχιστον με τον τρόπο τον οποίο ανέφερες τα σχόλια στην επιτροπή παρακολούθησης για τον εξής λόγο: γιατί δεν μου αρέσει καθόλου μέσα από τα προγράμματα και την πολιτική συνοχής να προσπαθούμε να λύσουμε όλα τα προβλήματα και επί παντός επιστητού που συμβαίνει και σε ευρωπαϊκό επίπεδο συμβαίνει και σε εθνικό. Τα γνωστά παραδείγματα των καθυστερήσεων των Κρατών Μελών με την τήρηση των οδηγιών για τα νερά οδήγησαν σε αιρεσιμότητες που αν δεν τις είχε θα έπρεπε όλα τα Κράτη Μέλη να τα έχουν λύσει ως το 2010 και έβαλαν αιρεσιμότητα στην πολιτική συνοχής για να υλοποιούνται. Αποτέλεσμα αργήσαμε εμείς σαν Χώρα να ξεκινήσουμε γύρω στα τρία χρόνια αν θυμάμαι καλά. Θα ήθελα να ξεκαθαρίσω κάτι λοιπόν και εδώ παρών είναι ο Αστέριος για να το επιβεβαιώσει. Ο νόμος στον οποίο αναφέρεσαι είναι ένας νόμος που αφορά συνολικά τη Χώρα είναι ένας εθνικός νόμος αφορά κατά κύριο λόγο το πώς βλέπει η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας τα περιφερειακά συμβούλια έρευνας και καινοτομίας. Θυμίζω ότι άλλαξε στην πορεία ενώ αρχικά είχαμε ξεκινήσει στις Περιφέρειες και ήταν άλλος σχεδιασμός ήρθε έναν νόμος – ειρήσθω εν παρόδω δεν αναφέρει σε κανένα σημείο την μαγική φράση χρηματοδοτούμενα προγράμματα – δεν υπάρχει καν στη λογική του. Όμως εμείς το είχαμε και σαν αιρεσιμότητα και θα το έχουμε και στο μέλλον. Πρέπει λοιπόν να δούμε τι θα κάνουμε. Γιατί; Γιατί έχεις απόλυτα δίκιο ότι πρέπει να υπάρχει ένας μηχανισμός που να έχει μια σειρά από χαρακτηριστικά. Εμείς ως Εθνική Αρχή Συντονισμού φτιάξαμε μια σχετική εγκύκλιο, αναφέρουμε ποιο είναι το σύστημα, όμως πρέπει να δούμε τα του Καίσαρος τω Καίσαρι. Το να έρχονται οι διαχειριστικές αρχές, γιατί αυτό συχνά συμβαίνει, να έρχονται και να προστρέχουν στην υποβοήθηση ενός μηχανισμού που δεν είναι ο δικός τους μηχανισμός – σωστά έχουμε φτιάξει έναν μηχανισμό για να φτιάχνει τη στρατηγική αλλά για να γίνει η δουλειά τρέχουν οι διαχειριστικές αρχές να τους υποστηρίζουν. Τι μπορούν να κάνουν όμως; Να εντοπίσουν – εγώ μιλάω εθνικά δεν μιλάω στην Περιφέρεια, για τη συγκεκριμένη Περιφέρεια θα πεις εσύ Πέτρο- αλλά αυτό που εγώ θα ήθελα να αποφύγουμε είναι πρώτον θα ήταν ευπρόσδεκτη μία πρόσκληση ότι ενόψει και της νέας προγραμματικής περιόδου όπου η ύπαρξη των μηχανισμών παρακολούθησης αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση, πρέπει έγκαιρα οι περιφέρειες όχι μόνο οι περιφέρειες αλλά και οι κεντρικοί φορείς να διαμορφώσουν όλες τις συνθήκες εκείνες που θα επιτρέπουν την ακώλυτη λειτουργία των μηχανισμών παρακολούθησης, του ρόλου τους, του πως θα λειτουργούν και ούτω καθεξής. Δεν θα ήθελα, εξ' ου και η αντίδρασή μου, να περάσουν μέσα από μία επιτροπή παρακολούθησης που άλλωστε δεν έχει και αυτή την αρμοδιότητα του πως θα λειτουργήσει η ΠΣΕΚ της Περιφέρειας τάδε. Διότι πες ότι το κάναμε και πάμε στον Περιφερειάρχη και ρωτάει «και ποιοι είστε εσείς ακριβώς;». αφορά μόνο το επιχειρησιακό πρόγραμμα; Όχι. Τα ΠΣΕΚ είναι φτιαγμένα συνολικά. Θέλω μια προσοχή εκεί και αν θέλεις στο διάλειμμα με τη συνεργασία της διαχειριστικής αρχής να βρούμε ενδεχομένως την κατάλληλη διατύπωση. Το ίδιο ισχύει και μου κάνει εντύπωση το σχόλιο για τις ολοκληρωμένες παρεμβάσεις. Πάλι σημειώνω ότι στην νέα προγραμματική περίοδο οι ολοκληρωμένες παρεμβάσεις αποτελούν πλέον κακώς κατά την άποψή μου γιατί είναι εργαλείο υλοποίησης στρατηγικής, αποτελούν πόλεις objectives αποτελούν στόχο διακριτό πολιτικής, με τον τίτλο «κοντύτερα στους πολίτες». Τι έρχεται λοιπόν να πει; Να δώσει την κατεύθυνση ότι πρέπει να προχωρήσεις σε χωρικής προσέγγισης στρατηγικές οι οποίες θα έρχονται bottom up,



κοντά στους πολίτες. Αυτό το πνεύμα ευχαρίστως πιστεύω και ελπίζω ότι αυτό διακατέχει όλες τις επιλογές που έχουμε στην τρέχουσα περίοδο. Λες δεν υπάρχει όραμα και σου θυμίζει το ΠΕΠ. Δεν με ενοχλεί εμένα καθόλου να μου θυμίζει το ΠΕΠ. Το αντίθετο. Σημαίνει πρακτικά ότι έχει ένα συνδυασμό προτεραιοτήτων που όμως είναι placed based που λέμε και στα νεοελληνικά για να μην ξεχνιόμαστε είναι χωρικά στοχευμένα. Είτε αυτό είναι ένας χώρος ξέρω εγώ μια οροσειρά, μια Περιφέρεια, ένας νομός, είτε βιώσιμη αστική ανάπτυξη. Δεν με ξενίζει λοιπόν Χρίστο μου να έχω και μικρομεσαίες επιχειρήσεις, να έχω και ενέργεια, να έχω και περιβάλλον αρκεί όλα αυτά να έρχονται και να συναρμολογούνται μεταξύ τους στην επίτευξη κάποιων στόχων. Λες και με έκπληξη το ακούω θα το κοιτάξω και εγώ, όταν έχω χρόνο, είμαι διαβαστερός και εγώ- ότι διαβάζεις στρατηγικές και δεν τα βλέπεις αυτά. Μήπως είσαι λίγο υπερβολικός θα έλεγα. Μπορεί να μην το βλέπεις στην πράξη και αυτό είναι συνήθως το πρόβλημα και αυτό είναι που έχω ξαναπεί. Σχεδιάζουμε, σχεδιάζουμε, σχεδιάζουμε και στη συνέχεια όταν έρχεται η ώρα της υλοποίησης που τα πράγματα ξεφεύγουν από τους σχεδιαστές, ξεφεύγουν από τους διαχειριστές και περνάνε στους υλοποιητές – δικαιούχους, τότε υπάρχει μία τάση να πάμε στα πιο εύκολα. Και τα εύκολα είναι η πεπατημένη μας. Ξέρουμε σε μια ολοκληρωμένη παρέμβαση να κάνουμε αναπλάσεις πλατειών; Εκεί θα το κάνουμε γρήγορα. Ξέρουμε να κάνουμε ενεργειακούς ηλεκτροφωτισμούς; Θα το κάνουμε γρήγορα γιατί έχουμε αποκτήσει την εμπειρία. Τα άλλα που απαιτούν διαδικασία αξιολόγησης μικρομεσαίων που να συνδυάζονται ή θύλακες ανεργίας κοινωνικού αποκλεισμού, εκεί αρχίζουν τα δύσκολα. Οπότε αυτό που φοβάμαι ότι εννοείς είναι ενώ έχεις μια στρατηγική που όλα αυτά τα έχει, όταν έρχομαι και βλέπω τι έχεις υλοποιήσει, βλέπω λίστα έργων. Εκεί λοιπόν θα ήθελα να το προσέξουμε σαν σχόλιο πρακτικά θα ήθελα να μην υπάρχει αυτό το σχόλιο γιατί θα ήταν να λέμε σαν να μην υπάρχει και εγώ δεν έχω την αίσθηση από αυτά που έχω δει ότι δεν έχω στρατηγική. Το αντίθετο. Ξέρω ότι έχουμε προχωρημένες στρατηγικές και ΟΧΕ και ΒΑΑ και είσαστε και οι μοναδικοί που έχετε ΤΑΠΤΟΚ αν δεν κάνω λάθος, από τις περιφέρειες ΤΑΠΤΟΚ που να είναι ΕΤΠΑ να σας το πω έτσι. Οι περισσότερες Περιφέρειες το απέφυγαν. Θα ήθελα λίγο να το συζητήσουμε γιατί έχουμε ένα θέμα. Να διευκρινίσω γιατί το άκουσα δύο φορές, δεν θέλω να σας διορθώσω, θέλω να διευκρινίσω αυτό που καταλαβαίνω ότι εννοείτε. Λέτε ότι μέχρι το 2020 είναι το περιθώριο για νομικές δεσμεύσεις. Δεν εννοείτε νομικές δεσμεύσεις με την έννοια που μιλάμε στην Ελλάδα συμβάσεις. Θεωρητικά και κανονιστικά – ακραίο αλλά δεν γίνεται- μπορείς 31-12<sup>ου</sup> του 2023 το πρωί να υπογράψεις σύμβαση, το μεσημέρι να την έχεις υλοποιήσει και το βράδυ να έχεις κάνει δήλωση πληρωμής. Στο παρελθόν μη γελάς το έχουμε κάνει. Στο απώτατο παρελθόν. Στο απώτατο παρελθόν ήταν εντελώς έτοιμα έργα και έβγαίνε. Εδώ αυτό που χρειάζεται εμάς μας συμφέρει να το λέμε αυτό για να πιέσουμε και κυρίως δικαιούχους ..υπογράψτε σύμβαση. Αλλά εγώ δεν θέλω να στηρίζεται σε κάτι που δεν έχει γίνει αντιληπτό. Αυτό που είπα και στην πρωτομιλία μου ήταν ότι μέχρι τέλος του 2020 οφείλει η Χώρα να τελειώσει με τις ετήσιες allocations δεσμεύσεις των προγραμμάτων. Στην Ελλάδα όταν λέμε νοδε, νομικές δεσμεύσεις εννοούμε υπογραφή συμβάσεων. Εσείς στη δική σας ορολογία εννοείτε ότι πρέπει να έχει κλείσει το allocation του 2020, να ξέρει και το budget πόσο έχει κλείσει η Ελλάδα και που σε ποιους άξονες. Αυτό είναι που εννοείτε και αυτό είναι που εννοούμε και εμείς σε σχέση ότι το 2020 είναι η τελευταία χρονιά με τα περιθώρια αλλαγών εσωτερικά στα προγράμματα και μεταξύ επιχειρησιακών προγραμμάτων. Αυτό είναι για να το διευκρινίσουμε. Αλλιώς νομική δέσμευση μπορούμε και αργότερα. Καλό είναι οι δικαιούχοι να ξέρουν ότι δεν μπορούν για να το κάνουν τώρα, ας είμαστε έτσι σωστά να διευκρινίζουμε. Τέλος σε σχέση με το

ΕΚΤ και για τα του Καίσαρος τω Καίσαρι, οι Περιφέρειες έχουν το εξής πρόβλημα σε σχέση με την υλοποίηση δράσεων που απαιτείται εθνικός κεντρικός συντονισμός. Είτε σε ότι αφορά τις επιλογές στρατηγικής είτε σε ότι αφορά κάποια πράγματα που έχουν να κάνουν με τη διαχείριση και την υλοποίηση. Το παράδειγμα που ανέφερες περί κοινωνικής οικονομίας είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα όπου το αρμόδιο κεντρικό Υπουργείο μελετώντας μια σειρά από θέματα είχε προετοιμάσει τις στρατηγικές. Όμως στην πράξη μας προέκυψαν λόγω και του omnibus του κανονισμού σκούπα που εν μέσω της περιόδου έγιναν οι αλλαγές, που ξαφνικά όπως ξέρετε πρόεκυψε το θέμα το κάτω από 50 χιλιάδες πρέπει υποχρεωτικά να πάει με απλοποιημένα κόστη. Αυτό το πράγμα αποδείχθηκε ότι δεν είναι το ευκολότερο πράγμα στον κόσμο για να το αντιμετωπίσεις. Ιδίως έχοντας στο μυαλό σου μικρές δράσεις κοινωνικής οικονομίας και δράσεις κοινωνικής οικονομίας που θα βασιστούν στους υφιστάμενους φορείς για να περάσουν την τεχνογνωσία και ούτω καθεξής. Το ξέρετε και έχουμε συνεργαστεί με την αμπλουά και ευχαριστούμε για τη συνεργασία μας έδωσε μια μορφής λύση αλλά πρέπει κεντρικά με κάποιο τρόπο – εδώ έχω δίπλα μου τον Προϊστάμενο της ΕΥΣΕΚΤ που έχει εμπλακεί πάρα πολύ και εκείνος προσπαθώντας σαν Υπηρεσία να βρουν τον τρόπο και να συντονίσουν αυτό το θέμα που να μπορέσουμε να δώσουμε προς τις Περιφέρειες πόρους που διαχειρίζονται τις κατάλληλες οδηγίες. Παίρνω λοιπόν εν μέρει παρότι δεν είναι αρμοδιότητα του Υπουργείου Οικονομίας ένα βάρος από αυτό που έχουμε συνηθίσει να πέφτει στις πλάτες των Περιφερειών κυρίως για το κοινωνικό ταμείο, όπου υπάρχει μια σειρά από κεντρικές επιλογές που ενδεχομένως σε κάποιες περιπτώσεις αργούν να προκύψουν και στο τέλος της ημέρας για έναν που δεν έχει τη σωστή εικόνα να λέει «α η Περιφέρεια δεν προχωράει». Δεν είναι έτσι. Ήθελα απλά να το πω όχι ότι εννοούσες αυτό, αλλά ήθελα να το πω γιατί θεωρώ ότι ενώ είναι σύνθηρες το φαινόμενο να πηγαίνουμε στις Περιφέρειες και να καταγγέλλεται το εθνοκεντρικό Κράτος με τα Κεντρικά Υπουργεία που φέρουν όλα τα κακά του κόσμου, επειδή τώρα ακούστηκε ανάποδα, μου έλειψε και λέω κάτσε να πω ότι φταίμε και εμείς το Κέντρο ενίοτε γιατί δεν φταίνε για όλα οι Περιφέρειες.

**κ. Χρίστος Γκόγκος:** Ευχαριστώ Γιάννη για τις παρατηρήσεις δύο λόγια ενδεχομένως γιατί νομίζω ότι είναι αρκετά χρήσιμο να μην υπάρξει παρεξήγηση σε αυτά που είπα και εισηγήθηκα και να ξεκαθαριστούν και κάποια πράγματα. Όσον αφορά τη διατύπωση των σκέψεων μας και των προτάσεων που κάναμε. Αν έχει ένα θέμα διατύπωσης προφανώς να το δούμε. Επί της ουσίας όμως και σίγουρα εμείς αν κάνουμε για το θέμα της καινοτομίας έρευνας επιχειρηματικότητας, αν κάναμε αυτές τις προτάσεις και τις συζητήσαμε και χθες και υπήρχε ομοφωνία πρέπει να σου πω, γιατί ήμουν χθες, στην προσέγγιση στο πως πρέπει να δούμε λίγο καλύτερα. Μην ξεχνάς ότι το καλύτερο είναι ο εχθρός του καλού. Δεν είπα ότι δεν έχει γίνει τίποτα. Δεν μηδενίζω κανέναν και τίποτα. Απλά μπορούμε να κάνουμε καλύτερα και είναι σίγουρο ότι μπορούμε να κάνουμε καλύτερα. Και η έννοια της δικής μας συζήτησης και παρέμβασης είχε απλά και μόνο αυτό το στόχο. Διότι είμαστε στο ίδιο τραπέζι νιώθουμε κοντά σας. Θέλουμε να πετύχουν οι Περιφέρειες και προφανώς αν στη διατύπωσή μου υπάρχει κάποια στόχευση στην Πελοπόννησο πρέπει να διαγραφεί, διότι προφανώς αυτό που είπαμε δεν αφορά μόνο την Πελοπόννησο ή ο τρόπος λειτουργίας του ΠΣΕΚ όπως είπες. Αφορά και τη Γενική Γραμματεία Έρευνας Τεχνολογίας που έχει έναν κεντρικό μηχανισμό –Αστέρι με επιβεβαιώνεις ή με διορθώνεις- αλλά αφορά και όλα τα περιφερειακά ΠΣΕΚ. Αυτό που κατέθεσα σαν παράδειγμα και νομίζω ότι είναι χρήσιμο σαν τροφή για σκέψη είναι ότι εμείς το ψάξαμε λίγο. Σε κάποιες Περιφέρειες που αντίθετα με την Πελοπόννησο έχουν

ΠΣΕΚ και λειτουργεί. Και μάλιστα σε κάποια Περιφέρεια – δεν χρειάζεται να την ονομάσω- το ΠΣΕΚ έχει συνεδριάσει πάνω από 20 φορές. Γιάννη γνωρίζομαστε χρόνια. Εμείς λέμε πρακτικά ουσιαστικά τι έχουμε διαπιστώσει. Από εκεί και πέρα ο τρόπος η διατύπωση, μπορούμε να τη διορθώσουμε. Εδώ δεν είναι θέμα διατύπωσης. Είναι θέμα ουσίας. Και για εμάς η ουσία είναι αυτή. Πρέπει αυτό να το δούμε. Αν θέλουμε αυτά τα όργανα αυτές οι δομές να αποτελέσουν ένα πραγματικό think tank πρέπει να το σκεφτούμε λίγο καλύτερα. Αυτό είπαμε τίποτα άλλο. Ούτε για την Πελοπόννησο, ούτε για το Βόρειο Αιγαίο, ούτε για την Κρήτη, αυτό νομίζουμε ότι είναι σημαντικό να το δούμε. Για ότι αφορά βέβαια ένα μηχανισμό που θα τα τρέξει όλα αυτά αντιλαμβάνομαι τις συμφωνίες συμφωνούμε. Πρέπει να κάνουμε κάτι καλύτερο. Θα πρέπει να το δούμε λίγο να το συζητήσουμε πως μπορούμε να είμαστε πιο αποτελεσματικοί. Εδώ ξέρουμε ότι έχουμε να κάνουμε όταν μιλάμε για καινοτομία με ένα τεράστιο οικοσύστημα δεν μπορούμε να το αντιμετωπίσουμε. Και προφανώς. Το ΠΕΠ και η διαχειριστική αρχή έχει αρμοδιότητα να ασχοληθεί με το ΠΕΠ. Αλλά η καινοτομία δεν είναι μόνο το ΠΕΠ. Συμφωνούμε ότι είναι ένα σημαντικό εργαλείο το ΠΕΠ αλλά γύρω από την καινοτομία υπάρχει ένας ολόκληρος κόσμος. Υπάρχει ένα ολόκληρο οικοσύστημα. Πρέπει να υπάρχει ένας μηχανισμός που να μπορεί να αντλήσει εμπειρία από το οικοσύστημα. Δεν είναι δυνατόν να μην υπάρχει. Αυτό είπαμε. Και νομίζω ότι είναι το αυτονόητο είναι κάτι λογικό και συμφωνήσαμε και χθες στην τεχνική συνάντηση. Εντάξει μπορεί κάποια πράγματα να λέγονται σε μια Περιφέρεια να μην λέγονται σε άλλη με τον ίδιο τρόπο ή με την ίδια πειθώ ή με την ίδια ένταση. Ξέρεις και εσύ όπως και εγώ με την εμπειρία που κουβαλάμε έχουμε έναν τρόπο ένα χαρακτηριστικό να προβάλλουμε τα επιχειρήματα. Αλλά η αλήθεια είναι ότι πρακτικά είναι αυτό. Τέλος για ότι αφορά το θέμα των στρατηγικών. Δεν είπαμε ότι κακώς υπάρχουν. Δεν είπαμε ότι κακώς προβλέπουμε να κάνουμε έργα περιβάλλοντος να ενισχύσουμε τις επιχειρήσεις στις Πόλεις να κάνουμε πεζοδρομήσεις αστικές αναπλάσεις και τα λοιπά. Αλλά αυτό που είπαμε και νομίζω ότι μπορούμε να συμφωνήσουμε όλοι γύρω από αυτό το τραπέζι, είναι ότι η ανασυγκρότηση των Πόλεων με τα προβλήματα που έχουν με τον τρόπο που χτίστηκαν, με τα πολεοδομικά προβλήματα γιατί ζούμε όλοι μας στην Ελλάδα, γνωρίζουμε τα προβλήματα των Πόλεων μας, δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν με έναν προγραμματισμό ο οποίος περιορίζεται σε πέντε ή έξι χρόνια της προγραμματικής περιόδου. Αυτό θα πρέπει ίσως να το δούμε αυτό είπαμε. Συμφωνούμε; Καλώς. Δεν συμφωνούμε; Πάλι καλώς. Εμείς δεν έχουμε κανένα πρόβλημα. Εμείς είμαστε εδώ να κάνουμε κάποιες προτάσεις προβληματισμού. Δεν θέλουμε να επιβάλλουμε σε κανέναν τίποτα. Προφανώς υπάρχουν φορείς σε επίπεδο εθνικό, σε επίπεδο Περιφέρειας οι οποίες έχουν την αρμοδιότητα λήψης αποφάσεων. Στο κάτω κάτω να πούμε και πολύ απλά. Εμείς δεν έχουμε δικαίωμα ψήφου γύρω από αυτό το τραπέζι. Αλλά όπως πολύ σωστά είπε και ο κ. Περιφερειάρχης στην αρχή έχουμε ένα δικαίωμα λόγου ευχαριστούμε για αυτό και κάνουμε κάποιες προτάσεις. Δεν προσπαθούμε να επιβάλλουμε κάτι μέσω κάποιων εισηγήσεων στα συμπεράσματα και τα λοιπά. Προσπαθούμε να εισάγουμε κάποιες σκέψεις food for thought να το πω σε άπταιστα ελληνικά. Από εκεί και πέρα οι decisions makers θα αποφασίσουν, εκείνοι έχουν την αρμοδιότητα. Θεωρούμε όχι ότι αυτό που έχουμε κάνει μέχρι τώρα ή έως τώρα είναι για πέταμα αλλά μπορούμε να κάνουμε απλά καλύτερα, ειδικά όταν μιλάμε για την ανασυγκρότηση των Πόλεων μας. Τίποτα άλλο ευχαριστούμε. Και το θέμα της διατύπωσης ναι Αντώνη να το δούμε για να μην δημιουργούμε και παρεξηγήσεις στο τι προτείναμε. Εδώ δεν θέλουμε ούτε να παρεξηγηθούμε ούτε να δημιουργήσουμε λάθος εντυπώσεις. Ευχαριστούμε.

**κ. Χατζηπαραδείσης Αστέρης:** Μία φράση μόνο πράγματι με τον 4386 άρθρο τάδε και λοιπά φτιάχτηκαν τα ΠΣΕΚ τα οποία δεν είναι ούτε για τη ρις μόνο ούτε για τα διαρθρωτικά, είναι για την Περιφέρεια. Σε μερικές Περιφέρειες υπήρξε κινητοποίηση σε άλλες δεν υπήρξε. Επειδή υπήρχε η ρις από δίπλα που είναι κατεξοχήν αντικείμενο αυτών των ΠΣΕΚ. Είπαμε να τα φέρουμε λίγο πιο κοντά. Και έτσι πιάσαμε. Και ατυχώς πιάσαμε και τις διαχειριστικές γιατί οι διαχειριστικές είναι αυτές που ανταποκρίνονται καλύτερα σε τέτοιου είδους πιέσεις. Αυτό είναι το σχήμα. Σιγά σιγά πιστεύω δεν πρέπει να είμαστε πολύ απόλυτοι μαύρο άσπρο. Είναι δρόμος αντοχής αυτός. Σας ανέφερα την ΓΓΕΤ σαν παράδειγμα. Σιγά σιγά θα γίνουν αυτά. Εδώ είμαστε καλά να είμαστε και θα τα κάνουμε. Ευχαριστώ αυτό.

**κ. Πέτρος Τατούλης Περιφερειάρχης Πελοποννήσου:** Νομίζω ότι είχε εξαιρετικό ενδιαφέρον η κουβέντα ειδικά πριν ολοκληρωθεί η συνδιάσκεψη, η συνεδρίαση της Επιτροπής Παρακολούθησης. Νομίζω όμως ότι αναδείχθηκαν σημαντικά θέματα, τα οποία θεωρώ ότι είναι εξαιρετικά χρήσιμα. Δεν νομίζω ότι απέχουν πολύ οι απόψεις του Χρίστου από του Γιάννη. Επί της ουσίας και οι δύο λένε τα ίδια πράγματα. Από τη μία πλευρά από την πλευρά της Εθνικής Υπηρεσίας Συντονισμού υπάρχει μία ένσταση στο κατά πόσο μπορεί αυτό που είπε ο Χρίστος να διατυπωθεί εγγράφως στην επιτροπή παρακολούθησης. Είναι ένα σημαντικό θέμα που νομίζω ότι κανονιστικά Χρίστο, έχει δίκιο ο Γιάννης. Λέω αυτό το πράγμα. Από την άλλη πλευρά όμως θεωρώ ότι είναι πάρα πολύ σημαντικές οι παρατηρήσεις που έκανες. Και είναι αυτό που λέμε παιδικές ασθένειες και παθογένεια στη διαχείριση των προγραμμάτων. Γιατί μην βγαίνουμε όλοι μας προς τα έξω χωρίς να θέλουμε να πούμε την πραγματικότητα. Ποιο είναι το μεγάλο πρόβλημα; Η έλλειψη εφαρμογής και πίστης στο κανονιστικό σχέδιο, στον κανονισμό είτε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία όποτε θέλει το φτιάχνει και συνεννοείται όπως το θέλει, είτε από την πλευρά των εθνικών αρχών. Αυτό νομίζω ότι είναι ένα σημαντικό πρόβλημα και εδώ έχει να κάνει με όλους τους φορείς που ασχολούνται με την υλοποίηση που δεν επιμένουν αυστηρά στην τήρηση και μόνο στην τήρηση του κανονιστικού πλαισίου. Ξεχνάμε τι περάσαμε στην προηγούμενη υλοποίηση του περιφερειακού προγράμματος με την άρνηση του Γενικού Γραμματέα να σταματήσει αυτομάτως την αξιολόγηση και την ένταξη συγκεκριμένων έργων; Κάτι που το πληρώσαμε στο τέλος του προγράμματος. Και νομίζω ότι αυτό είναι το σημαντικότερο. Και από την άλλη πλευρά δεν κατάλαβα. Η διαχειριστική αρχή είναι καλή όταν συναλλάσσεται και συνλειτουργεί μαζί σας και τα υπόλοιπα ζητήματα τα πληρώνει η πολιτική ηγεσία; Δεν καταλαβαίνω αυτή τη λογική. Θα πρέπει να είμαστε ξεκάθαροι θεωρώ ότι ο Χρίστος έχει απόλυτα δίκιο σε ένα σημαντικό θέμα. Δεν μπορεί να συνεχίζουμε να υπάρχουμε χωρίς ένα think tank που δεν είναι μηχανισμός είναι ακριβώς αυτός ο φορέας, που θα σου δίνει τα εναύσματα να προχωρήσεις σε μια ολοκληρωμένη στρατηγική. Αυτά είναι τα think tank εργαλεία είναι. Και από την άλλη πλευρά ασφαλώς και δεν είναι εργαλείο τα θέματα κοινωνικής συνοχής. Αλλά είναι πολιτικές στόχοι γιατί προβλέπεται από το άρθρο της Λισαβόνας είναι ξεκάθαρο για την εδαφική συνοχή. Η εδαφική συνοχή δεν είναι μία αντίληψη που έχει να κάνει μόνο και μόνο πολιτικά με τα εδαφολογικά προβλήματα μιας περιοχής. Είναι με τη σύνθεση όλων των γεγονότων και των δεδομένων που διαταράζουν την κοινωνική συνοχή σε μια εδαφική περιοχή. Για αυτό λοιπόν θεωρώ είναι εξαιρετικά τα θέματα της βιώσιμης ανάπτυξης και της χωρικής ανάπτυξης. Γιατί ούτε και αυτό είναι σωστό ότι δεν πρέπει να έχει το σύνολο του προγράμματος. Το σύνολο του προγράμματος πρέπει να το έχει. Πρέπει να είναι πολυστοχευμένη και πολυθεματική. Γιατί η κοινωνική και εδαφική συνοχή συνοδεύεται με όλα τα γεγονότα αλλά και με όλες τις

προδιαγραφές ενός προγράμματος. Και επιτρέψτε μου να πω κάτι. Δεν ξέρω κατά πόσο υπάρχει έλλειψη στρατηγικής, υπάρχει νομοθετημένη η ευθύνη της στρατηγικής στη Χώρα. Σε εθνικό επίπεδο είναι η Κυβέρνηση. Σε περιφερειακό επίπεδο είναι οι Περιφέρειες, οι Αιρετές Περιφέρειες οι οποίες συγκροτούν και συγγράφουν τον αναπτυξιακό σχεδιασμό τους δηλαδή τη στρατηγική τους για την επόμενη δεκαετία ή για την επόμενη δεκαπενταετία. Δεν μπορεί κανένας να διαταράσσει αυτές τις αρμοδιότητες και τα δικαιώματα. Ούτε η Εθνική Επιτροπή, ούτε η Κυβέρνηση, ούτε κανένας. Γιατί ουσιαστικά αποκλείεται το δικαίωμα του θεσμού που έχει οριστεί με νόμο ως υπεύθυνος στο να ασκεί υπεύθυνα την αρμοδιότητα. Και θα έλεγα ότι εντάξει υπάρχει πρόβλημα. Γιάννη το ξέρουμε πάρα πολύ καλά στις βιώσιμες αστικές αναπλάσεις ήρθαν οι Δήμοι με παλιές στερεότυπες προσεγγίσεις να αναπτύξουν ένα πρόγραμμα και να το υλοποιήσουν χωρίς να το πιστεύουν σε αυτό το πράγμα, χωρίς να έχουν τη γνώση αυτού του πράγματος. Φταίει από την μία πλευρά ο σχεδιασμός της κεντρικής πολιτικής αλλά κυρίως εδώ φαίνεται η ανεπάρκεια και η έλλειψη ενός think tank που θα μπορούσε μέσα στον κορμό των συλλογικών οργάνων των αυτοδιοικήσεων να έχει τέτοιες πληροφορίες και τέτοια ενημέρωση. Δεν είναι βιώσιμη αστική ανάπτυξη η ανάπτυξη μιας πλατείας. Είναι τραγικό λάθος να το πιστεύουμε αυτό το πράγμα. Δεν είναι βιώσιμη αστική ανάπτυξη η αναγκαιότητα που πολιτικά αντιλαμβάνεται ο Δήμαρχος ότι πρέπει να αναπλάσει ένα κτίριο για να το προσφέρει δήθεν στους πολίτες ως λύση. Βιώσιμη αστική ανάπτυξη είναι τελείως διαφορετικό πράγμα. Τι σημαίνει; Ότι διαμορφώνω αυτό το σύστημα – πως το είπε Χρίστο αυτό το οργανικό σύστημα- προκειμένου να δημιουργήσει συνθήκες ανάπτυξής του και κυρίως για να αναπτύξεις την οικονομική δραστηριότητα που είναι συνυφασμένη με την ύπαρξη της ποιότητας της ζωής του οικοσυστήματος που θέλεις να αναπτύξεις. Γιατί το ΤΑΠ ΤΟΚ είναι σημαντικό εργαλείο; Γιατί κυρίως αντιμετωπίζει προβλήματα ερημοποίησης. Και η Χώρα μας και η Περιφέρεια μας αντιμετωπίζει τέτοια προβλήματα ερημοποίησης. Και θα μπορέσει να αποτελέσει στην καινούργια περίοδο ένα χρήσιμο εργαλείο για τη διεκδίκηση μεγαλύτερων ποσοστώσεων του προγράμματος. Και νομίζω προς αυτή την κατεύθυνση στρέφονται όλοι οι φορείς διεκδικώντας περισσότερα πράγματα. Επιμένω στο λοιπόν στο think tank, επιμένω στην απόλυτη εφαρμογή του κανονισμού. Όσα προβλήματα παρουσιάζονται, παρουσιάζονται στο ζήτημα της έλλειψης σεβασμού και απόλυτης εμπιστοσύνης στο κανονιστικό πλαίσιο τόσο από την πλευρά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όσο και από την πλευρά τη δική μας. Και αυτό νομίζω ότι είναι ένα πολύ σημαντικό έλλειμμα το οποίο πιστεύω ότι έχουν γίνει τεράστια βήματα, ώστε να αντιμετωπιστούν αυτά τα σημαντικά ζητήματα. Μιλάμε για μηχανισμούς. Χωρίς μηχανισμούς δεν μπορεί να ισχύσει καμία πολιτική. Είμαστε πεπεισμένοι για αυτό το πράγμα. Τι είπα προηγούμενα για την ολοκληρωμένη ολιστική διαχείριση των υγρών λυμάτων. Χρειάζεται καινούργιος μηχανισμός. Χρειάζεται δηλαδή καινούργιες νομοθετικές πρωτοβουλίες από την Κυβέρνηση ώστε να πάρει από τους Δήμους την ευθύνη της διαχείρισης των ΔΕΥΑ και να την δώσει σε έναν κεντρικό περιφερειακό σχεδιασμό. Αυτός είναι ένας μηχανισμός περιφερειακός μηχανισμός, ο οποίος θα ελέγχεται και θα ελέγχει συνεχώς. Και όπως ακούστηκε και πριν λίγο για το θέμα της Πελοπόννησος ΑΕ. Θα μπορούσε να είναι ΦΔ η Πελοπόννησος ΑΕ για πολλά ζητήματα όπως για το θέμα της ris που είπαμε πριν λίγο, εμείς έχουμε ως Περιφέρεια έναν μηχανισμό που φτιάχτηκε με ευρωπαϊκά χρήματα από το 2<sup>ο</sup> κοινοτικό πλαίσιο το μηχανισμό μεταφοράς έρευνας και τεχνολογίας. Και θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως ΦΔ. Αλλά εδώ ενώ η απόψις μας ήταν ξεκάθαρη, υπήρξαν σημαντικά προβλήματα στην αλληλογραφία του Προϊσταμένου της Διαχειριστικής Αρχής με τις αντίστοιχες άλλες υπηρεσίες. Με αποτέλεσμα να ξαναπάμε πάλι στη

δημιουργία στη διατήρηση σημαντικών φορέων σημαντικών δύο τριών φορέων που ασφαλώς και πιστεύω ότι αυτό δεν βοηθάει τη Χώρα, γιατί όταν έχουμε έναν κανονιστικό πλαίσιο λειτουργίας των ΦΔ δεν έχουμε κανένα πρόβλημα, έχουμε ελεγκτικούς μηχανισμούς για να ελέγχουν αυτή τη διαδικασία. Και πάνω από όλα έχουμε τους ελεγκτικούς μηχανισμούς που προβλέπονται από την ευρωπαϊκή επιτροπή. Δεν χρειάζεται να βρούμε κάτι καινούργιο για να το λύσουμε το ζήτημα. Αρκεί θα πρέπει να το διευκολύνουμε. Η εκτίμησής μου είναι λοιπόν να εγγραφούν οι παρατηρήσεις σας, να μην ψηφιστούν οι παρατηρήσεις σας καθότι εσείς δεν είστε μέλη της επιτροπής με δικαίωμα ψήφου. Και από εκεί και πέρα ας λειτουργήσει ως ένας γενικότερος προβληματισμός, ένας καινούργιος μπουσουλός που κατά τη γνώμη μου θα είναι πάρα πολύ χρήσιμος. Και επειδή είδα και ένα σχόλιο ενός νέου ότι τα έργα σταματάνε το 2020 να εντάσσονται, θέλω να ενημερώσω ότι ένταξεις έργων στο πρόγραμμα μπορεί να γίνεται μέχρι την τελευταία ημέρα του 2023 με ότι αυτό συνεπάγεται. Εκείνο που θέλω να πω είναι ότι θέλει μεγάλη προσοχή στη διαχείριση του προγράμματος και θέλει μεγάλη σοβαρότητα. Η καινούργια περιφερειακή αρχή θα είναι υποχρεωμένη μέσα στα επόμενα χρόνια να κάνει εντάξεις πάνω από 300 εκατομμύρια €, δηλαδή στο 200% του αρχικού προϋπολογισμού του προγράμματος, προκειμένου να είμαστε σίγουροι και να είναι σίγουροι ότι το πρόγραμμα θα υλοποιηθεί έτσι όπως προβλέπεται από τους κανονισμούς και την ευθύνη μας.

**κ. Αντώνης Ψαράκης:** Ευχαριστώ πάρα πολύ όλους για τις παρατηρήσεις. Ήδη θα αρχίσουμε να γράφουμε τα συμπεράσματα για να τα δούμε μετά το πέρας της 2<sup>ης</sup> ενότητας. Να πάμε λοιπόν πάρα πολύ γρήγορα να δούμε τα ειδικά θέματα τις παρουσιάσεις αυτές, σας παρακαλώ όσο το δυνατόν πιο σύντομα μπορούμε. Γιώργο να ξεκινήσουμε το σχέδιο αξιολόγησης που είναι και το θέμα που επηρεάζει το πρόγραμμά μας και μετά είναι οι παρεμβάσεις της ΕΑΣ σε θέματα που αφορούν γενικά για το ΕΣΠΑ το τι συμβαίνει στην κατανομή αποθεματικού, για τις βασικές δράσεις του ΕΚΤ από την ΕΥΣΕΚΤ. Τους ευχαριστώ όλους πάρα πάρα πολύ. Απλά παράκληση είναι για να ακούσουν και τα στελέχη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και να προλάβουμε να πάμε όσο το δυνατόν πιο γρήγορα. Γιώργο το πιο σημαντικό με το σχέδιο αξιολόγησης σε ευχαριστώ πολύ.

**κ. Παυλάκης Γεώργιος:** Δυο λόγια το εγκεκριμένο σχέδιο του προγράμματος κατά τη συνεδρίαση της 2<sup>ης</sup> συνεδρίασης της Επιτροπής το 2016 υλοποιείται αλλά απαιτείται να γίνουν κάποιες τροποποιήσεις προκειμένου να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα εφαρμογής του προγράμματος. Θα πω δύο κουβέντες υπήρχαν 19 αξιολογήσεις εγκεκριμένες μέχρι και το 2022. Μέχρι τώρα έχουν εκπονηθεί δύο και εκπονούνται άλλες δύο αξιολογήσεις. Δεν θέλω να σας ζαλίσω με τις 19 αξιολογήσεις τα πολύ χοντρικά. Υπάρχουν επίσης καθυστερήσεις αξιολόγησης προτάσεων λόγω του ότι έχουν καθυστερήσει αυτά που ειπώθηκαν πριν στους άξονες 1 και 2 Α, καθώς και στην οποιαδήποτε λογική καθυστέρηση των χωρικών. Άρα οι αξιολογήσεις που προβλέπονταν για δράσεις αυτών των αξόνων προτεραιότητας πρέπει να πάνε αναγκαστικά πίσω προκειμένου να υπάρξουν δράσεις υλοποιηθείσες προκειμένου να αξιολογηθούν. Άρα υπάρχει στο φάκελό σας ο πίνακας της πρότασης αναθεώρησης τροποποίησης του σχεδίου αξιολόγησης. Έχουν μειωθεί οι αξιολογήσεις κατά δύο και έχει προστεθεί η αξιολόγηση ex ante της νέας προγραμματικής περιόδου. Άρα προβλέπεται νέα αξιολόγηση ex ante αξιολόγηση της νέας προγραμματικής περιόδου και έχουν διαγραφεί δύο αξιολογήσεις. Επίσης οι αλλαγές που έγιναν στο σχέδιο αξιολόγησης είναι μέσα στα δελτία ταυτότητας των αξιολογήσεων. Έχουν αλλάξει στην αναθεώρηση οι ειδικοί στόχοι άρα προσαρμόστηκαν οι νέοι ειδικοί στόχοι στις αξιολογήσεις και κάποιες άλλες αλλαγές ημερομηνιών σύμφωνα με την πρόβλεψη

υλοποίησης των δράσεων που θα αξιολογηθούν. Άρα είναι προς έγκριση η τροποποίηση του προγράμματος. Θα πρέπει να διαβουλευτεί η διαχειριστική αρχή με τις υπηρεσίες της ΕΑΣ και ιδίως με την ΕΥΣΑΑ. Άρα πιστεύουμε ότι θα πρέπει να δοθεί εξουσιοδότηση στη διαχειριστική αρχή από την επιτροπή παρακολούθησης να κάνει τις τροποποιήσεις σύμφωνα με τις διαβουλεύσεις που θα κάνει με την ΕΥΣΕΚΤ. Ευχαριστώ πολύ.

**κ. Μπαρλαμπάς Παναγιώτης :** Γειά σας από την ειδική υπηρεσία συντονισμού της εφαρμογής του Υπουργείου Ανάπτυξης και της εθνικής αρχής συντονισμού θα κάνουμε μια γενικότερη παρουσίαση σε συνέχεια των όσων αναφέρθηκαν από το Γενικό Διευθυντή της Γενικής Αρχής Συντονισμού τον κ. Φίρμπα για την ενεργοποίηση του ΕΣΠΑ καθώς και θα παρουσιάσουμε με τη συμβολή των επιχειρησιακών προγραμμάτων του ΕΣΠΑ στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και στο τέλος θα αναφερθούμε για τους στόχους των δαπανών για το έτος 2019.

**κ. Νικολάκου :** Πείτε μας το όνομα και την ιδιότητά σας.

**κ. Μπαρλαμπάς Παναγιώτης :** είμαι στέλεχος της ειδικής υπηρεσίας συντονισμού και χειριστής του προγράμματος από την πλευρά της υπηρεσίας μας για την Περιφέρεια Πελοποννήσου. Θα ήθελα και εγώ με τη σειρά μου να ευχαριστήσω την επιτροπή παρακολούθησης και τον κ Περιφερειάρχη για την πολύ καλή συνεργασία που έχουμε και την θερμή φιλοξενία κάθε φορά, καθώς και τη διαχειριστική αρχή για την σχέση εμπιστοσύνης που έχουμε χτίσει όλα αυτά τα χρόνια που συνεργαζόμαστε για την επίτευξη των κοινών στόχων του προγράμματος. Και προχωρώντας όπως είπα και πριν στην παρουσίαση που θα αναφερθούμε. Το πρώτο κομμάτι δεν ξέρω αν φαίνεται καλά και αν μπορείτε να διακρίνετε αφορά στην ενεργοποίηση του συνόλου του ΕΣΠΑ σε όρους δημόσιας δαπάνης. Δεν θέλω να μπω σε νούμερα και να πω πολλά. Απλά αυτό που αξίζει να αναφερθεί σε επίπεδο ενεργοποίησης και ειδικά προσκλήσεων το περιφερειακό σκέλος του ΕΣΠΑ που οι προγραμματικοί πόροι είναι στα 5,6 δις, έχουμε ξεπεράσει κατά 20% και έχουμε φτάσει στο 120%, καθώς και σε επίπεδο ΕΣΠΑ έχουμε ξεπεράσει το σύνολο των προγραμματικών πόρων των 25,8 δις €. Προχωρώντας παρακάτω και όσον αφορά τις κανονιστικές υποχρεώσεις στη θεματική συγκέντρωση για τα δύο ταμεία, υπενθυμίζουμε ότι όσον αφορά το ΕΤΠΑ βάσει του κανονισμού οι πόροι του ταμείου σε επίπεδο Χώρας που θα πρέπει να κατευθυνθούν στους θεματικούς στόχους 1 έως 4 είναι τουλάχιστον 50% για τις λιγότερο αναπτυγμένες Περιφέρειες και 60% για τις Περιφέρειες σε μετάβαση καθώς επίσης το 12% των πόρων στις λιγότερο αναπτυγμένες ή το 15% στις Περιφέρειες σε μετάβαση θα πρέπει να κατευθυνθούν προς το θεματικό στόχο 4. Αντίστοιχα σύμφωνα με τον κανονισμό του ΕΚΤ θα πρέπει τουλάχιστον το 20% των πόρων σε επίπεδο Χώρας να κατευθυνθεί στο θεματικό στόχο 9 και ταυτόχρονα σε επίπεδο κάθε επιχειρησιακού προγράμματος θα πρέπει τουλάχιστον το 60% των πόρων για τις λιγότερο αναπτυγμένες ή το 70% για τις Περιφέρειες σε μετάβαση να κατευθυνθεί το πολύ σε πέντε επενδυτικές προτεραιότητες. Από την ανάλυση των μέχρι τώρα στοιχείων της υλοποίησης του ΕΣΠΑ προκύπτει ότι τόσο για το ΕΤΠΑ όσο και για το ΕΚΤ έχουμε αναλογική επίτευξη της θεματικής συγκέντρωσης σε επίπεδο νομικών δεσμεύσεων, καθώς και για το ΕΚΤ και σε επίπεδο δαπανών. Καθώς και ευελπιστούμε ως το τέλος της προγραμματικής περιόδου θα έχει επιτευχθεί αυτό που έχουμε πετύχει έως τώρα αναλογικά και στα δύο ταμεία σε επίπεδο δαπανών. Προχωρώντας παρακάτω και όσον αφορά στην ενεργοποίηση του ΕΣΠΑ ανά θεματικό στόχο στο σύνολό του, αυτό που έχουμε να παρατηρήσουμε και σε όσα έχουμε πει και στη περσινή επιτροπή παρακολούθησης η τάση δεν έχει αλλάξει και

οι θεματικοί στόχοι όπου έχουν και τη μεγαλύτερη συμβολή στην παραγωγή δαπανών το οποίο είναι κοντά στο ένα τρίτο του συνόλου των δαπανών του ΕΣΠΑ είναι από το θεματικό στόχο 7 που αφορά στις μεταφορές και στο θεματικό στόχο 8 που αφορά στην απασχόληση και μαζί με θεματικό στόχο 4 και το θεματικό στόχο 10 που αφορά στην εκπαίδευση, από αυτούς τους τέσσερις θεματικούς στόχους παράγεται περίπου το 60% του συνόλου των δαπανών του ΕΣΠΑ έως τώρα. Όσον αφορά στην ενεργοποίηση του περιφερειακού σκέλους εδώ αυτό που αξίζει να παρατηρήσουμε είναι η έγκριση της υπερδέσμευσης που έχει δοθεί σε δύο θεματικούς στόχους τον 7 και το θεματικό στόχο 10 επιπλέον των πόρων που προβλέπονται ώστε να καταστεί εφικτή η ένταξη νέων δράσεων που απαιτούνται. Και επιπλέον όσον αφορά τη συμβολή του περιφερειακού σκέλους ανά θεματικό στόχο στην απορρόφηση οι θεματικοί στόχοι όπου έχουν και τη μεγαλύτερη συμβολή είναι και εδώ θεματικός στόχος 7, όπως είδαμε στην περίπτωση του συνόλου του ΕΣΠΑ καθώς και ο θεματικός στόχος 9, που ουσιαστικά οι πόροι που δίνει στο σύνολο των δαπανών είναι πάνω από 40% και μαζί με το θεματικό στόχο 6 που αφορά στο περιβάλλον αυτοί οι τρεις θεματικοί στόχοι στο περιφερειακό σκέλος μας δίνουν πάνω από το 80% των συνολικών δαπανών των πόρων του ΠΕΠ. Στην συνέχεια όσον αφορά στη συμμετοχή των επιχειρησιακών προγραμμάτων του ΕΣΠΑ στην Περιφέρεια Πελοποννήσου όπως βλέπετε από το συγκεκριμένο πίνακα, τα χωροθετημένα έργα σε επίπεδο ΕΣΠΑ που είναι στην Περιφέρεια Πελοποννήσου προέρχονται από 9 επιχειρησιακά προγράμματα. Και σε σύνολο ενταγμένων πράξεων είναι 2.180 πράξεις συμπεριλαμβανομένων και των πράξεων κρατικών ενισχύσεων. Οι συνολικές εντάξεις είναι πάνω από 1,2 δις σε ευρώ, οι συμβάσεις είναι στα 937 εκατ. και οι πληρωμές έως τώρα είναι στα 550 εκατομμύρια €. Όσον αφορά τη συνεισφορά των προγραμμάτων στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, εκτός από το ΠΕΠ που συμβάλει αποκλειστικά και μόνο στην Περιφέρεια, τα προγράμματα που έχουν αυξημένη συνεισφορά όπως βλέπουμε είναι το πρόγραμμα του Connecting Europe Facility του CEF καθώς και το πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης και το ΕΠΑΝΕΚ όπου αυτά τα τρία προγράμματα συνεισφέρουν με πάνω από 200 εκατ. € πόρους το καθένα στην Περιφέρεια Πελοποννήσου. Σε επίπεδο ταμείου τώρα για την συνεισφορά του ΕΣΠΑ στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, βλέπουμε ότι η μεγαλύτερη συμβολή προέρχεται από ΕΤΠΑ που είναι κοντά 350 εκατ. € και ακολουθεί το CEF λίγο λιγότερο από 300 και λίγο παρακάτω το Γεωργικό ταμείο. Τέλος σε αυτήν εδώ την πίτα βλέπουμε την συνεισφορά των πόρων του ΕΣΠΑ των 1,2 δις που είπαμε προηγουμένως ανά τομέα παρέμβασης και βλέπουμε ότι πάνω από το 60% των πόρων κοντά στα 600 εκατ. € προέρχεται από τον τομέα των υποδομών και των μεταφορών και από τον τομέα του περιβάλλοντος, ενώ τρίτη συμβολή προέρχεται από τον τομέα της απασχόλησης. Προχωρώντας παρακάτω και σε όσα αναφέρθηκαν με τις ολοκληρωμένες χωρικές παρεμβάσεις συνολικά βλέπουμε ότι σχέδια βιώσιμης αστικής ανάπτυξης αυτή τη στιγμή στο σύνολό τους είναι 37 με τα 34 να είναι ήδη εγκεκριμένα και τρία είναι υπό έγκριση με συνολικές εντάξεις που είναι στα 194 εκατ. €, ενώ το σύνολο των στρατηγικών αγγίζει τα 671 εκ. € των εγκεκριμένων, οι νομικές δεσμεύσεις είναι στα 27 εκατ. € ενώ οι δαπάνες έως τώρα στα 2 εκατ. €. Όσον αφορά τις ολοκληρωμένες χωρικές παρεμβάσεις τις ΟΧΕ που βλέπουμε στη 2<sup>η</sup> γραμμή, στο σύνολό τους είναι 17 τα σχέδια, 11 εγκεκριμένα και 6 προς έγκριση με συνολικούς πόρους στις περιγραφόμενες στρατηγικές πάνω από 295 εκατ. €. Αντίστοιχα όσον αφορά τις τοπικές πρωτοβουλίες των Κοινοτήτων τα ΤαπΤοΚ συνολικά είναι 16 εγκεκριμένα σχέδια, τα 15 όπως είπαμε και προηγουμένως είναι μόνο από πόρους του ΕΚΤ, ενώ το ένα που αφορά και στην Περιφέρεια Πελοποννήσου είναι από πόρους του ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ. Συνολικά οι εγκεκριμένες στρατηγικές για το σύνολο των χωρικών



επενδύσεων είναι κοντά στο ένα δις €, οι έως τώρα εντάξεις είναι κοντά στα 300 εκατ.€ και αντίστοιχα οι νομικές δεσμεύσεις ακολουθούν με 56 εκατ. € και 6 εκατ. € οι δαπάνες. Προχωρώντας και στο τελευταίο κομμάτι της παρουσίασης που αφορά στους στόχους δαπανών για το 2019 αυτά που αξίζει να αναφερθούν για φέτος είναι ότι πρέπει να καταβληθεί η μέγιστη δυνατή προσπάθεια για την επίτευξη του στόχου που είναι στα 2,8 δις € κοινοτική συνδρομή ή 3,6 δις € η δημόσια δαπάνη για το 2019 και ο 2<sup>ος</sup> στόχος που αφορά στην επίτευξη του ν+3. Όσον αφορά το ν+3 για το 2019 δεν έχει κάποιο πρόβλημα ως προς την επίτευξή του. Το ΠΕΠ Πελοποννήσου έχει επιτευχθεί ήδη, ενώ θεωρούμε ότι δεν θα υπάρχει πρόβλημα κατά το 2020 καθώς απομένει ένα μικρό ποσό για την κάλυψή του. Αυτό που αξίζει να ξαναπούμε και φέτος και να υπενθυμίσουμε είναι ο τρόπος υπολογισμού του ν+3 που ναι μεν από τη μία πλευρά δίνει την ευελιξία γιατί δεν είναι πλέον σε επίπεδο ταμείου αλλά σε επίπεδο προγράμματος. Μετακυλίζει όμως την πίεση της υλοποίησης στο τελευταίο έτος εφαρμογής. Δηλαδή αν ένα επιχειρησιακό πρόγραμμα θέσει ως μοναδικό στόχο την επίτευξη του ν+3, τότε κατά το τελευταίο έτος εφαρμογής 2023 θα πρέπει οι δηλωθείσες δαπάνες του να ξεπερνάνε το 48% των συνολικών πόρων του. Για παράδειγμα το ΠΕΠ Πελοποννήσου αν καλύπτει μόνο το ν+3 κάθε χρόνο, τότε το 2023 ο στόχος επίτευξης δαπανών θα είναι πάνω από 109 εκατ. € ενωσιακή στήριξη. Ως υπηρεσία εθνικής αρχής συντονισμού και ως υπηρεσία συντονισμού της εφαρμογής εκτιμάμε ότι για να πάμε σε ένα ασφαλές κλείσιμο της προγραμματικής περιόδου του 2014-2020 απαιτείται μία μέση αύξηση στο ρυθμό υλοποίησης κατά 20 με 25% ανά έτος ως το 2023. Στη συνέχεια σχετικά με το εργαλείο παρακολούθησης των δαπανών που έχει δημιουργηθεί από την υπηρεσία και το δουλεύουμε σε συνεργασία με τις διαχειριστικές αρχές για τα σχέδια δράσης κατατέθηκαν κατά το Μάρτιο του 2019 οι προτάσεις των διαχειριστικών αρχών με τους στόχους. Απλά να πούμε ότι μετά το πέρας του πρώτου εξαμήνου θα επικαιροποιήσουμε τους στόχους και για μια ακόμα φορά να τονίσουμε ότι πρέπει να καταβληθεί κάθε προσπάθεια για την επίτευξη των στόχων. Κυρίως μέσα είτε από την στοχευμένη παρακολούθηση των έργων που συμβάλλουν σημαντικά στην επίτευξη του ετήσιου στόχου δαπανών δηλαδή ουσιαστικά μέσα από έναν κατάλογο έργων, των οποίων η ομαλή υλοποίησή τους επηρεάζει σημαντικά την επίτευξη του στόχου δαπανών όπως κάθε φορά ένας δυναμικός κατάλογος καθορίζεται από τη διαχειριστική αρχή, τίθενται τα ορόσημα ώστε να επιτευχθούν και να μην έχουμε αστοχίες ως προς τον τιθέμενο στόχο. Καθώς και την έγκαιρη ενεργοποίηση των νέων δράσεων όπως αυτές είτε αποτυπώνονται στα σχέδια δράσης όπως για παράδειγμα ακούσαμε σήμερα από την πλευρά της διαχειριστικής αρχής για νέες δράσεις ώριμες προς ένταξη που είναι πάνω από 55 εκατ. €, αυτές λοιπόν πρέπει να ενεργοποιηθούν και να επιταχυνθεί η υλοποίησή τους ώστε να παραχθούν οι προβλεπόμενες και απαιτούμενες δαπάνες που χρειάζονται για τα επόμενα έτη ώστε να αποφύγουμε οποιαδήποτε απώλεια πόρων. Τέλος θα ήθελα να αναφερθώ σχετικά με την προετοιμασία για το κλείσιμο της προγραμματικής περιόδου του 2014-2020 ως υπηρεσία και με βάση το πρότυπο της επιτυχημένης δουλειάς που είχαμε κάνει όλοι μαζί για την περίοδο του 2007-2013 μέσα από την στενή παρακολούθηση το screening δηλαδή των προγραμμάτων για την πορεία υλοποίησής τους καθώς και τις τακτικές ασκήσεις κλεισίματος για να δούμε τόσο σε επίπεδο άξονα όσο και σε επίπεδο προγράμματος που κλείνει το κάθε πρόγραμμα που πρόκειται να κλείσει. Έχουμε ήδη ξεκινήσει αυτές τις ενέργειες προετοιμασίας και ο στόχος μας είναι να είμαστε απόλυτα έτοιμοι και να παρέχουμε τις σωστές κατευθύνσεις προς τις διαχειριστικές αρχές με την έκδοση των κατευθυντήριων οδηγιών από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτά ήθελα να πω από την πλευρά μου. Ευχαριστώ πάρα πολύ. Και καλή συνέχεια.

**κ. Κουτσούρη Μαρίνα :** Είμαι από την ειδική υπηρεσία στρατηγικής σχεδιασμού και αξιολόγησης της Εθνικής Αρχής Συντονισμού στο Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης. Απλά θα μιλήσω πολύ περιληπτικά και επειδή είναι τρεις διαφορετικές εισηγήσεις θα τις συμπύξω προσπαθώντας να κερδίσουμε λίγο χρόνο γιατί είναι αργά και έχει περάσει αρκετά ο χρόνος και σημαντικά θέματα. Θα μιλήσω λιγάκι για το μέλλον. Το πρώτο είναι η κατανομή του αποθεματικού επίδοσης δηλαδή ένα χρονοδιάγραμμα και τα βήματα που θα ακολουθήσουν από εδώ και πέρα. Όπως είπε και ο Προϊστάμενος της Διαχειριστικής Αρχής έως τις 30 Ιουνίου θα πρέπει να έχει υποβληθεί η ετήσια έκθεση από το επιχειρησιακό πρόγραμμα στο οποίο θα αποτυπώνονται πάρα πολύ καθαρά και αναλυτικά οι τιμές και η επίτευξη των δεικτών του ΠΕΠ Πελοποννήσου. Έως το τέλος Αυγούστου του 2019 και μετά από έλεγχο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή αλλά και την ΕΥΣΑΑ θα βγει μια εκτελεστική πράξη από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή που θα ορίζει ανά Κράτος Μέλος και ανά ταμείο τα προγράμματα και τους άξονες προτεραιότητας που έχουν επιτύχει τους στόχους τους. Έως το τέλος του Οκτωβρίου το Κράτος Μέλος θα υποβάλλει πρόταση κατανομής του αποθεματικού στους άξονες προτεραιότητας που έχουν επιτύχει τους στόχους τους. Δεν μπορεί να γίνει καμία επιπλέον κατανομή στους άξονες που δεν έχουν επιτύχει τους στόχους και δύο μήνες αργότερα θα έχουμε έγκριση των αναθεωρημένων επιχειρησιακών προγραμμάτων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Να πούμε απλά δύο λόγια για την επόμενη προγραμματική περίοδο. Έγινε μια αναφορά καθόλη τη διάρκεια της ημέρας. Να πούμε σε τι στάδιο βρισκόμαστε. Όπως είναι γνωστό έχουν ξεκινήσει διαπραγματεύσεις τόσο για τον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την περίοδο 2021-2027, όσο και για το κανονιστικό πλαίσιο. Όσον αφορά την πρόταση της Επιτροπής για τον νέο προϋπολογισμό λένε ότι ο προϋπολογισμός για την πολιτική της συνοχής θα είναι στα 330 δις. Για την Ελλάδα η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να είναι 19,2 δις €, το οποίο εξειδικεύεται ανά ταμείο 5,2 για το ΕΚΤ, 10,2 για το ΕΤΠΑ, 3,5 για το ταμείο συνοχής, 868 για το εργαλείο συνδέοντας την Ευρώπη και 106 εκατ. για την εδαφική συνεργασία τα προγράμματα του interact. Όπως καταλαβαίνετε αυτή είναι μια διαπραγμάτευση η οποία είναι ακόμα σε εξέλιξη, αναμένετε να κλείσει το 2020-2020, όπου θα έχουν και οριστικοποιηθεί τα ποσά. Οι κανονισμοί σε ένα τεχνικό επίπεδο και να το πούμε πολύ απλά ο γενικός κανονισμός που τώρα περιλαμβάνει και τους κανονισμούς των ταμείων που είναι της Γενικής Διεύθυνσης Εσωτερικής Ασφάλειας, δηλαδή το ταμείο Ασύλου, το ταμείο εσωτερικής ασφάλειας και διαχείρισης συνόρων περιλαμβάνονται στο Γενικό Κανονισμό, ο οποίος τεχνικά έχει κλείσει, όπως και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το ΕΤΠΑ και Ταμείο συνοχής καθώς και το interegg. Και αναμένεται ο τρίλογος δηλαδή η διαβούλευση μεταξύ του συμβουλίου των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης δηλαδή το ευρωπαϊκό κοινοβούλιο, το συμβούλιο και την Επιτροπή προκειμένου να προβούμε στον επόμενο κύκλο και να δούμε πως όλα αυτά θα κλείσουν. Αναμένεται να έχουν κλείσει εντός του 2020-2020, επομένως η οριστικοποίηση των κανονισμών να γίνει το 2<sup>ο</sup> εξάμηνο του 2020-2020. Πολύ περιληπτικά και ζητώ συγνώμη για το χρόνο που θα πάρω να πούμε πέντε σημαντικές διαφορές τι διαφοροποιεί την επόμενη προγραμματική περίοδο από την τρέχουσα. Είναι πρώτον ότι πάμε σε πέντε στόχους πολιτικής έναντι των 11 θεματικών στόχων που είχαμε και μέσα στους 5 στόχους πολιτικής έχουμε έναν ξεχωριστό στόχο που αφορά την πολιτική συνοχή και τα εργαλεία χωρικής ανάπτυξης όπως η βιώσιμη αστική ανάπτυξη. Αυτό για μένα είναι μια πάρα πολύ θετική εξέλιξη και ήταν κάτι που ως Κράτη μέλη που ασχολούμαστε με την χωρική ανάπτυξη το είχαμε ζητήσει. Οι πόροι για την αστική ανάπτυξη αυξάνονται από το 5% του ΕΤΠΑ στο 6%. Ο θεματικός στόχος 11 που αφορά στην αναβάθμιση της δημόσιας διοίκησης δεν είναι

πλέον στην επόμενη προγραμματική περίοδο, αλλά μπορούν να γίνουν δράσεις που αφορούν τη διοικητική ικανότητα των φορέων μέσα από άλλους στόχους πολιτικής. Ως Χώρα με τα σημερινά δεδομένα έχουμε 11 Περιφέρειες που βρίσκονται στις λιγότερο αναπτυγμένες με εξαίρεση την Περιφέρεια Αττικής και το Νότιο Αιγαίο. Μια σημαντική διαφοροποίηση είναι η άμεση διασύνδεση της πολιτικής συνοχής με το ευρωπαϊκό εξάμηνο και τις ειδικές ενστάσεις με το συμβούλιο και το πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων που αναμένεται από ότι έχουμε δει έως τώρα να μας δημιουργήσουν και ιδιαίτερα προβλήματα. Η θεματική συγκέντρωση στο ΕΤΠΑ αυξάνεται γίνεται πιο επιτακτική αλλά είναι σε επίπεδο Κράτους Μέλους, άρα θα μπορούμε να δούμε πως αυτό θα το χειριστούμε. Είναι ένα από τα θέματα που ακόμα βρίσκονται υπό διαπραγμάτευση. Παραμένουν οι αιρεσιμότητες ή αλλιώς οι αναγκαίοι όροι με τη διαφοροποίηση ότι τώρα θα πρέπει να έχουν επιτευχθεί πριν κάποιος να μπορεί να δηλώσει δαπάνες και είναι κάποιοι οι οποίοι θα επανελέγχονται, θα επανεξετάζονται καθόλη τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου. Να πούμε απλά ότι έχει ξεκινήσει ο σχεδιασμός της επόμενης προγραμματικής περιόδου με την αποστολή από το Υπουργείο Οικονομίας της πρώτης εγκυκλίου θέτοντας το πλαίσιο μέσα στο οποίο τις βασικές αρχές του προγραμματισμού και ζητώντας από τους φορείς και τους κοινωνικούς εταίρους να υποβάλλουν τις προτάσεις τους έως το Σεπτέμβρη. Φορείς προγραμματισμού είναι πάντοτε σε ανώτερο πολιτικό επίπεδο η επιτροπή σχεδιασμού πολιτικής που θα είναι το ανώτερο πολιτικό επίπεδο που θα διαμορφώσει τις κατευθύνσεις και γενικότερα τις συνιστώσες του νέου ΕΣΠΑ. Είναι η γραμματεία υποστήριξης του σχεδιασμού που είναι στο Υπουργείο Οικονομίας και η ειδική υπηρεσία τεχνικής υποστήριξης που λογικά θα κάνει την καθημερινή τεχνική επεξεργασία των προτάσεων. Και βεβαίως τόσο στα υπουργεία όσο και στις περιφέρειες συντάσσονται οι ομάδες χάραξης πολιτικών. Αυτό είναι ένα χρονοδιάγραμμα όσον αφορά αυτό, η πρώτη αρχική σκέψη και βούληση είναι να έχει υποβληθεί ένα σχέδιο του ΕΣΠΑ έως το τέλος του Ιουνίου του 2020-2020. Ευχαριστώ πολύ και ευχαριστώ την κ. Κουρούση.

**κ. Αντώνης Ψαράκης:** Μαρίνα ευχαριστούμε πάρα πολύ. Κ. Κουρούση να περάσουμε στις βασικές δράσεις του ΕΚΤ.

**κ. Κουρούση Εμμανουέλα:** Παρότι αναρωτιέμαι πόσες και πόσοι από όσους έχουν παραμείνει στην αίθουσα ακούνε ακόμα θα σας κάνω μια πολύ συνοπτική αναφορά για τις δράσεις που χρηματοδοτεί το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο σε εθνικό επίπεδο. Ο βασικός κορμός των δράσεων που χρηματοδοτεί το ΕΚΤ μιλάω μόνο για το θεματικό στόχο 9 που αφορά την ένταξη και χρηματοδοτείται από τα 13 περιφερειακά προγράμματα. Ο βασικός κορμός των δράσεων είναι οι δομές που αφορούν την ένταξη την πρόσβαση στις υπηρεσίες και την αντιμετώπιση της φτώχειας. Βλέπετε τις κατηγορίες των δομών και τον αριθμό των δομών που αυτή τη στιγμή λειτουργούν σε επίπεδο Χώρας, να πούμε ότι οι περισσότερες από αυτές τις δομές εκτός από την τελευταία δηλαδή τα Κέντρα Κοινότητας λειτουργούσαν ήδη από την προηγούμενη προγραμματική περίοδο από το τομεακό και σε αυτή την περίοδο εντάχθηκαν και χρηματοδοτούνται από τα περιφερειακά ταμεία. Οι περισσότερες από αυτές παίρνουν παράταση τριετή παράταση για τα κέντρα κοινότητας και αύξηση του προσωπικού προκειμένου να αντιμετωπιστούν με καλύτερο τρόπο ανάγκες παιδιών οικογένειες και ηλικιωμένων, τροποποίηση την οποία αναμένουμε και από την Περιφέρεια Θεσσαλίας να κάνει σύντομα. Ο αριθμός των ωφελούμενων ανά κατηγορία δομής βλέπουμε ότι στα κέντρα κοινότητας ο

αριθμός των ωφελουμένων είναι πάρα πολύ ψηλός έχει περάσει κατά πολύ τις προσδοκίες, τις αρχικές και τη στοχοθεσία την αρχική, καθώς τα κέντρα κοινότητας έχουν καταστεί σημεία αναφοράς σε τοπικό επίπεδο και προσελκύουν πολύ μεγάλο αριθμό πολιτών για μεγάλο εύρος αναγκών και υπηρεσιών. Άλλη διαχρονική θα έλεγα δράση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου είναι η εναρμόνιση της οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής, οι παιδικοί σταθμοί και τα κέντρα δημιουργικής απασχόλησης παιδιών και παιδιών με αναπηρίες. Είναι μια πράξη η οποία υλοποιείται από το ΕΚΤ ήδη από την περίοδο 2000- 2006 σε ετήσιους κύκλους αρχικά από το ΕΠΑΝΑΔ στη συνέχεια και από τα περιφερειακά προγράμματα με ένα διαχωρισμό των ωφελουμένων ανάλογα αν βρίσκονται πάνω ή κάτω από το όριο της φτώχειας εισοδηματικά. Και η εξειδικευμένη εκπαιδευτική στήριξη είναι μια κλασική θα έλεγα δράση του Κοινωνικού Ταμείου, αρχικά και αυτή χρηματοδοτήθηκε από το τομεακό και από τα περιφερειακά προγράμματα, εδώ βλέπετε τον αριθμό των ωφελουμένων για τα έτη από το 2016 μέχρι και το τρέχον έτος 2018-2019. Άλλες δράσεις που χρηματοδοτεί το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο στο θεματικό στόχο 9 των ΠΕΠ, είναι οι δράσεις υγείας δεν θα πω τίποτα γιατί τα έχουμε ήδη συζητήσει αρκετά. Απλώς να πω ότι έχουμε μια γκάμα εκτός από τα ΤΟΜΥ που είναι στην πρωτοβάθμια για την ψυχική υγεία και τις εξαρτήσεις, υπάρχει μια γκάμα διαφορετικών δράσεων και ανάλογα με τις ανάγκες σε κάθε Περιφέρεια υλοποιείται μια διαφορετική ομάδα δράσεων. Οι δράσεις roma η ειδική γραμματεία roma έχει κάνει επιτόπιες έρευνες, έχει διαπιστώσει τις ανάγκες και έχει προτείνει στις περιφέρειες συγκεκριμένες δράσεις. Ο συνολικός προϋπολογισμός των δράσεων που έχουν ήδη εξειδικευτεί σε όλη τη Χώρα είναι περίπου 31 εκατομμύρια είναι λίγο πάνω από το μισό του προγραμματισμένου προϋπολογισμού. Λειτουργούν τα κέντρα στήριξης roma και ευπαθών κοινωνικών ομάδων τα παραρτήματα μάλλον roma που εντάσσονται στα Κέντρα Κοινότητας τα παλιά κέντρα στήριξης roma και ευπαθών κοινωνικών ομάδων, τα οποία ενισχύονται αυτή τη στιγμή με παραπάνω προσωπικό εργασιακών συμβούλων για να αντιμετωπίσουν καλύτερα τις ανάγκες του πληθυσμού αυτού. Πέρα από τα κέντρα κοινότητας και τα παραρτήματα roma κάποια ΠΕΠ έχουν προχωρήσει ήδη στην έκδοση προσκλήσεων για άλλες δράσεις όπως και το ΠΕΠ Πελοποννήσου. Δεν θα πω κάτι άλλο για τις δράσεις. Για τους δείκτες υπάρχουν δείκτες μακροπρόθεσμων αποτελεσμάτων που είμαστε υποχρεωμένοι να υπολογίσουμε στο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο τους τρεις από αυτούς σε συνεργασία των αρμόδιων υπηρεσιών έχουμε καταφέρει να βρούμε τιμές από διοικητικές πηγές, ενώ για το δείκτη που δεν υπάρχει διοικητική πηγή μετράει ποιοτικά χαρακτηριστικά. Έχει γίνει ειδική μελέτη και έχουν γίνει οι τιμές στις Περιφέρειες. Θα σας μιλήσει εκπρόσωπος ΟΠΣ για αυτά. Ο λόγος που αναφέρω το θέμα των δεικτών παρότι είναι τόσο τεχνικό είναι τι τιμές πρέπει να μπουνε στην ετήσια έκθεση, οπότε θα πρέπει η διαχειριστική αρχή να συνεννοηθεί με την υπηρεσία για να δει τις ακριβείς τιμές που θα μπουνε. Να κάνω και μια πολύ μικρή αναφορά στις αξιολογήσεις. Έχουν γίνει τρεις αξιολογήσεις για την εναρμόνιση για την οποία είχαμε μιλήσει την προηγούμενη περίοδο στην προηγούμενη επιτροπή παρακολούθησης. Τα αποτελέσματά της έχουν δημοσιευτεί διαδικτυακά και στην ιστοσελίδα της υπηρεσίας και στο ESF HELLAS. Η αξιολόγηση της λειτουργίας των δομών υποστήριξης των γυναικών θυμάτων βίας έχει ξεκινήσει αναμένουμε την τελική έκθεση τον επόμενο μήνα. Ενώ για την αξιολόγηση της εκπαιδευτικής υποστήριξης για ένταξη μαθητών με αναπηρία έχουν ολοκληρωθεί οι προδιαγραφές και επίκειται η δημοσίευση της πρόσκλησης. Για το συνολικό σχέδιο αξιολόγησης έγινε και μια αναφορά πριν θα ακολουθήσουν όπως είπαμε οδηγίες και από την ΕΥΣΕΚΤ και από την ΕΥΣΑΑ για επικαιροποίηση ανάλογα με την πορεία την

ωριμότητα των δράσεων και ενδεχομένως ένωση αξιολογήσεων διαφορετικών δράσεων.

**κ. Αντώνης Ψαράκης:** Απλά συμπληρώνουμε και συντάσσουμε το κείμενο των συμπερασμάτων για να μπορέσω να σας το διαβάσω και να έχουμε τη λήξη. Αν δεν έχουμε κάποιο άλλο σχόλιο, κάποια άλλη παρέμβαση. Χρίστο συνεννοηθήκαμε να έχουμε με ένα γενικό τρόπο αυτό που εισηγήθηκες λεπτομερώς ώστε να το έχουμε απλά σαν κίνητρο σαν εφελκυστήρα σε αυτή την κατεύθυνση αν μην το κάνουμε πολύ συγκεκριμένο και έχουμε κάποιο θέμα και κανονιστικό από αυτή την έννοια και μόνο η ουσία είναι όπως το περιέγραψες. Η ουσία. Και την ουσία κρατάμε από όλα αυτά. Αγαπητέ Χρίστο σας ευχαριστώ πάρα πολύ. Thank you very much for your contribution to our committee. You are very more than welcome for the next time here in Tripolis, because it was your first time now and we are looking for your advice and remarks on the programme.

Also thank you very much for inviting to the committee I enjoyed a lot, many interesting things thank you for the interesting debate, thank to the interpreters who allowed me to follow the debate. I m sure it isn't the last time that I am here. Sorry I have to leave now I cant stay till the end. We have to catch the plane for the next meeting.

**κ. Αντώνης Ψαράκης:** Σας ευχαριστώ πολύ ευχαριστώ και τις διερμηνείες για την προσπάθεια και την συνεισφορά.

## **ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ**

### **5<sup>ΗΣ</sup> ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ**

#### **ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ 2014-2020**

**26 ΙΟΥΝΙΟΥ 2019**

#### **ΣΥΓΚΛΗΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ**

#### **ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ**

Η Επιτροπή Παρακολούθησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος Πελοπόννησος 2014-2020, η οποία συγκροτήθηκε με την αρ. πρωτ. 1226/18-3-2015 απόφαση του Περιφερειάρχη Πελοποννήσου, συνήλθε στην 5<sup>η</sup> συνεδρίαση στις 26-6<sup>ου</sup> του 2019 στην Τρίπολη μετά την με αρ. πρωτ. 2211/14-6-2019 πρόσκληση του Προέδρου της του κ. Πέτρου Τατούλη Περιφερειάρχη Πελοποννήσου.

Στην 5<sup>η</sup> συνεδρίαση της Επιτροπής Παρακολούθησης του Επιχειρησιακού προγράμματος της Περιφέρειας Πελοποννήσου παρέστησαν 31 μέλη με δικαίωμα ψήφου επί συνόλου 55 μελών και 7 μέλη χωρίς δικαίωμα ψήφου επί συνόλου 17 μελών. Επισυνάπτεται έγγραφο με υπογραφές. Αφού λοιπόν διαπιστώθηκε η απαρτία και μετά από πρόταση του Προέδρου εγκρίθηκε από τα μέλη η ακόλουθη ημερήσια διάταξη. Ακολουθεί η ημερήσια διάταξη με τον τρόπο που την είχαμε αναγνώσει και με τα ειδικά και με τα οριζόντια και με τα άλλα θέματα.

1. Έγκριση πρακτικών 4<sup>ης</sup> συνεδρίασης Επιτροπής Παρακολούθησης. Εγκρίθηκαν τα πρακτικά της 4<sup>ης</sup> συνεδρίασης που πραγματοποιήθηκε στις 30-11<sup>ου</sup> του 2018 στην Καλαμάτα.

2. Εισήγηση του Προέδρου της Επιτροπής και Περιφερειάρχη Πελοποννήσου. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής Παρακολούθησης Περιφερειάρχης Πελοποννήσου αναφέρθηκε στην ιδιαίτερη σημασία της παρούσης 5<sup>ης</sup> συνεδρίασης της επιτροπής παρακολούθησης του προγράμματος, ενώ παρουσίασε την πρόοδο εφαρμογής του με επισήμανση την ιδιαίτερη επιτάχυνση ενεργοποίηση και υλοποίηση το έτος 2018 και το 1<sup>ο</sup> εξάμηνο του 2019 αφού αμβλύθηκαν οι αντικειμενικές δυσκολίες εφαρμογής μέχρι το τέλος του 2017. Επεσήμανε τις σημαντικές παρεμβάσεις που υλοποιούνται μέχρι σήμερα στο πλαίσιο του επιχειρησιακού προγράμματος Πελοπόννησος και ανέφερε τις σημαντικότερες παρεμβάσεις που θα ενεργοποιηθούν μέχρι το τέλος του έτους 2019 με την πλήρη ενεργοποίηση του προγράμματος. Ιδιαίτερη έμφαση έδωσε στην εφαρμογή των στρατηγικών της χωρικής ανάπτυξης στη Περιφέρεια καθώς και στην πρόταση της Περιφέρειας προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την ολική διαχείριση αστικών λυμάτων στην Περιφέρεια Πελοποννήσου με ένα πρότυπο πρόγραμμα για όλη την Ελλάδα. Συνέδεσε δε την ανάγκη της αποτελεσματικής εφαρμογής του επιχειρησιακού προγράμματος κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο με το σχεδιασμό των επιχειρησιακών προγραμμάτων της νέας περιόδου 2021-2027.
3. Πρόοδος ενεργοποίησης και υλοποίησης του επιχειρησιακού προγράμματος Πελοπόννησος 2014-2020 και προγραμματισμός. Η Επιτροπή Παρακολούθησης ενημερώθηκε από την ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας Πελοποννήσου με τα πλέον πρόσφατα στοιχεία αναφορικά με: α. το επίπεδο και την πρόοδο ενεργοποίησης και υλοποίησης του προγράμματος εξειδικεύσεις προσκλήσεις εντάξεις συμβάσεις και πληρωμές. Β. Με τον προγραμματισμό ενεργειών του προγράμματος και τη στοχοθέτηση υλοποίησης τους ως το τέλος του 2019.
4. Ενημέρωση για την ετήσια έκθεση υλοποίησης του 2018 και έγκριση από την Επιτροπή Παρακολούθησης. Η Επιτροπή Παρακολούθησης ενημερώθηκε επί των βασικών σημείων της ετήσιας έκθεσης υλοποίησης του έτους 2018. Στη συνέχεια η Επιτροπή Παρακολούθησης εγκρίνει την ετήσια έκθεση έτους 2018 και εξουσιοδοτεί την ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας Πελοποννήσου να λάβει υπόψη της και να προβεί στις ανάλογες τροποποιήσεις που απαιτούνται σύμφωνα με τα σχόλια παρατηρήσεις των μελών της Επιτροπής Παρακολούθησης που αναρτώνται στο Δίαιλο μέχρι τις 27 Ιουνίου 2018 δηλαδή την αυριανή ημέρα.
5. Συζήτηση και έγκριση των νέων εξειδικεύσεων και των κριτηρίων επιλογής πράξεων. Παρουσιάστηκαν και εγκρίθηκαν 4 νέες δράσεις προς εξειδίκευση καθώς και η μεθοδολογία και τα κριτήρια επιλογής πράξεων συνολικού προϋπολογισμού 4,76 εκ. €, ενώ παράλληλα παρουσιάστηκαν και εγκρίθηκαν τέσσερις τροποποιήσεις εξειδικεύσεων των δράσεων 9.1.3, 9.3.1, 9.2.1 Α και 4Γ1 με τις αντίστοιχες τροποποιήσεις προϋπολογισμών με μείωση του προϋπολογισμού εξειδικεύσεων κατά 476.500,00 € και ως προς τη μεθοδολογία και τα κριτήρια επιλογής πράξεων. Συγκεκριμένα εγκρίθηκαν εξειδικεύσεις των παρακάτω δράσεων : Δράση 2Γ2 – δεν διαβάζω τους τίτλους για συντόμευση – δράση 8.3.2, δράση 9.1.3, Δράση 9.2.1 Α, 9.3.1, Δράση 9.4.9, Δράση 9.4.BAA1, Δράση 4.Γ.1 η οποία μηδενίστηκε. Η Επιτροπή Παρακολούθησης εξουσιοδοτεί την ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας Πελοποννήσου για περιορισμένης κλίμακας αλλαγές στα κείμενα ή και στα

κριτήρια επιλογής και ένταξης πράξεων κατά τις αντίστοιχες προσκλήσεις προς δυνητικούς δικαιούχους οι οποίες δεν αναιρούν τα βασικά χαρακτηριστικά των συγκεκριμένων δράσεων.

6. Ενημέρωση για την πορεία εφαρμογής στρατηγικής για την πληροφόρηση και επικοινωνία του επιχειρησιακού προγράμματος Πελοπόννησος 2014-2020. Η ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας Πελοποννήσου παρουσίασε αναλυτικά στα μέλη της επιτροπής παρακολούθησης τον απολογισμό των δράσεων πληροφόρησης και επικοινωνίας από την προηγούμενη συνεδρίαση και για το έτος 2018 σύμφωνα με την εγκεκριμένη στρατηγική επικοινωνίας του επιχειρησιακού προγράμματος. Επίσης η ΕΥΔ παρουσίασε τον προγραμματισμό των ενεργειών πληροφόρησης και επικοινωνίας για το 2<sup>ο</sup> εξάμηνο του έτους 2019.
7. Ενημέρωση για την πορεία εφαρμογής στρατηγικής ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης του επιχειρησιακού προγράμματος. Η ΕΥΔ ενημέρωσε την επιτροπή για την πορεία εφαρμογής στρατηγικής ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης του επιχειρησιακού προγράμματος Πελοπόννησος.
8. Συγκεκριμένα η επιτροπή παρακολούθησης ενημερώθηκε από την ΕΥΔ για την υλοποίηση δύο εγκεκριμένων στρατηγικών ΒΑΑ και της εγκεκριμένης στρατηγικής ΤΑΠΤΟΚ που συγχρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του επιχειρησιακού προγράμματος Πελοπόννησος 2014-2020. Επιπρόσθετα ενημερώθηκε η επιτροπή παρακολούθησης για τη διεύρυνση των στρατηγικών χωρικής ανάπτυξης στο επιχειρησιακό πρόγραμμα με το σχεδιασμό δύο στρατηγικών ΟΧΕ σε αντίστοιχες περιοχές της Περιφέρειας εκ των οποίων η μία στρατηγική για την περιοχή της Μάνης εγκρίθηκε το Μάρτιο 2019.
9. Οριζόντια θέματα. Παρουσιάστηκε στην Επιτροπή η πρόταση της ΕΥΔ για την αναθεώρηση του σχεδίου αξιολόγησης. Η Επιτροπή παρακολούθησης εξουσιοδότησε την ΕΥΔ να προβεί στις τυχόν άλλες τροποποιήσεις κατόπιν συνεργασίας της με τις αρμόδιες υπηρεσίες της ΕΑΣ. 2. Η Επιτροπή παρακολούθησης ενημερώθηκε από τους εκπροσώπους της ΕΥΣΕΕ για τα εξής θέματα: 1. τις υποχρεώσεις και τη μέχρι σήμερα υλοποίηση σχετικά με τη θεματική συγκέντρωση του ΕΣΠΑ, την πρόοδο υλοποίησης του ΕΣΠΑ ανά θεματικό στόχο, την πρόοδο εφαρμογής των στρατηγικών χωρικής ανάπτυξης, τους στόχους δαπανών για το έτος 2019, τις διαδικασίες προετοιμασίας κλεισίματος των επιχειρησιακών προγραμμάτων της περιόδου 2014-2020, τις ανάγκες επιτάχυνσης εφαρμογής. 3. Η Επιτροπή παρακολούθησης ενημερώθηκε από την εκπρόσωπο της ΕΥΣΑ για τα εξής: 1. Τη διαδικασία κατανομής του αποθεματικού επίπτωσης του έτους 2019 2. Τις διαδικασίες και τα στάδια προετοιμασίας σχεδιασμού της νέας προγραμματικής περιόδου 2021-2027. 3. Τις βασικότερες διαφοροποιήσεις που περιλαμβάνονται στη νέα προγραμματική περίοδο σε σχέση με την τρέχουσα. 5. Η Επιτροπή παρακολούθησης ενημερώθηκε από την εκπρόσωπο της ειδικής υπηρεσίας συντονισμού δράσεων ΕΚΤ για : καταρχήν τις δράσεις που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ σε εθνικό επίπεδο, τις διαδικασίες μέτρησης κοινών δεικτών μακροπρόθεσμων αποτελεσμάτων, την πρόοδο εκπόνησης των αξιολογήσεων δράσεων του ΕΚΤ και την ανάγκη επικαιροποίησης του σχεδίου αξιολόγησης και 6. Η Επιτροπή παρακολούθησης ενημερώθηκε από τον εκπρόσωπο της γενικής γραμματείας

έρευνας και τεχνολογίας περί των οριζόντιων προκηρύξεων του τομεακού ΕΠΑΝΕΚ για δράσεις έρευνας καινοτομίας και τεχνολογίας στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και τόνισε την ανάγκη της στενής συνεργασίας της Γενικής Γραμματείας Έρευνας Τεχνολογίας με την ΕΥΔ για την αποτελεσματική ενεργοποίηση αντίστοιχων δράσεων της έξυπνης εξειδίκευσης στο επιχειρησιακό πρόγραμμα Πελοπόννησος. 7. Η επιτελική δομή ΕΣΠΑ του Υπουργείου Πολιτισμού εξέφρασε την ικανοποίησή της επί της πορείας εφαρμογής των δράσεων πολιτισμός στο πλαίσιο του επιχειρησιακού προγράμματος. 8. Η Επιτροπή παρακολούθησης ενημερώθηκε από την επιτελική δομή ΕΣΠΑ του Υπουργείου Υγείας για τις παρεμβάσεις του τομέα της υγείας που χρηματοδοτούνται από το επιχειρησιακό πρόγραμμα και εξουσιοδοτεί την ΕΥΔ Περιφέρειας Πελοποννήσου για μικρές διαχειριστικές τροποποιήσεις στην εξειδίκευση του επιχειρησιακού προγράμματος για πράξεις υγείας που εντάσσονται σε αυτό όπως η δυνατότητα χρηματοδότησης των δράσεων έως 48 μήνες σύμφωνα με τη διαθεσιμότητα των πόρων του επιχειρησιακού προγράμματος. 10. Η εκπρόσωπος της γενικής ομοσπονδίας ατόμων με αναπηρία με παρέμβασή της τόνισε την ικανοποίησή της για την εξειδίκευση της δράσης 9.4.9 «Ανάπτυξη πρότυπου μοντέλου ποιότητας στην αγωγή υγείας αυτοφροντίδα μακροχρόνια φροντίδα ασθενών με σακχαρώδη διαβήτη στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και τόνισε τη σημασία και τη σπουδαιότητα αυτής της δράσης.

Παρακαλώ να έχω την έγκριση των συμπερασμάτων. Έχουμε την έγκριση του σώματος. Ευχαριστώ πάρα πολύ. Προσωπικά θέλω να ευχαριστήσω εκτός από τους υπηρεσιακούς παράγοντες οι οποίοι διαχρονικά βοηθούν την υπηρεσία. Εγώ προσωπικά θέλω να ευχαριστήσω τον Περιφερειάρχη Πελοποννήσου Πέτρο Τατούλη για τη συνεργασία που είχαμε, είναι θερμές ευχαριστίες. Ευχαριστώ πάρα πολύ και για τη συνεργασία. Πιστεύω ότι εκφράζω και την υπηρεσία. Εγώ θέλω προσωπικά να ευχηθώ να έχουν επιτυχία όλα σας τα σχέδια να είμαστε μαζί και να συνεργαζόμαστε και να συνεχίσουμε. Εγώ απλά ανθρώπινα θέλω να μιλήσω και στον Άγγελο τον Παπαγγελόπουλο που βλέπω απέναντι να έχουμε πάντα υγεία όλοι να μπορούμε να μιλάμε να συνεργαζόμαστε και να προχωράμε τα θέματα της Πελοποννήσου μπροστά. Ευχαριστώ για τη συμμετοχή όλων. Έχουμε φαγητό στον επάνω όροφο. Μπορείτε να χαλαρώσετε και να το ευχαριστηθείτε. Ευχαριστώ πάρα πολύ.